

# عاشقن آندوه

(شاعري)



شاعر

فقير عبد الغني اياز پٽي



داتا بگن شاهه  
اڪيڊمي لاڙڪاڻو

## انتساب:

هي ڪتاب مرشد پاڪ  
**داتا پير محمد شاه**  
**عرف بگن شاه جيلائي رح**  
ڏانهن منسوب ڪريان ٿو جنهن تصوف جي  
راھ ۾ منمنججي رهبري ڪئي.

**فقير عبدالغني اياز پٽي**

هي ڪتاب ”عاشقن اندوه“

**داتا بگن شاه اڪيڊمي** مديحا مسيحا پبليڪيشن طرفان  
چپائي لاڙڪاڻي مان پڌرو ڪيو.

ڪاتيءَ ڪونهي ڏوهه ڳڻ وڌيندڙ هٿ ۾  
پسيو پير عجيب جي، لچيو وڃي لوھ،  
”عاشقن اندوہ“ سدا معشوقن جو  
”لطيف رح“

## سٽاءُ :

06	.....	◆ ناشر طرفان ٻه اکر
07	.....	◆ شاعر طرفان ”حق موجود سدا موجود“
12	.....	◆ مهاڳ ”عشق ۾ غازي غني“ اختر درگاهي
20	.....	◆ روحاني تخليقڪار عبدالرؤف ڀٽي
23	.....	◆ مقدمو ادارو
40	.....	◆ بيت
65	.....	◆ ڪافيون
189	.....	◆ غزل
210	.....	◆ وايون
216	.....	◆ سرائيڪي ڪافيون
230	.....	◆ ٽيهه اڪريون

## شاعر طرفان حق موجود سدا موجود

سڀئي سبحان جي گر حوالي ڪم  
 تي تحقيق تسليم سين لاهي غم وهم،  
 ته قادر سان ڪرم حاصل ڪري حاج تو،  
 (لطيف سائين)

سڀ تعريف ان رب العالمين جي آهي، جنهن انسان کي قلم  
 سان سڌيون ستون لکڻ سڀڪاريون ۽ ڳالهائڻ سڀڪاريو، درود هجي  
 مٺي محمد عربي ﷺ جن جي ذات بابرڪات تي جنهن جي سڀني ۾  
 الله سائين جو پاڪ ڪلام سمايو جنهن جي روشني ۽ برڪت سان  
 هن اونهاهي جهان کي روشن ڪيو، درود هجي حضرت علي المرتضيٰ  
 حيدر جن جي باب العلم شخصيت تي جو جهڙس ڪوبه راست باز  
 شاعر دنيا ۾ پيدا نه ٿيو آهي ۽ کيس پياري نبي ڪريم صلعم جن  
 کان جيڪو طريقت جو علم حاصل ٿيو جيڪو سندس پوئلڳن  
 صوفين پنهنجي سڀني ۾ سمايو ۽ اڄ تائين سڀني به سڀني هلندو  
 اچي ٿو.

مون کي ننڍي هوندي کان شعر و شاعري، جهونگارڻ، لکڻ پڙهڻ  
 جو ذوق شوق سمجهو ته پيدائشي آهي، ننڍي ڄمار کان ئي صوفي  
 فقيرن سان صحبت رهي آهي، علم ادب ۽ صحافت اسان جي وفائي  
 خاندان جو پيشو ۽ شيوو رهيو آهي، ڪجهه تخم تاثير، ڪجهه  
 صحبت جي اثر ۽ ڪجهه فطرتي تاثير منجهان آءُ ناچيز شاعر پيدا  
 ٿي پيو آهيان، سالن کان اميد هئي ته پنهنجي شاعريءَ جو ڪتاب  
 ڇپائيندس، اها اميد ۽ جستجو گڏجي هن ڪتاب ”عاشقن اندوه“  
 جي صورت اختيار ڪري، اوهان جي هٿن تائين پهتو آهي، هونئن به  
 شاعري شاعر لاءِ سورن جي سوکڙي به ته دردن جي دوا به هوندي آهي.



اها سالن جي سڪ ۽ دردن جو داستانو ڪٿي دوستن، بزرگن، عالمن، مطالعي جي مشتاقن جي حضور ۾ اچي حاضر ٿيو آهيان، مان شاعرن، اديبن ۽ عالمن جو نياز مند رهيو آهيان، بس پنهنجي حال سارون شاعريءَ ۾ رندا روڙيا اٿم، سي شال اوهان کي پسند اچن ۽ قبول پون.

سجڻو! منهنجي شاعري ۾ ڪيتريون ئي اوڻايون پوڻايون آهن، انهن عيبن ۽ ثوابن کي جاچي جوچي اصلاح ڪرڻ فرمائيندا ته لکين لائق پائيندس.

دل جي حضور سان ٿورائتو آهيان عالم، اديب، شاعر ۽ اسڪالر دوست اڌ سومرو صاحب جو ۽ سر جي سائين روح پرور دوست اختر درگاهي جو جن پنهنجو قيمتي وقت صرف ڪري منهنجي ڪتاب تي پنهنجا روح پرور رايا لکي منهنجي حوالي ڪيا. اختر درگاهي صاحب منهنجي ڪتاب جي ترتيب جي باري ۾ جيڪي صلاحون ۽ مشورا ڏنا انهن جي روشنيءَ ۾ ڪتاب جي ترتيب جڙي راس ٿي آهي.

ٿورا نه ٿورا مون تي ماروئڙن جا

آخر ۾ انهن دوستن جو شڪريو ادا ڪريان ٿو جن منهنجي ڪتاب جي پروفن ڪٿي اچڻ ۽ واپس ڪمپيوٽر واري وٽ پهچائڻ ۾ منهنجي مدد ڪئي، محترم عطاء الحسنين ڳورڙ پيار علي ميراڻي، فقير محمد صالح سانگي، افسر قريشي ۽ اختر سولنگي، نوجوان شاگرد دوستن مان مختيار علي چانڊيو ۽ انس علي خاصخيلي. شڪريه

دعائن جو طالب

فقير عبدالغني اياز پٽي  
لاهوري محلو لاڙڪاڻو

سال محرم الحرام 1434ھ  
2012ع



صحافي عبدالرؤف پٽي ۽ عبدالغني اياز پٽي (پٽي برادر)



عبدالغني اياز پٽي، علي نواز بن مولانا دين محمد وفائي ۽ آخوند عبدالطيف پٽي  
(وفائي پرنسنگ پريس ڪراچي)



استاد محمد جعفر، عبدالغني اياز پٽي ۽ استاد وحيد علي  
(سن 1981ع آؤنس ڪالونسل آف پاڪستان ڪراچي)



سن 1976ع ميرپور خاص جي هڪ محفل ۾ فن جو مظاهرو ڪندي



فقير عبدالغني اياز پسي



چوڻي جون يادگار تصويرون



تصوف جي انهيءَ بي بها باغ جي قل مان اهڙو وڪڙ وهايو آهي جيڪو  
ڪڏهن به پراڻو ناهي ٿيڻو ڇاڪاڻ ته انهيءَ باغ کي ڪنهن به خزان  
جو خوف ناهي ۽ اهو سدائين باغ بهار ۽ رنگين آهي.

عبدالغني اياز ڀٽي به انهيءَ ئي باغ جو مالهي آهي جنهن ۾  
پنهنجي مُرشد جي سُخن سان سچو رهندي پنهنجي رهبرن جي فڪري  
۽ روحاني باغ جي آبپاري ڪندي ان جو قيمتي ۽ بي بها وڪڙ وهايو  
آهي ۽ ان جي گلن کي سڪ جي سڳي سان ويهي پويو آهي، جيئن  
پاڻ چوي ٿو:

لوڪ سُتي تون ڪر مومن،

مولا سان مصلحات،

سڪ جو سڳو سوري سوري

عبدالغني ڀٽي سان ملندي مون کي تمام گهڻي خوشي محسوس  
ٿيندي آهي ڇو ته ان جا ڪافي حوالا آهن. هڪ ته هيءُ هڪ ئي وقت  
شاعر، محقق ۽ راڳي آهي پيو ته اسان جو مُرشد ڀاڻي ڀڙ. عبدالغني  
ڀٽيءَ کي به انهيءَ ئي درگاه تان فيض مليو آهي جنهن درگاه تان  
اسانجي وڏڙن کي مليو. داتا فيض درياه جي درگاه ”حضرت هنباهه“  
تان اهو فقيري وَنڊُ اسان جي خاندان کي ”داتا بگن شاهه اول“ کان  
مليو ته عبدالغني ڀٽيءَ کي اهو وري ”داتا بگن شاهه دوئم“ وٽان مليو.  
عبدالغني ڀٽي گهڻو خوشنصيب آهي جو هو ’درگاه هنباهه‘ سان  
ايئن سلهاڙيل آهي جيئن خوشبو گل سان ۽ اهو ان فيض جو ئي اثر  
آهي جو هيئنر هُو صوفي راڳي ۽ صوفي فقير سان گڏ ’صوفي شاعر‘  
جي روپ ۾ به نڪري نروار ٿيو آهي. هتي اهو به ٻڌائيندو هلان ته

سندس حصي ۾ اها اهم شيءَ به آئي جو پاڻ 'درگاه هنباه' جي برڪ شاعرن داتا فيض درياهه، داتا ولايت شاهه ۽ داتا بگن شاهه جو ڪلام به ترتيب ڏئي ڇپايو اٿائين.

سنڌي صوفيانه شاعريءَ ۾ شاهه لطيف کان پوءِ جيڪا اڄل سڄل سرمست جي ڪلام آندي ان جو اثر ۽ اسلوب سنڌ جي درگاهن تي سرجندڙ هن دور جي صوفيانه شاعريءَ تي پڻ وڏي زوردار نموني سان حاوي آهي، اها ساڳي رندي، مستي، اهو ساڳيو هم اوست جو اظهار، عشق مجازي کان عشق حقيقي جا سير، رمزون، راز ۽ عاشقي انداز جن کي پنهنجي پنهنجي وقت ۾ سڄل سائينءَ کانپوءِ نانڪ يوسف، بيدل، بيڪس، ٻيل ۽ فيض درياهه اڳتي وڌايو.

عبدالغني اياز پڻي توڙي جو اسانجي دور جي جديد ادب ۽ شاعريءَ کان باخبر آهي ۽ سندس شاعريءَ ۾ ٿورا ڪي گهڻا جديد لاڙا به ملن ٿا پر پوءِ به بنيادي طور تي هو 'صوفي شاعر' آهي، جنهنجي شاعريءَ تي فڪري حوالي سان صوفي فڪر، هم اوست، وحدت الوجود، مجازي ۽ حقيقي عشق جي روايتي اظهار جو گهرو اثر آهي. فني حوالي سان به عبدالغني پڻي سنڌي شاعريءَ جي آثاري ۽ صوفيانه شاعريءَ جي محبوب صنفن بيت، ڪافي، وائي ۽ ٽيهه اڪري کي وڌيڪ هنداڻو آهي جڏهن ته خوشي ان ڳالهه جي ٿئي ٿي ته هن غزل به ڏاڍا خوبصورت لکيا آهن، جن مان هڪ ٻيو 'عبدالغني پڻي' نظر اچي ٿو، هر دور جي سڄاڻ شاعر جو پنهنجي وڌن ۽ ڪلاسيڪي شاعرن کان اثر وٺڻ اٽل هوندو آهي ۽ هر دور جو اهم شاعر پنهنجي دور جي وڌن معاصرن جي شاعريءَ جو اثر قبول ڪري اڳتي هلي

پنهنجون راهون ۽ رستا ٺاهيندو آهي. عبدالغني ڀٽي ته آهي ئي صوفي شاعر جنهن سنڌي صوفيانہ شاعري جي ٽمور تي شاهه لطيف، سچل سرمست ۽ بيدل سائين جي ڪلام جو وڌيڪ اثر ورتو آهي جيڪو هن ڪتاب ”عاشقن اندوه“ ۾ شامل سندس ڪجهه شعرن مان پروڙي سگهجي ٿو پر اُن جي باوجود ’عبدالغني ڀٽي‘ جي شاعريءَ ۾ صوفيانہ شاعريءَ جي حوالي سان ڪي نوان عڪس، نوان خيال، نئين ٻولي ۽ نئون اسلوب به ملي ٿو.

مثال طور:

هُن تي ’فرض فنا‘ جو موتو مري جيئي،  
جوڳي هيئن جيئي.

انهيءَ شعر ۾ هڪ سالڪ ۽ جوڳيءَ تي فنا فرض ٿيڻ واري ڳالهه نئين آهي، ٻي پاسي هُن جي ڪجهه ڪافين ۾ غزل جو رنگ به نظر اچي ٿو ۽ سندس اهڙيون ڪافيون ٻوليءَ، لهجي ۽ فني ڪافين ۽ رديف جي حوالي سان ڏاڍيون خوبصورت ڪافيون آهن.

مثال طور:

محمود آهي مرشد عاشق اياز مان،  
ليلي مثل ٿيو رهبر مجنون مجاز مان،  
مشتاق مه لقا سان آهيان گڏيل ’غني‘،  
تصوير هُن جي آهيان زلفِ دراز مان.

يا وري سندس هيءَ ڪافي ڏسو جيڪا پنهنجي انداز اظهار جي سادگي ۽ حرف تجنيس جي استعمال سان ڏاڍي وڻندڙ آهي.

عبدالغني ڀٽي جي انهيءَ ڪافيءَ ۾ به فني حوالي سان گهڻيون فني خوبيون نظر اچن ٿيون جن جو مان اڳ به اظهار ڪري چڪو آهيان. مضبوط قافيا، سهڻا ردیف، نرم ۽ لطيف لفظ ۽ ان سان گڏ اندروني قافيا جيڪي شعر کي وڌيڪ مترنم بڻائن ٿا. اصل ۾ عبدالغني ڀٽي جي شاعريءَ ۾ اها خوبي ان ڪري آهي جو هو پاڻ سُريلو راڳي ۽ راڳ جو ڄاڻو آهي. ان ڪري موسيقيءَ جي اها ڄاڻ ۽ سندس اندر جو موسيقار سندس شاعريءَ ۾ به ظاهر ٿي پيو آهي. هونءَ ته هن جي سموري شاعري راڳيري آهي ۽ ايئن لڳي ٿو ته هن اها ڳائي ڪري تخليق ڪئي آهي. راڳ جي بنياد تي رچيل اهڙي شاعري عشق جي اعليٰ ڪيفيتن ۾ رهي بي ساختا اظهار کي پيش ڪري ٿي جنهن ۾ ڪي 'آوازي قافيا' به استعمال ٿي ويندا آهن، جن جي عقل سان سرجيل موزون شاعريءَ ۾ ڪا گنجائش نه هوندي آهي پر ٻي پاسي آوازي قافيا اهڙي رندي ڪلام مان خارج به نٿا ڪري سگهجن. "عبدالغني ڀٽي" به اهڙا 'آوازي قافيا' استعمال ڪيا آهن ۽ جڏهن اهي شعر ڳايا ٿا وڃن ته اهي قافيا به سٺا ٿا لڳن.

سچي سَتگر هاديءَ سان،

ازلي منهنجو انگ آهي.

مٿي عرش عظيم کان،

لاهوئين جو لنگهه آهي.

مون هن کان اڳ عبدالغني ڀٽي جي غزلن جو ذڪر ڪيو ته سندس هن ڪتاب ۾ اهڙا خوبصورت غزل به شامل آهن جيڪي هن کي پنهنجي دور جي هڪ جديد شاعر طور سامهون آڻن ٿا. توڙي جو



”لڙڪن جا گلدستا“ ۽ ”دل ۾ رستا“ ڏاڍا سهڻا ۽ نڪور استعارا آهن. عبدالغني ڀٽي جي سموري شاعري پڙهڻ کانپوءِ خبر پوي ٿي ته هو هن دور جو هڪ سڄاڻ ۽ ذهين شاعر آهي ۽ پڻ شاعريءَ جي هڪ اهم ۽ بنيادي گهرج راڳداري کان به واقف آهي. ساڳي وقت هو هڪ عملي صوفي ۽ سنڌ جي هڪ اهم صوفي درگاهه ’حضرت هنباه‘ سان سلهاڙيل فقير ۽ طالب آهي. ان حوالي سان اسانجي هن پياري ۽ محبتي دوست سنڌي صوفيان شاعريءَ جو جيڪو ورثو سنڀاليو آهي اهو خوشي بخشيندڙ آهي. اهڙي سچي سُخن جي پوئواري ڪرڻ تي اسان کيس مبارڪباد پيش ڪريون ٿا.

ٿي، عشق ۾ غازي غني،  
 متان قرب وارا ڪهڙو گني،  
 آهي زمن زيب تني،  
 بيڪار آهي ڀليلو.

**اختر درگاهي**

14 آگسٽ 2012ع

روهندي سنڌ.



## روحاني تخليقڪار فقير عبدالغني "اياز" ڀٽي

لوڪان صرف نحو مون مطالع سپرين. (شاهه)

انساني زندگيءَ ۾ تخليقي عمل فطري آهي. پر انسان کي اها خبر نه هوندي آهي ته مسئلو ڪهڙو آهي! زندگي ڇا آهي؟ آءٌ ڪير آهيان؟ ڪٿان جو آهيان؟ ڪائنات ڇا آهي؟ هستي مستي ڇاڪي چوندا آهن؟

زندگي جي گهرائين ۾ ٽپيون هڻي ان جو مفهوم سمجهڻ کانپوءِ تسلي بخش جواب هڪ تخليقڪار مفڪر، جستجو ڪندڙ ڪلاڪار شاعر يا فنڪار ئي ڏئي سگهي ٿو ته مسئلو هي آهي، زندگي همڙي عمل کي چئبو آهي. شاعر يا فنڪار جڏهن فطرت جو مشاهدو مائٽي ٿو مطالعو ڪري ٿو تڏهن وڃي هو تخليقڪار بڻجي ٿو.

تخليق جا ٻه قسم ٿين ٿا هڪ طبعي تخليق جنهن ۾ زندگيءَ جا ظاهري حالات بيان ٿيل هجن ٿا. ٻئي تخليق آهي روحاني. شاعري روحاني تخليقڪار زندگي کي پاڪ صاف رکڻ، حق ۽ سچ جي راهه تي هلڻ، معاشري ۾ عزت ۽ احترام ۽ عدل قائم ڪرڻ، ايڪي ۽ ٻڌيءَ جو اظهار ڪري پنهنجي تخليق کي آلودگي کان بچائي ٿو. اها ئي شاعري مصوري، علم و ادب ۽ فلسفه روحاني سڏجي ٿو.

روحاني تخليق هزارين سالن کان به اڳ پري آهي. لوئس ڊيگيوري، مارڪوني، سقراط، ارسطو، گوتم ٻڌ سميت سمورا عظيم انسان ان ڪري ئي زندہ آهن جو روحاني تخليق جا مالڪ آهن. اهڙا انسان زالن ۽ اولاد، مال ملڪيت جي ڪري مشهور ڪونه ٿيا آهن.

۾ گذري آهي. راڳ جو علم هجي يا شعر و شاعري جو علم هجي، مضمون نگاري، اخبار نويسي کان علاوه ڇهن ڪتابن جو ليکڪ ۽ مرتب به آهي. مطلب ته جڏهن کان هوش سنڀاليو اٿائين اسڪول جي زندگي، ڪاليج وارو دور، نوڪريءَ وارو سمورو وقت علم، ادب ۽ موسيقي ۾ گذريو اٿس.

فقير عبدالغني ”اياز“ منهنجو ننڍو ڀاءُ ڄمار ۾ مون کان چار سال ننڍو ته ضرور آهي پر علم ۽ ادب پروريءَ دانائي ۽ دور انديشي ۾ مون کان گهڻو وڏو آهي. سندس شاعري تي رايو ڏيڻ منهنجي لاءِ ائين آهي جيئن سڄي آئينو ڏيکارڻ جي برابر هجي. بس رڳو مان پنهنجي پياري ڀاءُ عبدالغني ”اياز“ جي حڪم مطابق سندس ڪتاب ”عاشقن اندوه“ لاءِ پنهنجي خيالن جو اظهار ڪيو آهي.

الله پاڪ کان فقير عبدالغني ”اياز“ پڻي جي عمر درازي لاءِ دعائن جو طلبگار آهيان ته کيس رب العالمين وڏي ڄمار ۽ ڪامل صحت عطا فرمائي جيئن هڪ ٻئي پٺيان ڪتاب ڇپرائي علم جو فيض عام ڪري.

عشق کي گرمي ۽ معرڪه ڪائنات،  
علم مقام صفات عشق تماثلي ذات.  
(اقبال)

محرم الحرام 1435 هجري

2012ع

**عبدالرئوف پٽي**

نمائنده روزنامہ جنگ

ڪراچي.

## مقدمو

## سوانح عمري:

سنڌ جي سدا سائي ستابي مان واري مٽيءَ ڪيترائي عالم ۽ اديب، شاعر ۽ سگهڙ، نڪتدان، نڪتشناس، بزرگ ۽ الله لوڪ، صوفي فقير ۽ سورهيه سر ويڇ پيدا ڪيا آهن جن پنهنجي ذات ۽ لات، ست ۽ سرندي آهر سنڌي ٻوليءَ ۽ سنڌي علم ۽ ادب جي بي بها خدمت ڪئي آهي. عبدالغني اياز پڻي جو سنڌ جي شڪارپور ضلع جي تعلقي ڳڙهي ياسين سان تعلق آهي هي علائقو هر دور ۾ مردم خيز رهيو آهي.

## خاندان:

عبدالغني پڻي بزرگ گهراڻي مشهور ”وفائي خاندان“ جو فرد آهي. هن خاندان جا ڪيترائي عالم، خطيب، ليکڪ، بزرگ، شاعر، آخوند، ميان ميانجي ۽ خليفه ٿي گذريا آهن. جن مان مشهور مولوي عبدالرحمن، ميان جي محمد عالم، آخوند مير محمد، هند سنڌ مشهور عالم دين، اديب، محقق ۽ صحافي مولانا دين محمد وفائي ۽ سندس فرزند ارجمند عالم ۽ اديب خطيب ۽ صحافي علي نواز وفائي مشهور ٿي گذريا آهن.

## جنم:

عبدالغني جو جنم ڳوٺ نبي آباد ”کڻي ڪلهوڙا“ تعلقو ڳڙهي ياسين ۾ سن ۱۹۵۴-۲-۱۷ع ۾ ٿيو. سندس والد بزرگوار مولوي فقير محمد محسن هن جي پيدائش کان ٿي مهينا اول شهيد ٿي ويو هو ان ڪري يتيميءَ جي حالت ۾ کيس سندس والده محترمہ عابده ۽ زاهده بيبي حليم خاتون سانڍيو ديني تعليم سان گڏ غني جي اخلاقي ۽

روحاني پرورش پڻ ڪئي. هن کي سنڀاليندڙ سندس وڏو ڀاءُ ميان عبدالغفور پڻي هو.

**ننڍپڻ ۽ تعليم:**

عبدالغني پڻي ننڍي هوندي کان ئي ذهين، ماڻهن سوچيندڙ دماغ وارو رهيو آهي. هن نمائي ۽ نراس، سادي سودي، سچي ۽ ڪري، وعدي جي پڪي هر دل عزيز دوست جو گهڻو وقت پنهنجي والده جي خدمت ۾ گذاريو. ننڍي هوندي کان ئي نماز پڙهندڙ مؤذن ۽ بيش نماز رهيو. هن جي ننڍپڻ لکڻ پڙهڻ، راڳ رنگ ۽ سوچ ويچار ۾ گذري آهي.

عبدالغني پرائمري تعليم ڳوٺ آرائين جي پرائمري اسڪول مان پرائي، جتي کيس بن صوفي منش استادن جهڙوڪ سائين نور حسين پڻو ”صوفي“ ۽ صوفي محمد پريل سومري جي صحبت نصيب ٿي. مذڪوره استاد عبدالغني کان نعت ۽ ڪلام پڙندا هئا ۽ کيس انعام ڏيندا هئا. ساڳئي ڳوٺ جي ”مدرسه الاهل حديث“ ۾ مولانا عبدالله سومري کان قرئت سان قرآن شريف پڙهيائين ۽ ڪجهه حصو حفظ به ڪيائين ۽ استاد وٽان ڪجهه عربيءَ جي ڄاڻ به حاصل ڪيائين. مئٽرڪ جو امتحان مدنجي شهر جي گورنمينٽ هاءِ اسڪول مان سن 1971ع ۾ پاس ڪيائين ۽ وڌيڪ تعليم گورنمينٽ ايليمينٽري ڪاليج (مين) لاڙڪاڻي ۾ نوڪري دوران ايم. اي سنڌي ۽ ايم ايڊ پاس ڪيائين.

### **شاعريءَ جو شوق:**

عبدالغني پڻي اياز کي ننڍي هوندي کان جهونگارڻ ۽ شاعري جو شوق جنون جي حد تائين هو. هن پهرين ڪافي 1970ع ۾ لکي



جڏهن هونائين جماعت جو شاگرد هو. هن پنهنجي ذوق شوق جي پورائي لاءِ پنهنجي استاد محترم نور حسين "صوفي" درازي ۽ آرائين جي ۽ سيد حڪيم حبيب الله شاه "رنگي" سان صحبت اختيار ڪئي. سيدن جي مڪان تي روزانو راڳ ويراڳ جي محفل مچندي هئي. انهن راڳين مان سيد عبدالله شاه، علي شاه ۽ حسين شاه بخاري جهونگاريندا هئا عبدالغني به روزانو مڪان تي وڃي پنهنجا ۽ ٻين شاعرن جا ڪلام ڳائيندو هو. ان مڪان تي عارفائي ڪلام پڌڻ لاءِ ڪيترائي پڙهيل پرجهيل نوجوان اچي گڏ ٿيندا هئا. ان ماحول مان آهستي آهستي شاعرن، صحافين، سماجي ورڪرن ۽ ادب پرورن جي هڪ "سنگت" جڙي تيار ٿي. هن سنگت گڏجي "بيرنگ شاه لئبريري" جو بنياد وڌو. هر روز، هر هفتي، هر سال شعر شاعري ۽ عارفائي ڪلام جون محفلون مچنديون هيون. جن مان ڪيترائي نوجوان متاثر ٿي شاعر، اديب ۽ صوفي ٿيا.

عبدالغني آرائين جي بزرگ صوفي شاعر سائين الهڏنو پٽو درازي جي خدمت ۾ به ويندو رهندو هو. سندن ڪافيون به ڳايائين. بزرگ محمد علي پٽو جي صحبت ۾ ويندو رهندو هو. ڪامريده فضلي پٽو به عبدالغني اياز پٽي کي پيار جي نظر سان ڏسندو هو. هن سنگت جي ملهايل ميلن ۾ جيڪي دوست دلچسپيءَ سان شرڪت ڪندا هئا. مان سائين نور حسين پٽو "صوفي" حڪيم سيد حبيب الله شاه "رنگي"، محترم مقبول احمد مگريه، عبدالرئوف پٽي، حاجي منظور احمد مگريه، عبدالمجيد پٽي، محترم مقصود احمد مگريه، غلام سرور مگريه، انور علي ڪلهوڙو، منور علي مگريه، عبدالرشيد مگريو، حاجن مگريو، اقبال حسين "اقبال" سعيد احمد پٽو، ماسٽر ڪليم الله پٽو



ڪري ان عشق جو ڪُلي ڪري اظهار نه ڪري سگهيو ۽ عمر ڀر تائين  
 اهو سور سيني ۾ سانڍيو ٿو اچي. هن ڳجهي ۽ پراسرار عشق  
 عبدالغني اياز پٽيءَ کي هڻي جوڳي ۽ سامي بڻائي ڇڏيو اڄ تائين  
 صوفي ۽ ساڌن سان صحبت اٿس.

**مرشد:**

عبدالغني جا ڏاڏا حضرت سلطان باهو جي گاديءَ جا مريد هئا.  
 باقي عبدالغني جو والد مولوي محمد محسن ٻيل فقير جي گادي نشن  
 عبدالڪريم فقير جو طالب هو.

عبدالغني پٽي سيد حڪيم حبيب الله شاه رنگي جي توصل  
 سان سال 1978ع ۾ داتا بگن شاه جيلاني جو طالب ٿيو طالب ٿيڻ  
 وقت ساڻس گڏ فقير منير احمد انڙ به طالب ٿيو. عبدالغني پنهنجي  
 مرشد سان عشق ڪمايو ان محبت ۽ ادب ۽ سچائي ۽ وفائي جي  
 ڪري کيس مرشد طرفان طريقت جو نالو ”اياز“ نصيب ٿيو. پنهنجي  
 مرشد جي ڪنجڪ ۾ رهي ڪري سنڌ جي مڙوئي درگاهن ۽ عارفن  
 جو ديدار ڪيائين. راتيون جاڳيو صوفين سان سير سفر ڪندو  
 رهيو. جوڳ ڪمائيندي مرشد جي اهڙي نظر ٿيس جو بيخود بڻجي  
 ويو جنهن ڪري سال ڇهه مهينا نظاري ۾ قيام ڪندي جهنگ جبل،  
 مقام مڙهيون ۽ ويرانن ۾ سرگردان رهيو. ان کان پوءِ به مرشد جي نظر  
 سان سالڪائيءَ ڏانهن وريو.

پنهنجي مرشد سان سير سفر ڪندي جن مشهور صوفي  
 بزرگن جي زيارت ڪيائين انهن مان داتا ولايت علي شاه، مست  
 مقيم، سيد ڪامل شاه ڪنڌ ڪوٽ، سيد محي الدين اعجاز، رئيس  
 دوست علي فقير، امام علي فقير، سيد قطب علي شاه لونگاڻوي، سيد

علي نواز شاه، سائين عطا الله (جهوڪ ميران پوري) سيد چيزل شاه،  
سيد صادق شاه، وريل فقير ابڙو ثاني، حضور سائين، سارنگ فقير  
جاگيرائي، صوفي حاجي شاه ڏنو شاعر تراب سائين، فقير عبدالملڪ  
بجاريائي، قادن فقير تنيو، سيد الهڏنو شاه، سيد عبد العلي شاه، موريو  
فقير مھيسر ۽ سخي قبول محمد درازي، همزة علي فقير مهر ۽ ڍولڻ  
فقير مهر انباھي.

پير سيد محي الدين اعجاز سان به صحبت رهيس، هڪ ڀيري  
اعجاز سائين جي محفل ۾ پنهنجو هي هيٺيون ڪلام پيش ڪيائين  
مثال:

”مليو مٿخاني ۾ يار ته ڪمي ڪم ڪهڙو“

اعجاز سائين جواباً عرض ۾ هي هيٺيون ڪلام لکي عبدالغني  
جي حوالي ڪيو.

”اڄ پايان هي مٿخانن برابر بيت الله“

مشغلا:

عبدالغني اياز پتي ننڍي هوندي کان فڪر مند طبيعيت وارو  
آهي سندس گهڻو وقت لکڻ پڙهڻ، شعر و شاعري، راڳ رنگ ۽ تحقيق  
جي ڪم ۾ گذريو آهي.

### ٽرانسپورٽ جي نوڪري:

عبدالغني اياز پتيءَ کي پنهنجي وڏي ڀاءُ عبدالرئوف پتيءَ سن  
1974ع ۾ گورنمينٽ ٽرانسپورٽ سروس سکر ڊپو ۾ جونيئر  
ڪلارڪي وٺي ڏني. ان نوڪري وسيلي ڪراچي وڃي اتان ميرپور  
خاص ڊپوءَ ۾ بدلي ٿي ويس. ميرپور خاص ۾ نوڪري دوران ٽيها قبيلي

جا ڪجهه نوجوان هن جا دوست ٻڌيا جن جا وڏا اڳ ۾ ئي پڙجهيل شاعر راڳي ۽ موسيقار هئا. جن مان ڪامريڊ محمد صديق ٿيڻو وڏيرو موليدنو ٿيڻو عبدالستار ۽ عبدالحميد ٿيڻو وڏيرو احمد خان ۽ فقير محمد ابراهيم نور محمد ٿيڻو نمايان هئا. ڪامريڊ محمد صديق ٿيڻو کان تارگر سڪيائين. ننڍن نوجوانن مان جيڪي عبدالغني جا صحبتي ٿيا انهن مان محترم فتح محمد شهزاد ٿيڻو محمد عمر عادل ٿيڻو غلام مصطفيٰ حافظ ٿيڻو محمد رفيق ٿيڻو عبدالغفور "عابد" ٿيڻو مير محمد مير ٿيڻو ۽ عباس علي ٿيڻو سليم ۽ شفيع ٿيڻو وغيره جن مان ڪي شاعر ته ڪي اديب ٿي نروار ٿيا.

گوٺ مير محمد ٿيڻي تعلقو ننڍو الهيار ۾ رهائڻيون ڪندي سٺي شاعر ظهير الدين "بابر" لغاري ۽ ان جي وڏن بزرگن مان علامه عبدالڪريم لغاري اديب ۽ محقق ۽ عالم دين جي زيارت ڪيائين. جيئن ته گوٺ مير محمد ٿيڻي ۾ هر هفتي راڳ رنگ جي محفل ٿيندي هئي. انهن محفلن دوران مشهور راڳي غلام قادر لنجواڻي، دين محمد ڪارو شادي فقير ۽ مشهور راڳي شفيع فقير ۽ ٻين سان رهائڻيون ٿيس.

عبدالغني اياز ۽ سندس ڀاءُ عبدالرئوف ڀٽي تندي الهيار تعلقي جي درس دوستن سان به ملڻ ويندا آهن. مرحوم دوست محمد درس ۽ مرحوم غلام مصطفيٰ درس جي پوئٽرن مان جن سان نيازمندي رهندي آئي آهيس اهي هي آهن: محمد احسان درس، قادر بخش درس، نياز علي، اعجاز درس نيڪ محمد درس، محمد اسماعيل، محمد سليم، شمس الدين درس، مرحوم حسن درس ۽ سندس وڏو ڀاءُ فياض علي درس ۽ فرزند محمد علي درس.



هڪ ڏينهن فيض بخشاپوري به پريس ۾ آيو ته عبدالغني سندس سٺي خاطر تواضع ڪئي، ان ادب ۽ احترام ڪري ”غالب سنڌ“ غني کان متاثر ٿيندي هي لفظ چيا.

”غني آخر غني آهي“

### ريڊيو پاڪستان ڪراچي:

ڪراچي ۾ رهڻ دوران ريڊيو پاڪستان تان پروگرام ڪرڻ لڳو. پروڊيوسر جهانگير قريشي متعارف ڪرايس جڏهن ته پروگرام مئنيجر عنايت بلوچ هو. ريڊيو ڪراچي جي مشهور پروگرام ”اڄ جا فنڪار“ ۾ ڳايائين جتي محمد جمن، سليمان شاه، عبدالله ڪڇي، عبدالله پنوهر ۽ ٻين ڪيترن فنڪارن سان ڪم ڪيائين، ريڊيو جي مشهور ڪمپوزر محمد حسن جو شاگرد ٿيو جنهن کيس بچل خان ۽ ٻين وڏن سازندن سان ڳائڻ جا گر سڀڪاريا. ان وقت ريڊيو پاڪستان ڪراچيءَ جا ڪيترائي مشهور سينيئر ۽ جونيئر پروڊيوسر، انهن مان شيخ محمد ابراهيم، غلام حسين شيخ، نثار صاحب ميمڻ، محمد علي پانيڻ ۽ ڪوثر پرڙو ۽ ٻين ڪيترن سان صحبت رھيس.

### پاڪستان ٽيليويزن ڪراچي سينٽر:

عبدالغني ڪراچي تي وي تي پنهنجي پاءُ رئوف جي توصل سان ويو. جتي پهريون پروگرام اعجاز سليم عقيقي صاحب ڪرايس ان کان پوءِ مسلسل ٽي وي پروگرام ڪندو رهيو آهي. ٻي ٽي وي جي جنرل مئنيجر عبدالڪريم بلوچ، سميع بلوچ، محرم اقبال سعيد انصاري، بادل جمالي، قربان چنا ۽ ٻين پروڊيوسرن جي هٿ هيٺ سنڌي پروگرام ڳايا اٿائين. ٻي ٽي وي تي ڪيترن موسيقارن ۽ گوڀن

سان مليو جن مان ظفر علي خان، محمود علي خان ۽ سندن والد بزرگوار قدرت الله خان جا بهت چميائين. موسيقار خان صاحب فتح علي خان مرحوم، مهدي حسن، ملڪ موسيقي روشن آرا بيگم، مهناز بيگم، منظور علي خان فتح علي خان ۽ پيا...

آرٽس ڪائونسل آف پاڪستان ڪراچي ۽ محمد جمن، وحيد علي، جلال چانڊيو ۽ ٻين سان پروگرام ڳايائين. اسٽيل ٽائون ۾ هڪ محفل ۾ منظور سخيراڻي، مشهور فقير عبدالغفور، ڊول فقير امير علي سان پروگرام ڳايائين.

### شاه ولايت سنگيت ڪلب نئون ديرو:

جيئن ته عبدالغني اياز پڻي مهرم علي ڪوري جي دوستي جي ڪري نئون ديرو شهر ۾ ايندو ويندو رهندو هيو. جڏهن گهڻن ماڻهن سان ڏيٺ ويٺ ٿيس ۽ نئون ديرو ۾ راڳ جو ڪال هجڻ ڪري ”شاه ولايت سنگيت ڪلب“، ڪوليائين جتي ڪيترائي ذوقين اچي گڏ ٿيا. عبدالغني هتي جيڪي شاگرد پيدا ڪيا انهن مان مرحوم مريد عباس، واجد پٽو، شمن علي ڪوري، انور علي ڪوري ۽ پيا. سندس شاگرد مريد عباس به شاگرد ڪيا جن مان غلام علي سمون ۽ عبداللطيف قاضي نمايان آهن.

نئون ديرو ۾ رهڻ دوران عبدالغني اياز پڻي جي مرحوم ۽ محترم منٺار سولنگي ۽ اياز جاني سان ملاقات ٿي وئي ته گهاٽا دوست بڻجي ويا. نئون ديرو جي ادبي محفل ۾ عبدالغفار تبسم ۽ عبدالغني هوندا آهن ته تبسم صاحب کي پڻي صاحب ۽ عبدالغني کي صرف پڻي ڪري سڏيو ويندو آهي.



منار سولنگي جي صحبت ۽ محبت جي ڪري سنڌي ادبي سنگت نئون ديرو جي مشاعرن ۽ محفلن ۾ ڀرپور نموني شرڪت ڪيائين. جن ۾ وڏن شاعرن جهڙوڪ: استاد بخاري، وفا ناٿن شاهي، احمد خان مدهوش، آثم ناٿن شاهي ۽ ٻيا ڪيترائي، نوجوانن مان يوسف سنڌي، تاج جويو ۽ ڪيترن ئي شاعرن سان ملاقاتون ٿيون. سنڌي ادبي سنگت نئون ديرو جي جن ميمبرن، دوستن ۽ منار سولنگي جي مائٽن مان جن سان صحبتون ۽ محبتون محفلون رهيون اٿس انهن مان محترم عبداللطيف صاحب ڪرڻيو، امام راشدي، منظور منگي، سڪندر شاه راشدي، احمد بخش ڪٽپر، اسدالله ۽ عبیدالله ڪٽپر، عبدالغفار تبسم، عبداللطيف سولنگي، مهتاب سولنگي، ڪاشف سولنگي ۽ بزرگ شاعر محمد علي پٺاڻ، ڄام جمالي، حسين بخش ناريجو ۽ ٻيا صاحب.

### سنڌي ادبي سنگت مدعجي شاخ:

منار سولنگي جي توصل سان جڏهن مدعجي شاخ ڪلي ته عبدالغني به ميمبر ٿيو ۽ سيڪريٽري ٿي رهيو. ادبي سنگت مدعجي ۾ جن شاعرن، اديبن ۽ صحافين دوستن سان گڏ رهڻ ٿيس انهن مان هي نالا آهن.

سيد مهدي شاه فياضي، عاشق شيخ، سيد عابد شاه، سيد گل حسن شاه، آغا محسن، محترم مقصود احمد مگريو، آغا عاطف دراني، جاويد جوکيو، منظور احمد اڄڻ، نين اڄڻ، علي احمد ۽ ولي احمد سومرو، طاهر عباس، عبدالرحمان سھتو ۽ ٻيا.

مهدي شاه فياضي جي توصل سان ڊڪٽر ادبي سنگت جي جن

دوستن سان گڏ محفلون ۽ شاعري ڪيائين انهن مان نمايان شاعر مشتاق بخاري، سيد سلطان بخاري، محبت علي شاه، عبدالجبار عيسائي، زخمي چانڊيو، سيد سڪندر شاه، بوعلي ۽ اشرف زمان پيرچنڊامي ۽ ٻيا.

### رتوديرو:

عبدالغني پٽي پٽاوانڊ رتوديرو ۾ فقير محمد عرس پٽو ۽ فقير قمرالدين پٽو جي دوستي جي ڪري رتيديري جي شاعرن، اديبن ۽ سگهڙن سان ملاقاتون ڪيون. انهن مان بزرگ شاعر اعظم عباسي، خانڻ فقير شرناءِ نواز، غلام شبير سمون ۽ مشتاق سمون، ملهار سنڌي، ساجد جوڻيجو، راجا شاه، گدا حسين فقير، فقير لطف علي دايو منور حسين ۽ مظفر حسين دايو مختيار گهرو ۽ بزرگ شاعر قاضي مقصود گل ۽ سگهڙ صوفي محمد بخش مداري ۽ ارشاد علي جاگيرائي سان نياز منڊي رهيس.

### شڪارپور:

عبدالغني شڪارپور ۾ مڱرين صاحبن وٽ ويندو هو. ان دوران شمن علي ميرالي، همت علي ميرالي، فقير ارشاد درازي، راڳي، عبدالغفور سومرو، شمن فقير سومرو، استاد وريل داس، سماڏا آشرم وارو بسنت لال مدنجوي، بشير بڪيجو، قاصر نواز ۽ مشهور گوبي عبدالرزاق شاه جي فرزند ظفر علي شاه ۽ ٻين سان نياز منڊي رهيس.

### بي نوڪري ميوزڪ ٽيچر

### گورنمينٽ ايليمينٽري ڪاليج (مين) لاڙڪاڻو:

عبدالغني پٽي کي هي نوڪري محترم منظور حسين پٽو پنهنجي وڏي ڀاءُ سائين نور حسين ”صوفي“ پٽو جي سفارش تي ڏني.

سن 1990ع ۾ گورنمينٽ پائلٽ پروجيڪٽ اسڪول سکر ۾ ميوزڪ ٽيچر ٿي ڀرتي ٿيو. سال 1994ع ۾ سکر کان بدلي ٿي گورنمينٽ ايليمينٽري ڪاليج (مين) لاڙڪاڻي ۾ ڊيوٽي ڪرڻ لڳو آهي. سکر ۽ لاڙڪاڻي ۾ جيڪي استاف ميمبر دوست ٿيس انهن مان محترم پروفيسر عبدالغفار سيال، پرنسپال مقصود احمد سهتو، پروفيسر منار علي پٽو، پرنسپال غلام النبي عباسي، پروفيسر محمد وارث ٻوڪ، ليڪچرر غلام شبير ڪلهوڙو صاحب ۽ جن استادن کيس بي ايد پڙهائي انهن مان پروفيسر سڪندر عباسي ۽ پروفيسر عبدالرسول چانڊيو سان نياز مندي رهيس.

### شهر نما ڳوٺ رشيد وڳڻ :

هن ڳوٺ ۾ عبدالغني مرشد پائي فقيرن سان به ملڻ جلڻ ويندو رهندو آهي. سائين جي فقيرن مان جن شاعرن ۽ راڳي دوستن سان ويجهڙائي اٿس انهن مان مور فقير شيخ، بخشل فقير شيخ، چاچو باشن فقير، برڪت فقير، رياض علي، درگاهي فقير محمد حسن ران، اربيلو فقير، قادن فقير، اعظم ابڙو، ڳوٺ جو چڱو مڙس علي گوهر خان شيخ، محمد حنيف شيخ، ارباب علي فقير شيخ ۽ ٻيا.

### ٻيڙو چانڊيو:

لاڙڪاڻي ۾ رهڻ دوران عبدالغني اياز علمي ادبي لحاظ کان مشهور شهر ٻيڙو چانڊيو ۾ ويندو رهندو آهي. جتي سائين بگن شاه جي فقيرن مان فقير انور علي سومرو سائين گل محمد چانڊيو اڏامڪ فقير نوجوان شاعر ۽ راڳي رفيق احمد سومرو، فقير شفيق احمد سومرو جن سان نياز مندي اٿس. فقير انور ۽ سائين گل محمد



چانڊيو جي توصل سان مشهور صوفي بزرگن فقير گل محمد خان ڳورڙ فقير علي محمد ڳورڙ جن سان فقير وريل ابڙو جي ميلن دوران رهاڻيون رس ڪيائين. هيئنر فقير صوفي علي محمد سائين ڳورڙ جي نوجوان فرزند صوفي عطاء الحسنين ڳورڙ سان به ويجهڙائي اٿس.

هن شهر جي علمي ادبي گهراڻي جي بهترين شاعر سائين نظام الدين ناظم چانڊيو سان ملاقاتون ڪيائين ۽ سندن ننڍن مان عبدالله اثر ”دوئم“ سائين عبدالڪريم چانڊيو، ڊاڪٽر احمد علي چانڊيو، مسعود احمد، خليل احمد، شڪيل احمد چانڊيو، امجد علي امجد چانڊيو، جميل احمد جميل ۽ اختر سولنگي ۽ ٻين سان محفلن ۽ مشاعرن وسيلي ملندو رهندو آهي.

### درگاه فقير محمد هدايت علي تارڪ نجفي:

عبدالغني درگاه تارڪ فقير تي هر مهيني حاضري ڀريندو آهي. جتي اڳوڻو گادي نشين قادن فقير ڏنائين، هاڻوڪو گادي نشين سيد الهدنو شاه، ماستر احمد علي چانڊيو استاد محمد عثمان مغيري، شبير احمد خان وڳڻ، درمحمد فقير ٻڌ، منٺار فقير، خدا بخش مغيري، جبل فقير، الطاف تنيو ۽ افروز احمد ڪيهر، عبدالغفار چولياڻي، وزير سائين ۽ ٻين ڪيترن اهل ذوق، شاعرن ۽ راڳي فقيرن سان رهاڻيون ڪندو رهي ٿو.

### لاڙڪاڻو:

عبدالغني جا لاڙڪاڻي ۾ ڪيترائي شاعر، صوفي بزرگ، اهل ذوق دوست ۽ محبتي آهن، تن مان سائين فقير غلام الرسول قريشي مرحوم، فقير فيض محمد سانگي، سائين لياقت علي پليجو،

عبدالرزاق کهڙو سرور سالم سومرو ساغر ابڙو، مشتاق ابڙو، كاظم شاهه، صفدر حسين قادري، حسين بخش کوسو، فقير گدا حسين گاد، روشن فقير سومرو، فقير فرحان سرهيو ۽ ٻين ڪيترن ئي صحبتي دوستن مان واجد جاگيرائي، عرفان جاگيرائي، علي رضا چولياڻي.

عبدالغني هن وقت به لاڙڪاڻي ۾ پرپور زندگي گذاري رهيو آهي. شاهه فيض سنگيت ڪلب ڪولياڻين، ڪيترائي نوجوان موسيقي جا شاگرد ٿيا آهن انهن مان عبدالوحيد ناريجو، ماذم شيخ، وحيد نواز شيخ، درگاهي فقير شيخ، برڪت علي شيخ، شاهد علي لاکو، رضوان کوکر، منصور علي حب قائم علي ابڙو، حاتم شيخ، نظام الدين ميربحر، آصف جوڻيجو ۽ فوجي بهار علي جمالي.

### هن وقت:

عبدالغني اياز پٽي هن وقت ايليمينٽري ڪاليج ۾ ميوزڪ ٽيچري ڪري رهيو آهي. سندس عمر 58 سال آهي.

♦ آرٽس ڪائونسل آف پاڪستان لاڙڪاڻو جو ميمبر آهي.

♦ حضرت حسين بن منصور جو ساليانو عرس به ملهائيندو آهي.

عبدالغني اياز پٽي جو ڪلام جن فنڪارن ۽ فقراڻن ڳايو آهي، اهي هي آهن.

♦ سهراب فقير

♦ شمن علي ميرالي

♦ سڪندر سرگاڻي

♦ اڪبر علي ”دايل“

♦ منصور علي پٽي



- ♦ درگاهي فقير
- ♦ قائم علي ابڙو
- ♦ نبي بخش چانڊيو جگر جلال
- ♦ ممتاز علي لاهوتي، غلام اڪبر سومرو
- عبدالغني اياز پٽي جي دلي دوست منٺار سولنگي کيس بيتن جي پيٽا هيٺين طرح ڏني آهي.

### پٽيءَ کي پيٽا

غني آگر نار اصل آدمين ۾  
تڏهن ته سائس پيار آهي هن منٺار جو

✱

غني آگر نار جوڳي پورب پار جو  
چڙهي هي سنسار هليو هو هنلاج ڏي

✱

غني جي گفتار ۾ سموروئي سچ  
ڪونهي ٻيو ڪچ، لحظي ۾ لطيف جي

✱

غني تنهنجي راڳ ۾ آهن ڪي اسرار  
جنهن جي سُرهِي سار رهندي آهي رات ڏينهن

✱

پٽي منهنجا پاءُ چوڻو رهين ڏور  
شايد آن مجبور پاپي هن سنسار کان

ادبي خدمتون:

عبدالغني پٽي هن وقت داتا بگن شاه اڪيڊمي جو سربراہ آهي. هن جيڪي ڪتاب ترتيب ڏئي ڇپائي پڌرا ڪيا آهن اهي هي آهن.

1. "ديس ۽ ويس" غلام حيد گجر جا گفتا سن 1984ع
2. تانڊا گل غبار ڇاپو پھريون عبدالغني جي آزاد شاعري سن 1991ع
3. "عشق ڪيو آباد" داتا بگن شاه جو صوفيانو ڪلام سن 2000ع
4. قلندري خطاب. داتا فيض درياه جو ڪلام سن 2002ع
5. "ڏيولاهي آ" داتا ولايت علي شاه جو سرائڪي ڪلام سن 2004ع
6. فقير راضي الله راضي - تارڪ فقير جون ڇپيل مشهور ڪافيون سن 2005ع
7. "آباد عشق انباه" ڇاپو ٻيو (پھريان عشق ڪيو آباد) سن 2010ع
8. سلسليوار ماهنامو "مومل سنڌ".

اڻڇپيل مواد

1. کٽيءَ جي خوشبوءِ (پنهنجي ڳوٺ جون ڳالهيون)
2. حافظ نيڪ محمد فضلي جي ڊائري
3. هندو مذهب جي ڄاڻ (ترجمو)
4. سيد ۽ سيڪ (ترجمو)
5. پرين جا پيغام اديبن ۽ شاعرن دوستن جا خط

(ادارو)

## (داتا ڏيو دارون)

داتا ڏيو دارون، سڀاڻها سائين،  
 درديلن جي دلڙي، ڦٽي ٿي ڦارون،  
 سڄڻ لهُ سارون، غمن ۾ غني چوي



داتا ڏيو دان، سڀاڻها سپرين،  
 لاهجُ لحظي ۾ خوديءَ جو خفقان،  
 عشق ڪر آسان، غمن ۾ غني جو.



داتا ڪر آباد، سڀاڻها سپرين،  
 دلئون دوئي نڪري فتنو ۽ فساد،  
 غمروئي افراد، غمن ۾ غني چوي



داتا ڏي تون ڏاڻ، درديلن جي دل ڪي،  
 حرصِ حسد هوس جو شر وڃي شيطان،  
 بگن شاه بخش تون، محبت جو مهران،  
 سدا رهج سار، غمن ۾ غني چوي



داتا ڏيڇ دوا، جو ٿئي هڪائي هيڪ،  
چورو آپ زورو چنل آهيان چيڪ،  
نظر ڪج ڪا نيڪ، وڃن غم غني چوي



سائين ڪيو صفا، ڪريل هيءُ خيال،  
هستي هوڏ هوڏ جو وڏي ويو ويال،  
محبت ڇڻ مري وئي، پيو قرب جو ڪال،  
له ڪا سار سنڀار، وڃن غم غني چوي



پرين گر پاڪ، منهنجي لات لسان،  
ڳڻن پريو ڳالهيان، محبت لهان مان،  
افت ٿيم ايمان، پرم رهجي پئيءَ جو

### رڪڇ لڇ لطيف

رڪڇ لڇ لطيف پنهنجي نالي نانوَ جي،  
منهنجي حال حبيب، ڪر سڻايون سيدا.



رڪڇ لڇ لطيف تون مولا معذورين،  
لاهج قيد قريب تون، بالله باندين،  
الله لطيف خير، ويران ڪر ويرين.



لال لطيف لڇ، رڪڇ پنهنجي نانوَ جي،  
ساڻيه منجهه سمج، سگهو ڪر تون سيدا.





تار ٽفيلي پنهنجي هادي مون حبيب،  
اسم پنهنجي سين عجيب، لاهج دونهان دل تان،



لاهي دونهان دل تان، فتح ڏي فرحت،  
مدعي سيئي مات ڪري، جاني ڪر جرئت،  
سيد تنهنجي صحبت، ترهو ٿيندو تار ۾.



تون ئي سيد سنڌ جو تون ئي لال لال،  
پيري ڪر ڪو پال، هيٺن جو همراه ٿي.



آهي لال لطيف جو ساري لوڪ لقاء،  
برهه آهي بقاء، سيد سنڌي سک جو.



منهنجو لال لطيف تون، منهنجو تون مقصود،  
سدا حق موجود، لوڪ لقاء لطيف جو.  
**وحدت نامو "سر ڏني سائين ملي"**

سر ڏني جي سائين ملي، اهو سودو آ سولو  
هونئن به جت ڪت جانب آهي عبدیت اولو  
پڻ نه ڪو پولو غازين کي "غني" چوي.



غازين کي غني چوي نه اچي غير نظر،  
وتواصو بالحق وتواصو بالصبر، تن پرين جي پچر،  
آڏي توڻي عصر، غني گم الله ۾.

چري ناه چري چري چاهه ڪيو  
پري آهي پري پرين سندي پور ۾



چري ناهي چٽ چوٽ ڪئي آ چٽ  
ڏک وينا ڏيل ۾ غني گهڙي گهٽ  
ويچاريءَ کي وٽ سورن جا سرير ۾

**(هم چئي همت سان)**

هم چئي همت سان چڙهيا جيڪي چوٽ  
ڪفر ۽ ڪلفت جا ڪيري وڌائون ڪوٽ  
ذاتي وڃي ذات ٿيا غازي غني گهوٽ  
عشق ڪري اوٽ لحد کان لنگهندا ويا



لحد کان لنگهندي ڏنائون حيرت واري حد  
نڪي اُت اياز هو نڪي محمود مد  
نڪا سرت نه سڏ غيبي وڃي غيب ٿيا



غيبي وڃي غيب ٿيا همه واري هل ۾  
انهي ملڪ جي اياز چئي آهي بات عجيب  
عامن آهي عيب پر لاهوتي لقاء ۾



لاهوئين لقاء ۾ پنهنجو پسيو پاڻ  
پاڻ ڪيائون ساڻ پن ڏنائون پيائي ڪي

## معراج نامو

مردن ڪيو معراج، بنا براقن،  
 حورون حيرت ۾ رهيون، ماڻ لڳي ملڪن،  
 توڙي خلل پيو خلقن، ته به جوڏا جوانا ٿيا.



جوڏا جوانا ٿيا، ڪري هاشمي حال،  
 ڪنهن نه لهر لوڏيا، بيحد رهيا بحال،  
 ونحن اقرب ويجهڙو، وينا منجهه وصال،  
 ڪري قرب ڪمال، عابد مان معبود ٿيا.



عابد مان معبود ٿيا، ٿي مدامي محوبت،  
 محمود ماڻي مٿي ٿيا، اياز سي الوهيت،  
 واپاري وحدت، گم ٿي ويا غيب ۾.



گم ٿيا غيب ۾، گل نه تن ڪاءِ،  
 ڪنت ڪنزا مخفياً، ساڳي جهليائون جاءِ،  
 لالڻ جي ئي لاءِ، لعل لڪي لعل ٿيا.



آدم ۾ الله ڪي ڳولهي ٿا لهن،  
 انهيءَ ملڪ عجيب جي، ٻولي ٿا ٻولن،  
 سر مٿي سمن، الوهيت عشق جي.



## (عاشقن جو اوج)

عاشقن جي اوج جي، سوريءَ کي پئي سڏي،  
 ٿي پئي اڏو اڏ، ڦندا خود ڦاسي پيا.



سوريءَ ڇا مجال جو عاشقن اڏ ڪري،  
 همه سنڌي حال، عاشقن کي اظهار ڪيو.



عاشقن بخشو اوج، سوريءَ کي سينگار جو،  
 پسي محمدي موج، کات گل ڪنبي ويا.



کات گل ڪنبي ويا، پسي سر سلطان،  
 مٿي ڪيو مان، سالڪن سوريءَ جو.



سوري ٿي سمڪي، اڳيان عاشقن جي،  
 عاشق اُت ممڪي، پسي موج محمدي.



ڏسي جذبو جوان، جو ترارن ڇڏيو تاءِ،  
 گهرو لڳن گهائ، ڌارون تن ڊڄي ويون.



واڍوڙين وڍي ڪيئن، اڏي ڪات،  
 هُئا اڳهين گهات، همه واري حال ۾.





پيتي محبتي مڌ، متا متارا ٿيا،  
گئل سندي ڪنڌ، ڪات گئل گهي وڌا.



عاشق اجل سامها، اجل ڪئي آزي،  
تڏهن ٿيا راضي، جڏهن موت مات ٿيو.



عشق هي دود درياهه، آهي آڳ آڙاهه جو،  
سورهين سندي ساهه، سارو درد دٻائيو.



ڀڳت بگن شاهه جا، اٿن ويل عصر،  
پهريون پوڄا ڪن پريم جي، پيالا پُر پين،  
تنهان پوءِ ڪٿن، ساز سرود سک سان.



ڀڳت بگن شاهه جا، پهرين پهر پون،  
تاري اڀري طلب جي ترئون تنوار ڪن،  
تنهن کانپو ڳائڻ، ڀڳتي داتا ڀڳوان جي.



عشق لڳو آمين ڪيم، ٿيا گل گلزار،  
بيخودي ۾ بگن شاهه جي لڳي تار تنوار،  
اياز ٿيو اعتبار عشق جي امانت جو.



عشق لڳو آمين ڪيم، ويا ڏک ڏولا،  
بيخوديءَ ۾ بگن شاهه، لاڻا پوڻولا،  
اچي اڃ اولا، لاڻا عشق عبيديءَ جا.



عبدیت جا اولا ويا، رهيو عشق الاهي،  
مرشد مون کي مام ڏني، سب دن ويڪيا ماهي،  
وارث ٿيو واهي، عشق ۾ عيدون ٿيون.



عشق ۾ عيدون ٿيون، ٿيا شاهانه شغل،  
ظاهر باطن ذات ظهورو انا الحق جا هل،  
کلي پيا گل، عبيديءَ جا اياز چئي.



رک تون شوق شتاب، الله واري عشق جو،  
وڃائج وجود ۾، ربوبي سو رباب،  
ته بره وارو رباب، منجهان ئي منجهه پڙهين.

## (پگت بگن شاه جا)

بگن شاه جا، اٿن ويل عصر،  
 پھريون پوڄا ڪن پريم جي، پيالا پُر پين،  
 تنھان پوءِ ڪٿن، ساز سرود سک سان.



پگت بگن شاه جا، پھرين پھر پُون،  
 تاري ايري طلب جي تر تئون تنوار ڪن،  
 تنھن کانپوءِ ڳائڻ، پگتي داتا پڳوان جي.



بوعلي جي برھ ڪي، گلشن ٿي جاڻي،  
 اُٿي عصر ويل جو، سڪو ويٺو چاڻي،  
 نينگر نماڻي، مٿي آيو وڏو مامرو.



بوعلي بگن بنايس، نه ته آهي سڪندر شاه،  
 ڳائي راڳ عصر جا، جو پاڻي ڏنس بادشاه،  
 وهواه ۽ وهواه، جو آهي ويراڳي عصر جو.



پھرين پھر سڀڪو چئي، هي ويل صبح ڳائي،  
 وهواه ڪري وهاڳ سان، چمڪو چير وڄائي،  
 گلشن فقير به آهي، جو ڍولڪ مٿي ڍڳ ٿيو.



پھرين پھر هر ڪو چوي، هي ٽولي ٿي وڳين،  
 ويٺا ڳائڻ آسائون، بجي تائين ائين،  
 ويهي جي وئين، مزو محبت عشق جو.

### ”قول اقرار“

ڪيم جيڪي قول، سي پاڙيم نه پرين سين،  
قالو بلي جي قرب جا، ٻڌل هٿام ٻول،  
پليس آئون ٻول، وساريم وصال ڪي.



وساريم وصال، گهمندي ڏينهن غني چوي،  
ڪيم شوق شر جا، آجائيا اعمال،  
ڪل نفس ذائقه الموت، منهنجو مرڪ مجال،  
دوئي واري دجال، ڦيرايو فهم کان.



دوئي دور ڪيوم مونڪان منهنجو سپرين،  
هو نحن اقرب اوڏڙو پتو ڪين پيوم،  
ڪٿي وهم وبوم ڪرين سندي ڪير ڏي



آيل لڳو واءِ، ڪرين سندي ڪير جو  
غفلت جو غني چوي، ڏئي هنيو ڊاءِ،  
سورن سندو ساءِ، چڪڙو پيو چت ڪي



## ”سُرڪلياڻ“

تون صاحب تون سائين، سڀاجهو ستار  
الحمد لله رب العالمين، ساراه تنهنجي سار  
شڪر ڪريان ٿو ڪوڙئين، جو آهين تون آڌار  
ڀول تنهنجي ڀار ”غني“ گهاريان ڏينھڙا.

تون صاحب تون سائين، اعليٰ عين الله،  
ميٺ مڊايون منهنجون، ڪارڻ محمد شاه،  
والي ناهي واه، گندي هن ”غنيءَ“ جي.

تون صاحب تون سائين، تون رازق تون رحمان،  
ڪن فيڪون جي قرب سان، جوڙيئي سڀ جهان،  
عرش زمين سمنڊ سڀئي، ساري پڙهن سبحان،  
پڪي پڪڙ جيت جڻا، ماڻهو والمڙ جان،  
ڏٺو پنهنجي ذات سان تو مٽيءَ وڏو مان،  
ان پر آهي ايمان، عاجز ”عبدالغني“ جو.

تون صاحب تون سائين، مالڪ تون ئي مڙين،  
ٻاجهه ٻاجهه گر پيلي مٿان پانهن،  
ڌارين وانگي ڌار ٿيا، مٽي نه مائتن،  
ننڍن مان نياز ويو ويڇو ڪيو وڏن،  
دوست پنهنجي دوست کي ويڙي ٿي وڏن،  
ڏج ڪا ذات ڏڏن، عاجز ”عبدالغني“ چئي.

## ”سرمومل راڻو“

راڻي جي رهاڻ، ڪنهن دم وسري ڪين ڪي،  
سڪڻ سڪ وڃايو، برهه ڏني ٿم ڀاڻ،  
تن اندر ۾ تاڻ، آهي من مون مينڌرا.

هڪ ڪاڪ پيون ڪارون، ڪاري رات ڪنل جون،  
راڻي جي ريجھ جون، تن اندر تارون،  
سوڍل جون سارون، مومل سدا من ۾.

تون صاحب تون سوڍل، تون راڻن جو راڻو،  
مومل ڪي ماڻو، ماري تنهنجو مينڌرا.

تون صاحب تون سلطان، تون سندو مومل وڙ،  
وڙ مٽيءَ ڏي وڙ، ڪاهي اڇ ڪاڪ تي.

ڪاهي اڇ ڪاڪ تي، چڙهي مٿان چانگي،  
تارا ڪتيون تاراج ٿيا، تن توڏانهن تانگهي،  
محبت تنهنجي مينڌرا، مومل ٿي مانگي،  
سوڍل ڪنهن سانگي، سڌ لهي وڃ سور جي.

ٻانهيءَ تي ٻاجھ ڪري، ڍوليا مون ڪي ڍڪ،  
تو ريءَ سڀ ترڪ، مومل ڪيا مامرا.

## ”سُرڪانگل“

ڪانگُ قريبن هٿ ڪيو مون يگانيءَ جو يارُ  
آءُ اڪيلي آهيان، باري برهه جو بارُ  
منهنجو غمگسار ورهين وريو ڪين ڪي

ڪانگُ قريبن هٿ ڪيو منهنجي عشق جي اوت،  
شايد خطن ڪوٽ، آهه پرينءَ جي پار ڏي

ڏيو محب منجي، منهنجو ڪارڙو ڪانگو  
پرين تنهنجي ڏيهه ۾، سمڻل بي سانگو  
برهه سندو بانگو مون ڪي مٺائي ڏيو

ڏيو محب منجي، منهنجو ڪارڙو قاري،  
پڪي پرڏيهي ڏسي، مٿان ماري ڪو ماري،  
هٿي هٿي مون هاري، پڪي بنا دلڙي

ڪانگُ قريبن هٿ ڪيو خطرو ڪير ڪڍي،  
نئي سج نوان سور ٿيا، ٿو برهه روز بڻي،  
عشق جي اٿي، ’غنيءَ‘ وڌو غمن ۾

ڪانگُ قريبن هٿ ڪيو مان ڪنهن سان سور سليان،  
جهليو ڪيئن جهليان، ڏيئون ڏک نه نڪري

ڪانگُ قريبن هٿ ڪيو آءُ مران مونجهاري،  
وري وريو ڪينڪي، چڏيس دلبر ڌتاري،  
’غني‘ ڪيئن گهاري، ڏکيا ڏينهن فراق جا.

گهڻين ڏينهن نه وريو پرين پڪيڙو  
پاس تنهن پرينءَ جي، هوندو خوب ڪڙو  
جانب جوڳيڙو شل وڙ سوڌو وري اچي

### ”سر بسنت“

آئي رُتِ بسنت جي، گلن جنسون ڪوڙ  
سرديءَ لائي سوڙهه، ڦٽي چيت چرھو ٿيو.

ڦٽي چيت چرھو ٿيو، ٿي روحن کي راحت،  
گل ۽ پونري باغ ۾، ملي ڪئي محبت،  
پرين کي ڀارت، هن مند جي هڳاءَ جي.

بازر بسنت جي ڏسي، پنورا ٿيا بيخود،  
پون پون لڳي باغ ۾، سُرَت چڙيائون سُد،  
مُرڪي پيئن مٽ، رس رسيلي رُت جي.

چوڏس چمن ۾ ڏسو پنورن جي ڀُڙ ڀُڙ،  
اندر ۾ اڻ تڻ، رس رسيلي رُت جي.



## ”سُرڪوهياري“

پنهل جي پار جا، پاهر ڀانيان پارس،  
رُلي سان تون رَس، اچي رهبر راهه ۾.



پنهل جي پار جا، پٽ به مون لئي پٽ،  
ڏونگر ڏنگايون ڪري، سرتيون ڏئي سٺ،  
ڦوڙائي جا ڦٽ، جهران تان جال ٿين.



نه مون ذات نه پات، آهيان هوري هندواڻي،  
ري رهبر روهه ۾ ڪير پياري پاڻي،  
آءُ پانيڻ پيليائي، جتن سندي جوءَ جي.



ريءَ وڙ ويڳاڻي ڦران، جبلين پائي جهات،  
ڪيچي قطاري ويا، اديون ڏئي اڌ رات،  
تني سندي تات، راتيان ڏينهان روح ۾.



ريءَ وڙ ويڳاڻي ڦران، ڏونگر ۾ ڏينهان،  
ٻڌي ڪير پروج ريءَ، روهن ۾ ريهان،  
پاهر ٿي پيهان، پيرن ساڻ پڻي ڪري.



وڙ وچوڙي آهيان، والي شال وري،  
مُني سان ملي اچي، ڪيچي قرب ڪري،  
ڌوبياڻيءَ تي ڌري، هادي هٿ باجهه جا.



جاچي ڏنم جُوءِ، ته پينر يارُ بدن ۾،  
عبدئون عيان ٿي آيو راتل روبروءِ،  
ڪرين سندي ڪوءِ، پيائي سوڌي پن پوي



پينر يارُ بدن ۾، پيا پنيوري پوڳي،  
منهن سامهون جن جي، جانب سي جوڳي،  
رهن سي روڳي، پرينءَ جن پري ڪيو.



پينر يارُ بدن ۾، آهي ڙي آهي،  
نيه بنان ناهي، پسڻ يار پرين جو.



جاچي ڏنم جُوءِ، ته ويو هوش هلي،  
وصل واري وائڙي، غني واه گهلي،  
پينر هئس ڀلي، پر پاڻ پرينءَ واريو.



پينر يارُ بدن ۾، ڏسيو لاهيان ڏک،  
سيئي ٿيا سُڪ، پرينءَ ڏني پَر ۾.



پرينء ڏٺي پَر ۾، سڀئي سُورَ ويا،  
 غنيءَ گدلن سان، ڪيڏا قرب ٿيا،  
 سهڻي ساڻ سڀيا، سڀئي منهنجا سرتيون.



پرين پسي پاڻ ۾، ٿو سندن ساهه ٿري،  
 مَرَمَ سا مَري، پرينءَ جنهن پري ڪيو.



سرتيون ڪيم سَري، جڏڪر جاني ڏنم جُوءِ ۾،  
 و نهن والي آيو، ڪيڏو قرب ڪري،  
 نياڙن منجهان نيءَ، جي، نڌر نيڙ ڌري،  
 ته پيرن کان پري، سجدو سَري ڪين ڪي.

### ”سرُ ڪاهوڙي“

چڙي ماڳ مٿي جو پهاڙين گڏيائون پاڻ،  
 لاهوتين ساڻ سدائين سُور پرين جا ساڻ،  
 مورَ سڀئي مانڊاڻ، لاهوتي لنگهي هليا.

لاهوتي لنگهي هليا لالڻ سڀئي لڪ،  
 پاهڻ ۾ پرين سان پرچي پين پڪ،  
 اوڍيائون ’عبدالغني‘ چئي درد جي دل،  
 تور ڪيائون تڪ ته مڙوئي محبوب ٿيو.

ڪري قطارون قرب جون سيوهڻ مان سنبڙن،  
 چاهه منجهارا چنگڙ جون چاڙهيون پيا چڙهن،  
 ڏوري ٿا ڏسن جبل پائي جهاتيون.

لنگهي ويا لاهوت، نوراني وڃي نور ٿيا،  
 لاهوتين جالڪن ۾ ٿلن ٿا ٽولا،  
 عبديءَ جا اولا لائون لڪن ۾.

ڪاهوڙن کي خبر، پئي آ پهاڙ مان،  
 سوڃهي ڏٺائون سڄڻ جي، نوري نور نظر،  
 آڏيءَ توڙي عصر، جوڳي ڪمائن جوڳ کي.

جوڳن لڳو جوڳ، عامن ليکي اجايا،  
 لڳو آ لاهوت جو رمز وارن کي روڳ،  
 سڙين آه سوڳ، سڄڻن جي سُور جو.



## (سُرڪاريهر)

جوئي دلبر دل جو سوئي سورن سانگ،  
 نيمن نيٺ نانگ، گهائي وڌو غني چوي.



ڪاري ڪائي وڌو ڌڪي هڻي ڏنگ،  
 وجهي وره ونگ، ڪپر جيئن ڪائي وڌو.



منجهان ئي نپنيو ڪاريهر ڪڪ،  
 مڙيان اٿس منهن ۾، لاڪيٽو سولڪ،  
 اڻپانهين جو پڪ، لونءَ لونءَ ۾ لڳي ويو.



لونءَ لونءَ ۾ لڳي ويو، اڻ وائي جو وات،  
 بي ڏندي ڏندي ڇڏيو ڪاتي جيئن ڪوڪات،  
 غني ٿيو گهات، سڀ جي سنگهڻ سان.



ڏهاڙي ڏيل ۾ سنگهي ويٺو سڀ،  
 ديهي واري دريءَ ۾ ماري ويٺو مڀ،  
 تپيءَ کي تپ، ٻيڙي کان ٻيڙو ٿيو.



عشق نانگ اروڙ جو جنهن کي هٿ نه پير،  
 ڪينس ڪو ڪريو ڪري، دانا هجي دلير،  
 ٿو جنهن سان وجهي وير، تنهن هڪ سٿ ۾ سائو ڪري



ازده عشق اروڙ جو آهي پَرَ اصيل،  
 جنهن سنگهي سائو رهي، جوڳي سو جميل،  
 غني ناهِ دليل، جو ڏنگجي سوئي ڏسي.

کافیون

## دعا

خدایا ڪر مقبول منهنجي دعا،  
گناهن جي بخشش ٿئي آقا عطا.

سندم خاندان تي تون احسان ڪر،  
علم حلم حڪمت قلم پاسبان ڪر.

منهنجن پائرن تي پلايون ڪي ڪر،  
مٿن مهربانيون ڪر شام سحر.

غني و رئوف و لطيف و غفور  
ڪر چئني تان دلبر سيئي درد دور.

تڙي ڪي تڪڙ ۾ جهيڙو جهالت،  
بيائي دوائي عڪس ۽ عداوت.

ڪج دفع دشمن اسان جا خدا،  
سڄڻ رهن سامهون هميشه سدا.



بچاءِ قرض مرض ۽ غربت کان مولا،  
صحت بخش بزرگي لاهج پويولا.

امڙ منهنجي ڪي ڏي تون عمر دراز  
ڪري عرض توکي فقير هي اياز.

ماماڻا ناناڻا ڏاڏاڻا گهڻا ٿين،  
ٽين ڪيچ ڪيچي اباڻا گهڻا ٿين.

منهنجي ديس سنڌ ڪي ڏي امن و امان،  
بچاءِ ظالمن کان تون ضامن زمان.

ڪٿي ڳوٺ خوش ڪر ۽ آباد رک،  
شهر هي اباڻو سدا شاد رک.

”عبدالغني“ هي ڪري التجا ٿو  
سخي درهڻي هي سائل سدا ٿو.

دنيا جا مالڪ تون نظر ڪرم رک،  
هت هت تون هادي پئي جو پرم رک.





اُتي آڏيءَ رات، الله ڏس تون اوري اوري

1. لوڪ سُتي ڪر تون مؤمن، مولا سان مصلحات،  
سڪ جو سڳو ڏس سوري سوري

2. الله رهندو ٻيو سڀ ڏهندو وائي اها ڪر وات،  
دين دنيا ڏس توري توري

3. فذڪروني ٿئي تون فاني، جهاتي پائي منجهه جات،  
غني سر هي گهوري گهوري



سو مون ساه پساه، محمد جنهنجو منڙو نالو.

1. ڪڍي ٻار ڪهين جا، هادي آ همراه.

2. عاشق جنهن تي الله آهي، باري ٻيڙو آهي.

3. سگ در ان جي آهيان سوالي، عربي احمد شاه.

4. ڪندو واهر غني غريبن، وڏو اٿم ويساه.



جوڙي جوڙ جهان، هر صورت ۾ پاڻ سمايو.

1. لاٽحرڪ جو سمجھ اشارو ڦولهي ڏس فرقان.

2. پهري پوشاڪون دو ميمي جون، الف تيوته عيان.

3. غني آهي هر هنڌ هڪوئي، ناهي غير گمان.



پنجتن پاڪ تي پرور ڪروڙين قرب ڪيا قادن  
جنين جي آجڏي جيءَ کي، علي جي آل جي آڌر.

1. ڪلام پاڪ ٿيو نازل، سڄي لولاڪ لاءِ لائق،  
سانڍيان سا ساهه ۽ سيني ڀرينءَ جي پار جي پاڪر.

2. عرب سارو عجم سارو سلامي سنڌ وارا ٿيا،  
ملائڪ فلڪ اوتارا، پٿر توڙي دريا ساگر.

3. ڪريان ساراهه سرور جي، صلوعليه و آله،  
گناهن جي غني بخشش ڪندو محمد مٿو منور.





اسان يار آهيون ديوانا ديدار جا.  
محبوب مولا جي سهڻي سردار جا.

1. اٿم اميدون مديني وچان مان.  
ڏٺا خواب ۾ جيڪي سي ئي ڏسان مان.  
چمان چشمن سان منارا منار جا.

2. سڪان ٿو سچي سرور جي خاطر.  
مٿي مير محمد منور جي خاطر.  
ايندا اڳڻ تي شل قدم قربدار جا.

3. حشر نشر ۾ محمد ايندو.  
ڪندو پلايون ڪين ڇڏيندو.  
لڪين ٿورا پائيان 'غني' غمنار جا.



مان عبدُ رسول جو آهيان، پئي ڪنهن سان نينهن نه لايان،  
 ٻيو ڪنهن سان نينهن نه لايان، ٿو پاند گچيءَ ۾ پايان.

1. دل درد ڪئي ديواني، هنئي قرب توهان جي ڪاني،  
 ڪيو فت فراق جي فاني، هنئي لالڻ ٿو ليلايان.

2. چڙهيا محبت جا مونجهارا، ڪيا عشق اندر اوتارا،  
 ڍڪ پاند ڏئي تون پيارا، سڙيو سورن ۾ ٿو ساريان.

3. ڪيئن هيڏي جدائي سهبي توتي صلو علي پئي چئي،  
 اچ 'عبدالغني' ڏي عربي، مان واٽون ٿو واجهايان.



علي جو شان توڳايان، علي مشڪل ڪشا آهي،  
وصيع وارث محمد جو، برادر بي ريا آهي.

1. علي حسنين جو مالڪ، علي ڪونين جو مالڪ،  
رسائي منهنجي رهبر جي، مٿي عرش علي آهي.

2. علم لدني علي ڄاڻي، موسيٰ آرنِي علي ڄاڻي،  
رندي جي راز جو ڄاڻون، علي جي هٿ قضا آهي.

3. پڪو آ پير طريقت جو، شريعت جو حقيقت جو،  
مدامي ماه معرفت جو، منو سو مرتضيٰ آهي.

4. ارڙهين ذوالحج نشانبر ٿيون بي اعلان هي آ ڪيو،  
جهين جو مان مولا آهيان، علي ان جو مولا آهي.

5. ٿيا سڪندر سندس درتان، ٿيا قلندر سندس درتان،  
گداگر سو غني بڻيا، سورهيءَ صاحب سخا آهي.



دم علي دم دم علي چئو آهي ولي حق جو امام  
ورد ڪر نامِ علي جو ڏي ڇڏي ڪوڙا ڪمام.

1. ڪر ثنا هر هر وري ڪوپاڻ ڪن توتي ڪرم  
ڪوڙ منجهندو جنهن ورتي شبير جي نالي جي سام.

2. دنيا اٿي ڪوڙي ڪساري ڪوڙ جو جنهن ۾ جيئڻ  
تي ثنا عشقِ علي ۾ عين ڪر اثبات عام.

3. المدد اچ يا علي، برهه باري بار آ،  
بس غني کي آسرو آ تنهنجي محبت ۾ مدام.





مولا رضا جي روضي تي، پانڌي پيام چئجانءِ،  
سند ۾ سڪي اوهان لئي ٿو سائين سلام چئجانءِ.

1. تون آن نبيءَ جو نينگر، تون آ عليءَ جو گوهر،  
اعليٰ نسب اوهان جو عالي مقام چئجانءِ.

2. دنيا جي درد غم کان، مون کي ڇڏاءِ مولا،  
منهنجو تون راز رهبر، منهنجو امام چئجانءِ.

3. ڦرئون ڪري قطارون، جيڪي اچن ٿا تو ڏر،  
تن سان تون ڪر پلايون، سيد سي سام چئجانءِ.

4. مشهد مون لئي مدينو سيوهڻ نجف نظارو،  
طالب جو هي ترانو طلبئون تمام چئجانءِ.

5. هيءَ آس آ ”غنيءَ“ جي مولا گهماءِ مشهد،  
ديدار جو دلين کي، ڏيندين انعام چئجانءِ.



ڪل تي قدم آ تنهنجو يا پير دستگير،  
اڙيل منجهيل مان آهيان يا غوث ڏي سڏير،

1. تون آن عليءَ جو پيارو تنهنجو آ نيءَ نيارو،  
هي ملڪ تنهنجو سارو، ميرن جو تون آ مير،

2. ٻيڙي جي ٻيڙي وانگي ٻيڙو ڪنن ۾ آهي،  
سائين سڀا جها سوالِي تارج منجهان تون سير،

3. سرور آهيان سوالِي، مست و مگن موالِي،  
جهوليءَ کي پير آ خالي، ماهه لقا منير،

4. موجِ الاهي ماڻيان، ٻئي طرف ڪين تاڻيان،  
خوشيون ڪري ورهايان، ياور مان ڪير پير،

5. صدقي پنجن تنن جي غم لاهه سڀ غني جا،  
شاهن جا شه جيلائي فائق تون فقير،



مداحيءَ تي ڪريو مهرون پيارا شاهه جيلاني،  
 لاهيو مننار هي من جا، مونجهارا شاهه جيلاني،

1. اسيرِ عشق جون آهون، ٻڌو هي درد جون دانمون،  
 اچي ٿيو يار اورانمون، سهارا شاهه جيلاني،

2. محي الدين مرتضيٰ حيدر پيالو فيض سان ڀر ڀر،  
 ولهيءَ جي ور ڪريو واهر، دلارا شاهه جيلاني،

3. بگن شاهه برهه ڪر بالا، ايازڻ کي ڪريو اعليٰ،  
 پياريو ڀرت جا پيالا، خدا را شاهه جيلاني،



- لال قلندر لال، رهبر رندي مشرب جا.
1. عرش اوتارو ساکن سيوهڻ، هٿ هٿ تنهنجو حال،  
رهبر رندي مشرب جا.
2. توڻ خوشبو علي پنجتن جي، ٻهڳڻ حسيني پال،  
رهبر رندي مشرب جا.
3. سڪ سيوهڻ جي جن جي سيني، تن ڀلايون پال،  
رهبر رندي مشرب جا.
4. حاضر جيڪي تووٽ هر دم، مورو نه تن کي ملال،  
رهبر رندي مشرب جا.
5. ڏي ڪو چاندو شوق پنهنجي جو جذبو جوش جلال،  
رهبر رندي مشرب جا.
6. نانگا هڻن ٿا نيه مان نسري در تي روز ڌمال،  
رهبر رندي مشرب جا.
7. مست مدامي تنهنجو آهي، قائم قرب ڪمال،  
رهبر رندي مشرب جا.
8. هي به سوالي تنهنجي در جو غني جا غمڻال،  
رهبر رندي مشرب جا.





داتا جي در تي ويو جيڪو سوالِي،  
خدا جو قسم سو وريو ڪين خالي.

1. داتا ڏٺي ٿو دردن جو دارون،  
وڃي ڪو ڏسي ٿي در جو ڌمالي.

2. داتا جي در تي جيڪو ڏٺي بهاري،  
انهيءَ کي ٿو بخشي برهه لازوالي.

3. داتا جي نگري باغ عدن آ،  
اتان جا رهاڪو آهن لا ابالي.

4. انباهه آهي مسيحا جي مسند،  
مريدن جي هستي ٿئي مست مالي.

5. اُتي روز ٿئي ٿو واپار وحدت،  
بگن شاهه بيشڪ اعليٰ ڪمالي.

6. فيضِ فياضِي فرقان آهي،  
ڏٺي فيض جي ٿو ڀرتئون پيالي.

7. غني آهي داتا سڀن لاءِ هر دم،  
دل جي ڪنن سان ٻڌو هي قوالي.



سچي ستگر هاديءَ سان  
ازلي منهنجو انگ آهي

1. ورتيون ويندا نال نماڻي،  
سامين سان منهنجو سنگ آهي

2. مڻي عرش عظيم کان،  
لاهوتين جو لنگھ آهي

3. مرشد پارئون آهي لڳڙو،  
راز رنديءَ جو رنگ آهي

4. درد ۽ غم جي گهوڙي جو  
طالب تائيو تنگ آهي

5. آهي 'اياز' کي عشق الستِي،  
مست و مست ملنگ آهي



اسان جي برهه جا باني، بگن شاهه لال جيلاني،  
عنايت عشق آساني بگن شاهه لال جيلاني.

1. دنيا جي دور ۾ دلبر، دلاور دستگيري ڪر،  
ڏيو ڪو ذوق صمداني بگن شاهه لال جيلاني.

2. امانت عشق عطا ڪريو سچو سينو صفا ڪريو،  
لائي ڪا لنو لاثاني، بگن شاهه لال جيلاني.

3. اوهان جو عرش اوتارو زمين تي نيهه جو نعرو،  
توهان جو راز پنهنجي، بگن شاهه لال جيلاني.

4. غني کي سڱ ڪري سڏيو آهيان چورونه مون ڇڏيو،  
تنهنجو ناه شاهه ڪو ثاني، بگن شاهه لال جيلاني.



منهنجا داتا او منهنجا داتا،  
توسان پيار پريت جا ناتا،  
بگن سائين جيئين سدائين.

1. تنهنجا ميلا سدا تنهنجا ميلا،  
تون گرو اسان تنهنجا چيلا،  
بگن سائين جيئين سدائين.

2. توکي پيارا آهيون سائين پيارا،  
تنهنجي سک ۾ ورتئون ٿا سينگاريان،  
بگن سائين جيئين سدائين.

3. انباهي هادي انباهي،  
آهيون راه تنهنجي جا راهي،  
بگن سائين جيئين سدائين.

4. متوالا آهيون متوالا،  
ڏي پيار پريم جا پيالا،  
بگن سائين جيئين سدائين.

5. تنهنجا سازي آهيون آوازي،  
ارداس هي آهي ايازي،  
بگن سائين جيئين سدائين.





پيرِ مغان جو درشن، ڪعبو قرآن آهي،  
الله جو قسم مون ايمان آن آهي.

1. سجدو صورت جو ثابت فقراء تي فرض ٿيو  
فهمِ حقيقي عالم فرمان شان آهي.

2. هن مامر کي مدامي، ثابت سهي ڪيو جنهن،  
امداد ٿيو ازل کان نازل نشان آهي.

3. ڪون و مڪان ۾ ڪامل، تنهن تي ڪرم الاهي،  
ذاتي ظهور جنهن تي علم العيان آهي.

4. محمود جي مدامي، الفت اياز سان،  
رمزن جو راز رندي بيحد بيان آهي.



محمود آهي مرشد عاشق اياز مان،  
ليلي مثل ٿيورهبر مجنون مجاز مان.

1. هو باغبان آهي باغ و بهار جو،  
گلزار ۽ گلن جو بلبل جوراز مان.

2. هو ٿورهري هميشه پردي حجاب ۾،  
نازڪ جي ناز وارو آهيان انداز مان.

3. جنهن ۾ فراق واري آ عشق جي صدا،  
سوز و گداز وارو آهيان سوسائز مان.

4. مشتاق مه لقا سان آهيان گڏيل 'غني'،  
تصوير هن جي آهيان زلفِ دراز مان.



### (ڪامل سائينءَ جو ڪاڄ)

ڪامل شاهه جو آهي شادمانو،  
بيخوديءَ ۾ آ سارو زمانو.

1. دُهل باجا وڃن شهنايون،  
روحي رمز جون هن رعنايون،  
شوق شادي سندنو ٿيو شاهانو.

2. مست پُرجام پيا ٿا پيارن،  
ڏٺي جلوه ٿا جيءَ کي جيارن،  
نظر نرمل جي ڪيو آ نشانو.

3. گنديون ڪامل سائين اڄ پاتيون،  
ڏسي موڙن منجهان پائي جهاتيون،  
گهورون گهوري پيو هر گهرانو.

4. هادي لال بگن کي ڏيو مبارڪون،  
ڏٺي محبت جون سڀ کي ٿو مبارڪون،  
نئون طالب هجي يا پيرانو.



(نوجوان مرشد زاده سيد شهنشاه جي ياد)

- شاهنشاه مليو شهنشاه سان،  
 داتا فيض درياه سان.
1. هِت به تون آن هِت به تون،  
 والي ولايت شاه سان.
2. اول آخر ملڻ منهنجو ٿيندو،  
 بالا بگن شاه سان.
3. رنگ مان نڪري بيرنگ مليو،  
 پنهنجي پ اک الله سان.
4. ٻڌو شهنشاه شملو شهادت،  
 وڏي ڪنهن ويساه سان.
5. فقير ”غنيءَ هي مدح بنائي،  
 سهڻل جي ته صلاح سان.



- هر شيء ۾ آهي اعلي اسرار عشق جو  
صورت صفا سراسر سينگار عشق جو.
1. سانگو صفت بنائي ذاتي ڪيئن ظهورو  
محمد ڪري ٿي آيو اظهار عشق جو.
2. منصور ۾ هنيائين، نعرو ته انا الحق جو  
عثمان ٿيو قلندر عطار عشق جو.
3. پيشڪ ٻلا شاه باهو ۽ فيض درياھ فائض،  
شوقئون ٿيو شاه ولايت شمعڪار عشق جو.
4. عثمان چتل بيرنگ، روحل مراد سلطان،  
نوشهري شاه نصير ٿيو نروار عشق جو.
5. علي شاه، خير محمد، بديل ۽ رکيل شاه،  
پيرل شاه پاڪ ڪيڙل چمڪار عشق جو.
6. سيني پارين سڃاڻان، بيدل هجي يا بيڪس،  
گفتو گجر جو غنچو، گفتار عشق جو.
7. پٽ جو ڏٺي پلارو، توڻي فقير تارڪ،  
سڀ عارفن ۾ آهي ديدار عشق جو.
8. سرمد، سچل، بگن شاه ۽ پڻ غني ٿيو غمدل،  
انباھ، جهوڪ، روهڙي انوار عشق جو.





هر صورت تي ٿو عاشق ٿيان،  
تنهنجي حسن جي آهي جلوه گري

1. ڪو صوفي چئي ڪو مست چئي، ڪوبي پا ڪو بيدست چئي،  
تنهنجي ذوق جي آهي زور ڌري

2. ڇا پاڻ ڏسان يا لوڪ ڏسان، توکي محب ڏسي ٿو مان مُسڪان،  
جيئن مور ٽلي يا حور پري

3. الانس وارو آخيال پڪو مان يار سان آهيان يaqي يڪو  
کليل هي 'غني' آ درد دري



سُرت وئي آ سار وي ميان،  
 نيه نشي نابود ڪياسِي.

1. ري الله جي ٻي نه آهي، تن اندر ڪا تار وي ميان،  
 نيه نشي نابود ڪياسِي.

2. سڀئي سوز وڃايون وايون، برهه ٿيو بيدار وي ميان،  
 نيه نشي نابود ڪياسِي.

3. جوش ڄنگر جيرو جلايو، هردو نا هشيوار وي ميان،  
 نيه نشي نابود ڪياسِي.

4. الفت عين اياز ڪٽايا، بيخودي جا بار وي ميان،  
 نيه نشي نابود ڪياسِي.



اهڙي عشت، جي آتش آهي، جيئن گرناري هو غلغلو،  
سِر وٺي سودو اهوئي، سڪ سندنو آ سلسلو.

1. باغ الفت جنهن ڏٺو سو ملڪ ساري کان سٺو،  
عشق آ ميوو مٺو آهن برهه وارا بلبلو.

2. ائين ٿي ديهي ڌڙي، جيئن وڃ پئي ڌرتيءَ مٿي،  
اُتي قرب وارو ڪو ڪڏي، زور جو ڏسي زلزلو.

3. ٿي، عشق ۾ غازي 'غني'، متان قرب وارا ڪهڙو ڪني،  
آهي زمن زيب تني، بيڪار آهي ڀليلو.



- هردم ره هوشيار دنيا دم آ هڪڙو دلبر،
1. ويهي ٿو وايون ڪرين، پَر پنجو جي يار.
  2. اُٿي ڪر تون آتڻ آجرو ڪر ڪٽڻ جي ڪار.
  3. غني ڇڏي ڏي غير ۽ غفلت ڀرت ڀرينءَ سين ڀار.



اڏيءَ تي سِرُ رکي راڻو ٿيو نروار ذوالفقار،  
همه همت حق گو بو سڄو اسرار ذوالفقار.

1. ڏسي ڦٽڪا ڏنڊا پيڙيون، سهي زندان جون سختيون،  
اصولن تان نه هٽنداسي، چيو هر بار ذوالفقار.

2. عرب ۽ ترڪ، توراني، ايراني توڙي عبراني،  
پاڪستاني هندوستاني، سڀني سردار ذوالفقار.



صوفي تون سوريءَ تي ٿي سوار  
مرشد جي ٿي پشت پناهي عليٰ جي آڌار.

1. صوفي سڏائين سورن ڌارين، پل پل پرين جو پورن ڌارين،  
حيف هجئي هروار صوفي تون سوريءَ تي ٿي سوار.
2. قالو بلي جي قول کي پاڙج، پيائيءَ وارو پوٽو ساڙج،  
گيل ٿي قول اقرار صوفي تون سوريءَ تي ٿي سوار.
3. من خدايم دم کي ماري، پنهنجو عرشين خيال اڌاري،  
ڪيرج ڪوٽ ڪفار صوفي تون سوريءَ تي ٿي سوار.
4. 'غني' فنا في الله نه آهي، باقي بقا باالله نه آهي،  
آهي وڏو اسرار صوفي تون سوريءَ تي ٿي سوار.



- عشق جي ياري آهي اٿانگي، چوڏهن طبق تپائي ٿو.
1. دم دم دل ۾ درد جا دورا، باري بار ڪٽائي ٿو.
  2. انا الحق آواز اٿاري، نَو ڪنڊ نيه نچائي ٿو.
  3. 'غني' ڪرائي گلا غيبت، همه هير هيرائي ٿو.





سڏي ساقي ڏيو سرڪي، پيئڻ وارن جي پارت ٿو.  
مٺ ڪي پي جيئن ٿا جي، جيئن وارن جي پات ٿو.

1. سڪ وارن جي سفارش ٿو نظر نوريءَ جي نوازش ڪيو.  
اشاري تي اچن ٿا جي، اچڻ وارن جي پارت ٿو.

2. گلن جهڙي هٿن سان هي گلابي جام ڏيو مونڪي،  
سڄڻ ٺوڙي نمن ٿا جي، نيمڻ وارن جي پارت ٿو.

3. پري ڏيم جام جلون جو عمر بخش 'غني' ڪي تون،  
سدا مٿخان رهن ٿا جي، رهڻ وارن جي پارت ٿو.



مليو مئخان ۾ يار ته ڪعبي ڪم ڪهڙو  
آيو ويس فقيري پائي رانجهن رمز رلائي  
ٿيو دم دم جو ديدار ته ڪعبي ڪم ڪهڙو؟

1. ماڻهو ڪن ٿا ڪعبي کي آزيون، ٽيڪن پڙهايون نفيءَ جون نمازون  
آهي سجدو صورت صافي منهنجو مرشد مون لئي ڪافي  
سڀ سمڻن جو سردار ته ڪعبي ڪم ڪهڙو.

2. جنهن کي ساقي پياري پيالو لوڪ ساري ۾ سو متوالو  
اهو وحدت جام جلالي، ڪي پين مست موالو،  
مخمور ٿيو مئخوار ته ڪعبي ڪم ڪهڙو؟

3. ساقي علي آ باقي علي آ، پير مغان مونسان ياقي علي آ،  
جنهن جام حيات پياريو موتو ماري جياريو  
خمخاني خودمختيار ته ڪعبي ڪم ڪهڙو؟

4. گل ڦل باغ بهاريا پيشڪ، ”غني“ آهي هر جا حق حق،  
ڪٽ عاشق اک اثباتي، هر دم ڪمائج ذاتي،  
چئي انا الحق اقرار ته ڪعبي ڪم ڪهڙو.



ڪيئن ڪندو ڪو همسري، منهنجي جو آ دلڙي چري

1. ديوان مان ارمان مان، درمان مان ٿيڙس گدا، توکي پيو ساريان سدا،  
کولي ڏنم دل جي دري، ڪيئن ڪندو ڪو همسري

2. عمر مان عثمان مان صديق مان سردار مان،  
هَل آءُ ڪريان تو حيدري، ڪيئن ڪندو ڪو همسري

3. 'غني' آهيان غريب مان، تن من سندو طبيب مان،  
نهيئن مان نجيب مان بگن هان مان برتري، ڪيئن ڪندو ڪو همسري



ويا اهيون جوشِ جگر کي کائي،  
 ٿي آهي وصال جي وائي.

1. باغ و بهارا چمن چوڌارا،  
 پنوري گل کي راڳني ٻڌائي.

2. حسنِ هزاري نيءَ نظاري،  
 رُتِ بسنتي برهه پلائي.

3. گل ٿي کثرت ساري وحدت،  
 عامن کي اها ڪل نه ڪائي.

4. 'غني' غم ويا، درد وهم ويا،  
 سُڪن ڪئي آ سڻائي.



سور ٿيا سو واري وي  
درد عشاقني الله الله

1. ڪيئن نبيريان نيھن نٿون ٻري  
برھ برابر باري وي

2. جوت جواني هوش هليو ويو  
ڪان لڳو ڪاپاري وي

3. 'غني' گهورن گوندر گڏيو  
ڏڪن دلڙي ڌاري وي





ڪهڙي ڪراما ڪاتبين خبر انهيءَ عشق جي آزار جي،  
ڪنٽ ڪنزا مخفيا، اونهي انهيءَ اسرار جي.

1. پاڻ تي ٿي پاڻ عاشق، شاهي چڏيائين ٿيو گدا،  
سڌ نه پئي ابلڻس ڪي، آدم واري اظهار جي.

2. و نهن واريءَ وير ۾، گم ٿيا غازي وڃي،  
ڳجهه وڃي ڳولهي لڌائون، طلب ريءَ تڪرار جي.

3. فقر تي آ فرض ٿيڙو پر پروڙ پانهنجي،  
ڪنهن ڪنهن سري ڪي آهه ڪل هن ورهه جي ويچار جي.

4. نيمن وارن نانده مان، ڪئي بقاءِ اي 'غني'،  
در ڪري ديمي ڏنائون، ديد سا دلدار جي.



- اٺا سئير سري جو ڪرڻو آ،  
 اٺا الحق جو ماري نعرو سولي سانگ تي چڙهڻو آ.
1. وهم وجودي مام پروڙي، آدم وارو پيد پروڙي،  
 موتو قبلل پاڻ مروڙي، گهير وحدت جي گهرڻو آ.
2. نور تجلو آهيان نهاني، رمز دروني راز رباني،  
 سبحاني مان اعظم شاني، چاهه منجهاران چوڻو آ.
3. بانگ برهه جي بيشڪ بانگي، غم فراق ۽ سوز جي سانگي،  
 عشق الله کان ڏاهد وانگي، ڊپ ڪري نه ڊڄڻو آ.
4. پاڻ ئي آهيون رنگ بي رنگي، عشق محبت دلڙي ونگي،  
 مذهب واري ناهي تنگي، ڪلمو پاڻ تي پڙهڻو آ.
5. غني غم ۾ گم ٿي غازي، ڪيڏن بيشڪ بيخود بازي،  
 رڪي الفت عين ايازي، محمود بڻجي مرڻو آ.



مان ڄاڻ اهو ئي ڄاڻان، اچي برهه لڳايا پاڻا،  
ننڊ نهوڙي نيءَ ڪٿي ويو نيٽن ڪيپ اُکاڻا.

1. سجدو صورت صحي ڪيوسي، پريم ننگر ۾ پير پيوسي،  
ننگ ويوسي نام ويوسي، قرب ڪياسي ڪاڻا.

2. زهر پيالو عشق پياريو، جذب جنون ۽ جوش جڳايو،  
محبوبت جي جنهن مام سان ماريو دلڙي ٿي پئي داڻا.

3. مرشد رهبر راهه ٻڌائي، 'غني' تون آن ڇڏ ڳڌائي،  
عشق ڪرائي معاف مڌائي، سوليءَ سر ساماڻا.



ڪيئن پاڻ آيو ڪنڊ سُنڊ ۾  
آدم واريءَ اُنڊ ۾

1. حيرت ۾ ٿيو پنهنجو ڳولائو  
آهي وڏي اُڪنڊ ۾

2. ڪيئن ڄمي ٿو ڪيئن مري ٿو  
جنم مرڻ جي جُهَنڊ ۾

3. خلقِ آدم سڀ صورت ٿيو  
ٽوڙي غنيءَ جي گُهَنڊ ۾



پياسي ڪن فيڪون جي ڪُن ۾  
درد فراق جي ڏن ۾

1. ظاهر باطن ڏيد دروئي،  
واجهه وجهون هن هن ۾

2. روز رجھون ٿا روز پچئون ٿا،  
بيشڪ برهه جي پُن ۾

3. مطلب ٿيو منجهه مھڻن طعنن،  
'غني' ڳلا جي ڪُن ۾





مسجد آنا جانا، تون چڙ خوديءَ کي خانا،  
وحدت رک ويساهه وري آ کڻ ملامت طعنا.

1. سورهيه ٿي ڏي سر نوائي، سمرا ٻڌ سُهانا.  
تون چڙ خوديءَ کي خانا.

2. حاسو مصلو تسبيح ٺڪ ٺڪ، ويرا ڪر ويرانا،  
تون چڙ خوديءَ کي خانا.

3. 'غني' غم ۾ گم ٿي غازي، رک دل ۾ درد ديوانا،  
تون چڙ خوديءَ کي خانا.



عطا عشق ڪئي آ فڪر ۽ فنائي،  
برهه جند جلائي باقي آ بچائي

1. ويون يار ياريون، بلي سي بهاريون،  
گل و گلزاریون چمن ۽ چوباريون،  
اچي نيمن نوبت واه جا وچائي.

2. حسين نازنخرا چت چالبازيون،  
ورمه مون وچايون نفل ۽ نمازون،  
هن هن جي هاڻي ٿي هڪ هڪائي.

3. 'غني' غرق آهيون، ڪڍون ڪين ڪاڻون،  
چڙهي لوڪ لارو مٺو يار ماڻيون،  
پتي سا پڙهون ٿا پرين جا پڙهائي.



محبت جون پيءُ مٽيون، مٽيون،  
مست ٿيءُ تون مٽي هستي.

1. وره وارن سان پيئڻيون پوندئي،  
پري وهه جون وٽيون وٽيون.

2. سڪ ٿي سمهنديون سي ڪيئن سرتيون،  
جيڪي فراقن ڦٽيون ڦٽيون.

3. 'غني' اولي عبد جي آهي،  
چوڻو گهمين گهٽ گهٽيون گهٽيون.



اڱڙ تي عشق آيو آ، چڪيا هن چاڪ بسم الله،  
ويا وسري سيئي سارا، عقل ادراڪ بسم الله.

1. ويا سي دلربائي کان، اسان ٻين جي پيائي کان،  
ٿياسِي دمبدم غمدل، ڦٽي دل ڦاڪ بسم الله.

2. ڪڇي ويو خيال مسجد کان، سجد مسجد ساجد کان،  
ٿيو مٿخان مون من ۾ علم اوطاق بسم الله.

3. بره جو بار ٿيو بالا، حاسو مصلو وئي مالها،  
پيتاسي ڀرت جا پيالا، محبتي ماڪ بسم الله.

4. رهيو هُو يار من ياقِي، بنا محبوب بس باقي،  
اچي کُليا 'غني' غم ۾، طلب جا تاڪ بسم الله.



فراقي فهم کان، وياسي وصل کان،  
نازن ۽ نياز، نمازن نفل کان.

1. اُتي خيال اڙيو جتي ساهه سڙيو  
قربن آ ڪڙيو علم ۽ عقل کان.

2. اسم ۽ جسم کان، دوئي واري دم کان،  
وجودي وهم کان، اصل ۽ نقل کان.

3. حسب ۽ نسب ڇا، ڪتابي ڪسب ڇا،  
اجايو ادب ڇا، جوئي جمل کان.

4. 'غني' خير شر جي، مُلن جي مڪر جي،  
ذڪر ۽ فڪر جي قيمت ڪٿيل کان.





حیرت ۾ حیران ٻي خبر ئي ناهي،  
اتم اهو ارمان، ٻي خبر ئي ناهي.

1. ڪٿي عالم فاضل عقلي،  
ڪٿي نسورو نادان، ٻي خبر ئي ناهي.

2. ڪٿي ليلي مجنون، سرمد،  
ڪٿي عطاري عنوان، ٻي خبر ئي ناهي.

3. شاه چڙي تخت پوشاڪون،  
دلبر ٿيو درٻار، ٻي خبر ئي ناهي.

4. احمد محمد حيدر صفدر ۽،  
نور حسنين نهان، ٻي خبر ئي ناهي.

5. پنهنجو پاڻ ۾ عَبد کي آهي،  
'غني' جو ته گمان، ٻي خبر ئي ناهي.



ذات آئي صفات ۾، سنسار جي ڏسڻ لئي،  
ڪري بره جو بهانو، ديدار جي ڏسڻ لئي.

1. غيبتون ڪري ظهورو صفا سود ۽ سمورو  
پرين ڀرت سان ٿي پورو پنهنجي پيار جي ڀسڻ لئي.

2. قائم ڪري قبिला، حيرت هلائي هيلا،  
واهر ٿي وسيلا، ويچار جي ڏسڻ لئي.

3. رکي اياز نالو ديهي بنائي دالو  
چشمئون چلائي چالو سينگار، جي ڏسڻ لئي.



ڪر ذات ياد پنهنجي ڇڏي سڙ هي صفاتي،  
جيئري مري تون بقا ٿي جهاتيءَ ۾ پائي جهاتي.

1. تون ڪير آهين ڪنهن کي حيران ٿي ٿو ڳولين،  
جهر جهنگ ۽ جبل ۾ چوپاڻ کي ٿورولين،  
ڪر غم نه وهم ڪوئي هٿ لاجي ڪر تون ڪاتي.

2. مردن جي مام اوکي آهي ڳجهي ڳجهارت،  
عربي هجي يا عجمي توڙي رهي ۾ پارت،  
سوئي چونڊو انا الحق لنو عشق جنهن کي لاتي.

3. م جو خيال رکجي، هم جو حال رکجي،  
خوني جي ڪاڻ کي وڪڻي محبت جو مال رکجي  
'غني' نه غير جاڻين آهي ذات تنهنجي ذاتي.



سڻ وحدت جو ويراڳ تون،  
ڏس پنهنجو ڪري ڀلو ڀاڳ تون.

1. پنهنجي ڀر ۾ ويهي پرينءَ کي ته ڳولجي،  
هڪڙو ئي آهي دلبر پيائي نه ڀولجي،  
وٺ محبت وارو ماڳ تون.

2. ويا وير وحدت جي واديءَ ۾ الا،  
نظر جو نشانو بڻجي شوق شادي ۾ الا،  
رڪ لال لڪي جي لاڳ تون.

3. تنهن کي تپائي واڃت وڃائج،  
نروار ٿي نيمن ۾ ناتو نڀائج،  
ٿئي 'غني' ساجهر جاڳ تون.



الله پڄايم آس، عشق اسان جي اڱڻ تي آيو.

1. پيرنگ آهي رنگ رنگينو. رنگي ٿيڙو راس.

2. شغل ٿيندا هر هر طرفين باسي هئي مون باس.

3. 'غني' گوندر غم ويا سڀ لڻي آه اُداس.



ٽانيڪا ٿياسِي، ويڇڻ ڪي وياسِي،

1. جتي نانھ نويت، اُتي پير پياسِي.

2. چڙهي موج مونتي، مھراڻ مئي جي،

3. اهڙي نيھ نانگي نهوڙي نياسِي.





محبوب جا ڏٺا مون گهنڊيوار گهرا گهرا،  
دل تي زخم لڳي ويا سو وار گهرا گهرا.

1. ديدار ٿيو دريءَ مان بيهوش ٿي ويس،  
نرمل جا نيٺ نازڪ نروار گهرا گهرا.

2. لب لال ها گلابي، گل ها ته چٽ شرابي،  
پاتا هٽائين ڪپڙا رنگدار گهرا گهرا.

3. اڪڙيون وجهي اکين ۾ دل کي ڏنڻن دلا سو،  
اڄ ڪيا پرينءَ اکين سان اقرار گهرا گهرا.

4. مرندو ڏسي 'عني' کي سڻڻ مٿان سراسر،  
جاني جدا ٿي ويٺا سڀ يار گهرا گهرا.



منهنجو مڙوئي مڙا، ايمان آنِ قربان،  
ساري جهان جا سارا، شايدان شان قربان.

1. ڏيڏن جا جهاو جهت جهت، سيني تي ڪن ٿا سٺ سٺ،  
ڪاتي نظر تان ڪٽ ڪٽ، ترڪان ڪان قربان.

2. دندان ڏريمني، شيرين شڪر جان سُخني،  
جلوه جَنات عَدني، غلمان جان قربان.

3. گيسو جي ڌيمي خوشبو هٻڪار هار هر سو  
لب لعل تان اي مهر و مرجان پان قربان.

4. گُهند يار تان 'فني' جي، حيرت حسن جي هئي هئي،  
محبت مٺي تان مٺي مٺي، مٽخان خان قربان.



چوهه سڀيئي ڇڏي الا جوان اچي ڪو جذبي وارو.

1. سِر جو سودو دست بدستي، هستي ماري وڻجي مستي،

لوڪان جيئري لڏي الا جوان اچي ڪو جذبي وارو.

2. ڪڙڻي پئي ٿي لوڪ ملامت جيسين آهي عشق سلامت،

سختي سور کي سڏي الا، جوان اچي ڪو جذبي وارو.

3. گهن 'غني' تون حال هم جو خاص خدائي خيال هم جو

عرش آڏاڻا اڏي الا، جوان اڏي ڪو جذبيوارو.



يڪتاري جي ياري او ياري،  
توڪي ڏسيندي راهه رباني.

1. دين ڌرم کان مڙئي مٿانهون،  
بار برهه جو آ باري او باري

2. تار سان جڏهن تار ملي ٿي،  
قلب ٿئي ٿو جاري او جاري

3. وحدت ۽ ويراڳ جي صورت،  
ڪسرت آهي جاري او جاري

4. جنهن دل گل ۾ عشق الاهي،  
'غني' ڪري گلزاري او گلزاري



ڪيئن وحدت وبهي مان وساريان،  
 ٿو قول پرين سمان پارِيان.

1. جاني جوش جذب ۽ جلالي، مست جهومان مان قران مان موالِي،  
 ائين هر هر انا الحق الايان.

2. آهي مونکي محويت مدامي، پنهنجي پاڻ ڪريان ٿو خدامي،  
 ري پنهنجي نه ٻئي کي نهاريان.

3. سوز، درهيٽو دروني، مونکي برهه لڳو آ پلوني،  
 ڪري قائم ٿو قرب ڪمائيان.

4. ڪيم ذاتي حسن جو ظهورو آهيان نانو سپن جو مان نورو،  
 'غني' گم ٿي ٿو ڪونتل گڏايان.





دنيا فنا جو گهر آ ڪنهنجو بچاءَ ڪونهي،  
ريءَ ذات حق خدا جي باقي بقاءَ ڪونهي.

1. هوندا اهي نظارا دلدار يار پيارا،  
باقي اسان جو هر دم ڪوئي لقاءَ ڪونهي.

2. سڀ سان حساب ٿيندو سوال و جواب ٿيندو،  
صالح عمل سواءِ اُت ڪو والد ڪو پيءُ ڪونهي.

3. جيئري گذاري ويڃي سڀ ڪجهه سنواري ويڃي،  
پيدرد هن دنيا ۾ ڪوئي پي ساءِ ڪونهي.



هڪ تنهنجو پيار ٿو گهرجي، ٻيو ديدار ٿو گهرجي،  
آهين تون نور نوراني، چشم چمڪار ٿو گهرجي.

1. اچين جي يار محفل ۾، منهنجي دلدار تون دل ۾،  
هڪ سينگار ٿو گهرجي، ٻيو اظهار ٿو گهرجي.

2. وفا جي راه ۾ راڻا، مٺا گهرجن نٿا ماڻا،  
هڪ خبردار ٿو گهرجي، ٻيو وفادار ٿو گهرجي.

3. اچي ڪيا عشق آستانا، ”غني“ گوندر غمِ جانان،  
هڪ غمتار ٿو گهرجي، ٻيو منار ٿو گهرجي.



محبوب عاشقن سان اهڙي ڪاوڙ ڪبي آ!  
سائين سڀا جهڙن سان اهڙي ڪاوڙ ڪبي آ.

1. محبوب تو اڳيان آ عاشق جو حال ڪهڙو  
جاني جيتامڙن سان اهڙي ڪاوڙ ڪبي آ!

2. سرڪار سونهن جي تون، توکي سونهن ٿا ماڻا،  
ڪنن ۽ ڪوجهڙن سان اهڙي ڪاوڙ ڪبي آ!

3. محبت تنهنجي ۾ ڇڻ مون موتو مري ڏٺو آ،  
دلبر دردوندن سان اهڙي ڪاوڙ ڪبي آ!



بس پيار پرين سان ڪرڻو آ،  
 ناه وفا دنيا ۾ توڙي محبت خاطر مرڻو آ.

1. يار ڪيو مون يار پوشيد، پيارو پرين سو پيار پوشيده،  
 ناه تنهنجي خبر پئي ڪنهن کي، سمڻي اڳيان سر ڏرڻو آ.

2. شاعر توکي ڇا ٿي ويو آ، محبت کان تو منهن ڇو مٽيو آ،  
 له تون پنهنجي دل جي خبر، سمڻن ريءَ ڪين سرڻو آ.

3. محبت ماڻهوءَ جو مان وڌائي، شاعري شوق ۽ شان وڌائي،  
 تو چيو هو جانِ جگر، پيار وارن سان پرڻو آ.

4. عادل آهين تون دل جو 'غني'، طلب صنم تڏهن تو آ چني،  
 دنيا گجا، تنهنجي ديدِ دگر، ڏاڍ ڏمر کان نه ڏرڻو آ.



هَتِ هَتِ هلي تو هوڪو هَتُ هَتُ حسن اچي تو  
پَتِ پَتِ اڪيون ڏسڻ لاءِ پَتُ پَتُ حُسن اچي تو.

حشمت ٻڌي حُسن جي عاشق اڻت مري پيو.  
مَتُ مَتُ نه تنهنجو ماڳهين مَتُ مَتُ حُسن اچي تو.

سڌڙيو نه ٿي سڄڻ جي قدمن مٿان ڪري پءِ.  
سَتِ سَتِ تون ساهه سر کي سَتِ سَتِ حُسن اچي تو.

ويلو وريو وصل جو الله خير ڪر تون.  
ڦٽ ڦٽ ۾ ٿيا لکين اڄ ڦٽ ڦٽ حُسن اچي تو.





دلبر کي ڪا چئي اديون پرچي پرين اچي،  
ڏينهن رات روح ۾ ٿو محبت جو مڃ مڃي.

1. سورن ڪيو سودائي، حيرت لڳي حيراني،  
برسر برهه برياني، ننگو نيھ ٿو نچي.

2. صورت پرستي دم دم نيٽن کي ڪيونم نم،  
هئي هئي سواءِ همدم، ٿو روح ڪٿ رچي.

3. سوا گهڙيءَ جي صحبت، محبت مٺي جي محبت،  
الفت 'غني' انهيءَ کان ٿو پریت ۾ پڇي.



- ولها نه مونڪي وڻي وڻي تنهنجي جاني جدائي،  
 جاني جدائي ٿيا حال گدائي  
 1. عشق تنهنجي جي لڳڙي مونڪي اوڪي آهي اڻي اڻي  
 2. حقيقي حجابن ماريو مونڪي، ڏيئي قرب ڪڍي ڪڍي  
 3. اڳڻ تي اڇ ته لايان لڳن ڪي، ڪڍي پيرن پڻي پڻي  
 4. شڪر گذار آهيان 'غني' ايندو دل سنڌي جو ڏي ڏي



سو پيرا صنم قربان ٿيان مان،  
ڏسي حسن تنهنجو حيران ٿيان مان

1. تنهنجي ديد دلبر تلوار وانگي،  
تنهنجو پيار پي آ آزار وانگي،  
سندڻي ٺيھن سندو نيشان ٿيان مان

2. محفل هجي منار وانگي،  
ساقِي به هجي مئخوار وانگي،  
مئي نوش هجين تون پٿمان ٿيان مان

3. منهنجو مُحب آهي مختيار وانگي،  
جنهن جي سونهن آهي سرڪار وانگي،  
ڏسي رعب تنهنجو بيجان ٿيان مان،  
سو پيرا صنم قربان ٿيان مان



اڄ مٽي محفل صفا، تون ڪٿين يا مان ڪٿان،  
 نيھن ۾ آھن نفعاً، تون ڪٿين يا مان ڪٿان.

1. رات ساري تنهنجي صورت ڏي پيو ڏسندس مٺا،  
 جي ٿئين پو تون خفا، تون ڪٿين يا مان ڪٿان.

2. سوز هوندو درد هوندو غم هوندو دلربا،  
 بي نه هوندي ڪا جفا، تون ڪٿين يا مان ڪٿان.

3. تون به هوندين هو به هوندا اي 'غني' ماهه لقا،  
 سڪ سندا لڳندا سٺا، تون ڪٿين يا مان ڪٿان.



تنهنجون اڪيون پئي مٽخان چوان،  
يا پرت پريل پيمان چوان.

1. دو عيني چڻ دو ميمي آ، مٺا ماه وڌ تن سيمي آ،  
اهو ڪرم پايان ٿو ڪريمي آ، توکي قربن جو ڦر آن چوان.

2. غم دردن جو گرداب به تون، منهنجو بره جو آهين باب به تون،  
منهنجو ڏوه به تون ۽ ثواب به تون، توکي دردن جو درمان چوان.

3. اياز العالم يار به آ، سڀ سھڻن جو سردار به آ،  
'غني' زگر وڌ زردار به آ، اهي نيه وارن جا نشان چوان.



ڪري سڄل سائين سينگار هلي آ.  
چُمان پير اکين ڪريان پيار هلي آ.

1. لائي لبَن کي لالي ڪلي خوش ڪر خيالي،  
آهيان مست و موالِي ڏي ڪا پرت پيالي،  
ڪري الفت جو اقرار هلي آ.

2. پائي ڪجل جي ڪاني، منهنجا دلبر جاني،  
اڄ ڪر احساني، ڏيان مان مهماني،  
ٿئي ديڏن جو ديدار هلي آ.

3. رڳو روز رُٿان ٿو ڪنهن سان ڪين ڪچان ٿو  
رند راه تنهنجا پرين پيارا پچان ٿو  
آهي عشق سندو آزار هلي آ.

4. 'غني' غم به قون آن غمنار به تون آن،  
سڀ سڄل جو سينگار به تون آن،  
آهين سارو صنم اسرار هلي آ.





ڏينهن رات مٺا آ درد و الم، مونکي تنهنجو قسم مونکي تنهنجو قسم،  
ڪٽ سڪ گهمايو آهي صنم، مونکي تنهنجو قسم مونکي تنهنجو قسم.

1. اهڙا تنهنجي تصور تاب ڏنا، گهڙيءَ گهڙيءَ منهنجا نيٺ پٺا،  
وسري ٿو وڃي سڀ ڪار ۽ ڪم، مونکي تنهنجو قسم مونکي تنهنجو قسم.

2. محسوس ڪريان تون آهين گڏ، مون کي دوست ڏئين ٿو سڏ ۾ سڏ،  
ظاهر ۾ پري ڳجهو قدم قدم، مونکي تنهنجو قسم مونکي تنهنجو قسم.

3. رڪي ياري 'غني' مون ملندي خوشي، مٿان سورن آهي سار لڏي،  
ڪريو درد دفعي ڪري ٿرب ڪرم، مونکي تنهنجو قسم مونکي تنهنجو قسم.



هتي يار تنهنجا پون پور پل پل  
اتي ڪا اوهان ڪي پرواهه ناهي

1. ٻڌو ٿا اي سمڙو عاشقن جون ڳالهيون،  
سدائين اوهان جا ثناگر سڏايون،  
ويچارا ورهه ۾ ڪن گهوڙا گهل گهل

2. زماني ۾ سمڙن ڪي ماڻهن وڌايو  
ڏئي پيار تن ڪي سڀ کان سوايو  
رڪي گل گلن تي ملائي مل مل

3. 'غني' سان ملي وڃ ته ٿيندئي پلايون،  
صفا جيءَ ڪي جاني وٽ نه جلايون،  
وري آءُ والي ڪري واهه ول چل



هتي تون اداسي هتي مان اداسي  
ملڻ جي ڪا موڪل خبر يار خاصي

1. نه تون غير آهين نه مان غير آهيان  
چڙي ڏي حجابن کي آهيون ديس واسي

2. عاشق درد ڪنهن جي چڙيو توکي ڏوئي  
برهه ۾ بڻيو آهين وڃي بنواسي

3. خوشيءَ سان ورهايان پري ڪير ماڻيون  
دلدار تنهنجي لاءِ مون باس باسي

4. آهيان مان به ماندو آهين تون به ماندو  
پئي پيار جا آهيون پيارل پياسي

5. نه مندر ۾ ملين ٿو نه مسجد ۾ مورهيڻ  
گولي ڏئي مون ديول ۽ داسي

6. آهي انتظار وڏي بيفراري  
دردن 'غني' ڪيو آ سورن سناسي



ويج جانب جيء جيارى، منهنجي مئل دل جيارى،  
ڙي سھڻا صدفِي توتان سو وار ٿيان.

1. اٿي اکين ۾ عشق سمايل، مان تنهنجي گھورن جو گھريل،  
ڙي سھڻا صدفِي توتان سو وار ٿيان.

2. کڻي نازڪ نيٺ نھارج، ڪري ماڻويار نہ مارج،  
ڙي سھڻا صدفِي توتان سو وار ٿيان.

3. تنهنجي جھل چال نرالي، ماري مفت ٿي يار موالِي،  
ڙي سھڻا صدفِي توتان سو وار ٿيان.

4. تنهنجا زلف سنوارڻ سھڻا، ائين ظالم مارڻ سھڻا،  
ڙي سھڻا صدفِي توتان سو وار ٿيان.

5. ڏي دوست 'غني' دلداري تنهنجي ڳارائي دل ڳاري،  
ڙي سھڻا صدفِي توتان سو وار ٿيان.



- آء پرين له سار، من مونجهارو ماندو ٿيو آء.
1. ڦٽي فراقن ڇڏيو آهي، جيءُ جُسي سان جار.
  2. ڏک ڏهاڙي ٿيا ڏهوڻا ويسند ناهي وار.
  3. درد غنيءَ کي دل ۾ ڏو ڏو جا ڏٽڪار.



- هڪ دل اندر هزار ڏک، پيو ٿيو جاني جدا،  
 هو با وفا صحي مگر ڪنهن کي چوان مان بي وفا.
1. ٻاهران تو خوش رهان، اندر ۾ عشق آگ آ،  
 دل دانهن ڪري ٿي دم بدم سينو سڄو چڪچور آ،  
 آيس ڇڏي مان ديس کي پر ديس پي نه راس آ.
2. دنيا سڄي گواهه آ توکي نه ڪائي خبر پئي،  
 راهي لٿيو سڀڪو چوي وهي تيغ وانگي نظر پئي،  
 تو ڇڏي مون کي ڏنو آ ته به ٿيس توتان فدا.
3. باغ ۾ ڪهرام آ، ڪنهن جي ٻڌي آهه و فغان،  
 بلبل پریشان گل ٿيو فرياد ڪنهن اهڙي ڪئي،  
 هاءِ هاءِ ٿي غنچن چيو ڪنهن جي آهي اهڙي قضا.
4. ٿو لٿيو مون کي 'غني'، پر جي لڙجين پين هٿان،  
 توبه سندنم آ بار بار، اهڙي نٿو دعا گهران،  
 صد بار مان برباد پل شاد شل تون هُجين سدا.





تنهنجي دردن ڪيو دل ۾ ديرو  
ڪرڪو پيارا فقيرن ڏي ڦيرو

1. ڏينهان ڏه ڏه ڏکڻا ڏکن ٿا،  
راتيان جيءَ اندر ۾ جُڪن ٿا،  
جلي جان جگر ويو آ جِيرو.

2. سهڻي وانگي مان سير گهران ٿي،  
بُڻجي سسئي مان گهير گهمان ٿي،  
پڇان سڀ کان پُنهل تنهنجو پيرو.

3. ڏاڍا طعنا ۽ مهڻا ملن ٿا،  
مٿان ماڻهو پيا منهنجي ڪلن ٿا،  
'غني' غمن ڪيو آهي گهيو.



تنهنجي صورت آهي سِرَ ساه ۾، ساه ۾ ڙي الا،  
آهيان چور چريو تنهنجي چاه ۾

1. اعلي اٿي اسرار ڪو نظر نور نگاه ۾  
ساه ۾ ڙي الا.....

2. راتيان ڏينهان رڙندو وتان، ڦيريون پائي فقراه ۾  
ساه ۾ ڙي الا.....

3. 'غني' جيئي شال دلربا، هادي هوت هنباه ۾  
ساه ۾ ڙي الا.....

سھڻيون اڪڙيون الله رکي، قدم قدم آباد، قدم قدم آباد.

1. سھڻي جواني نازڪ خيالي بيحد بيپرواهي،  
مٺڙي ٻولي پوش رنگينو مولا تنهنجو واهي،  
جيسين آهي دور دنيا جو شال رهين تون شاد.

2. ڪڄليون ڪاريون ڪيف ڪڪريون ٺھري ٺھرن واريون  
نظرون ڪن نيشان دلين تي جيئن تلوارن جون ڌارون،  
ٺھري ڪن فقير ڪيئي داد نڪو فرياد

3. ڳاڙهيون ڳوڙهيون لال ڳلابي شوريل شينهن شرابي،  
عاشق عشق ۾ حاصل ڪن ٿا برھ واري بيتابي،  
ڪيئي فيد ڪنڊ ۾ قابو نيمه ڪيا ناشاد.

4. پوريون گھريون ترجيون تڪيون شائق ۽ شرميليون،  
عينا عين عقيقي رنگ جون اعليٰ ۽ اٽڪيليون،  
'غني' گھرا گھاءِ انهن جا سوز گداز سواد.



منهنجي تون آن دل جو دلبر، ڇڏ تون بهاني ڪي،  
الا آهي خبر زماني ڪي

1. درد ڏئي تون ڪين وڌائج، دل جي فساني ڪي،  
الا آهي خبر زماني ڪي

2. سکر آ شاهد لڪي آ شاهد، ڄاڻ جهاني ڪي،  
الا آهي خبر زماني ڪي

3. توله 'غني' پرديسي ٿيڙس، ڇڏيم گهراني ڪي،  
الا آهي خبر زماني ڪي



ملي ويا نيٺ نيٺن سان، اهو ناتو نپائيندس،  
مليا طعنا توڙي مهڻا سڀئي سر تي سهاڻيندس.

1. گھمين کي ڪا خبر ڪانهي، ته گذري ڇا عاشقن تي،  
رکي سڀ سور سيني ۾ ڏکي دل کي ڏکائيندس.

2. وصل جي رات هڪڙي لئي، ڪنيو مون ٻارُ فرقت جو  
لڳائي سرَ سندي بازي، توکي گهر ۾ گهرائيندس.

3. 'غني' جو غرض هي آهي، ملي وڃ يار تون هيڪر،  
وساري تو چڙيو آهي، ڀلا ڪيئن مان ڀلائيندس.



ايندي ويندي يار سلام ته ڏيندو ڪر،  
پنهنجي پيري پيارا پڪو نه ٿيندو ڪر.

1. راتيان ڏينهان سڻا تنهنجي راهه تڪيان ٿو  
ڪاوڙ گسٽ مان محب نه گذري ويندو ڪر.

2. هوٽل ۽ بازار گهمين يا شهر گهمين،  
ساڻ سدائين پين ڪي نه نيندو ڪر.

3. جيئري جاني زخم جدائي جا تون ڏئي،  
گوندر غم ۾ يار 'غني' نه گڏيندو ڪر.





تنهنجو حسين چھرو کليل ڪتاب آهي،  
تنهنڪي پرين پڙهڻ ۾ سارو ثواب آهي.

1. لب لعل موتي مرجان محبوب مه لقا جا،  
در عدن جان ڏند هي حد نه حساب آهي.

2. تڪرار ڇڏو سمڻا ويهه پر ۾ اچي اي پورل،  
ڪر معاف تون مدايون ڇا جو هي تاب آهي.

3. تنهنجي ڪري فقيري هي حال مون به آ پاتو،  
اڪيون جگر ۽ جيرا ڪيو مون ڪباب آهي.



پرڀڻءَ کي ٽي پل پل سڏم ساهه ساري،  
سواءِ تنهنجي هٿي گهڙي کين گهاري.

1. مثل آتشي شيشو پرڀڻءَ جي پيشاني،  
نظر سان نهوڙي ڪيائين دل ديواني،  
ڏيان دانمن ڪنهن کي محب ويو آ ماري.

2. دڪي دل منهنجي هي دانمون ڪري ٿي،  
ڪري ياد هر هر هي آهون پري ٿي،  
جدائي اوهان جي هٿ ڳاريو ٿي ڳاري.

3. 'غني' آه اوهان جو دلبر ديوانو  
ڪريو ياد ياور وتان ٿو ويڳاڻو  
نظر سان نوازي جڏي وڃ جيارِي



تنهنجي يار سري وٿي، منهنجي ڪانه سري،  
منهنجي ڪانه سري دلڙي دانھون ڪري

1. اٿي پھر عجيب اکين مان،  
تريو آب تري

2. سنڌي صحبت لڻي سھڻل سائين،  
ھر ھر محب مري

3. 'غني' مري وٿي اھا مدامي،  
آئي جا عشق جي اري



اسان جي حال تي هلُ تون ڪري ڪو رحم رحمانِي،  
جدا ٿي ڪين تون جاني ڦٽائي يار ياراني.

1. وڃي ايڏا ٿو ڏينهن لائين وساري چو صنم سھڻا،  
آهيون هٿڙي ٻه ٿي ڏينھڙا، منا دلبر دنيا فاني.

2. ساراهي ٿو گھڻو سڀڪو ڏسي پنهنجي پيارن کي،  
ٻين جا يار پل سھڻا، منهنجو تون لال لاثاني.

3. پراڻو ديس جو هيٽس، ڇڏي آيو 'غني' آهي،  
ويس وسري سيئي سارا بنائيس درد ديواني.



همدم جي ٿو تون هلين هلين،  
مارين ٿو منٺار اسان کي.

1. چورين ٿو ڀيو چاڪ اندر جا خوش ٿي جي ٿو کلين کلين،  
مارين ٿو منٺار اسان کي.

2. رس منجهارن يار پيارا محب اکيون ٿو ملين ملين،  
مارين ٿو منٺار اسان کي.

3. ڀر ڀر ويهي بره جون باتيون سپرين جي ٿو سلين سلين،  
مارين ٿو منٺار اسان کي.

4. پهريون ڏيئي پيار 'غني' کي پوءِ جي دل ٿو پلين پلين،  
مارين ٿو منٺار اسان کي.



ناهي تو جهڙو ڪنهن جو يار پلي ڪري ڪوئي سينگار.

1. بادل بجليون وار پرينءَ جا، سدا مينگهه ملهار  
پلي ڪري ڪوئي سينگار.

2. لب صُراحيون جام اڪيون ٿس، مئي پريل مئخوار  
پلي ڪري ڪوئي سينگار.

3. سج شرمائي چند ڪومائي، کڻي جي نيٺ خمار  
پلي ڪري ڪوئي سينگار.

4. باغ وچمن خود بلبل چيهو، ڪيئن گل اڳيان ايندا خار  
پلي ڪري ڪوئي سينگار.





پرين ڏيوپهاڻي نٿو چو نپائي،  
جدائيءَ جي بازي ويٺو آ بنائي.

1. اسان جون هي آزيون، مڃي ڪين نيازيون،  
ڏئي برهه بازيون، سڄڻ ٿو ستائي.

2. رڳو پيو روئان ٿو سختيون سھان ٿو  
تڏھن ڪجھ ڪڇان ٿو نٿو جو ڳالھائي.

3. پرين شال پرچن، منهنجا سور سرچن،  
محب مون سان مرڪن، مولا جي ملائي.

4. 'غني' جي غلامي، مڃ تون مدامي،  
ٿيان ٿو سلامي، سھڻا سر نوائي.



هيءَ دلڙي توسان اڙي آ اڙي،  
اها خاص خوشيءَ ۾ ڪڙي آ ڪڙي

1. تنهنجو ملڻ هجي تنهنجو ڪلڻ هجي،  
قرب انهيءَ ۾ ڪڙي آ ڪڙي

2. نازڪ ناز پرور چاڪئون،  
جيئري جدائي جڙي آ جڙي

3. لاه نقاب ڪر تون نرواري،  
سوزئون دل هي سڙي آ سڙي

4. هٿئون ڪين وڃائج 'غني' تون،  
هرڪو هٿري گهڙي آ گهڙي



آءِ ته گرهيون ڳالمڙيون،  
اندر واريون ڳجهيون ڳجهيون.

1. دورئون هڻ نه ڏيڏن جون،  
دلبر يار ڏنالڙيون.

2. مست و مست بنايئي منڙا،  
لالڻ لائي لالڙيون.

3. رحم ڪريو ڪواڪيون آهن،  
انئي پهر آلڙيون.

4. 'غني' وسرن ڪين ڪي گهڙيون،  
جانب سان جي جالڙيون.



عين اڪيون تو سنڌيون مشهور ساري ملڪ ۾،  
 ناز ۽ انداز سان سي مخمور ساري ملڪ ۾.

1. ڪي محبت جا مٺل، ڪي قرب جا قائل ڪُنل،  
 ٿا ڦرن عاشق سوين مجبور ساري ملڪ ۾.

2. هر جسم ۾ پاڻم ليو، آيو نظر ناهي ڪو ٻيو،  
 ناز پرور نينهن تنهنجو نور ساري ملڪ ۾.

3. هر حسين تنهنجو نقل، ٿو سڀ ڪي علم و عقل،  
 سينگار تنهنجي جو صنم دستور ساري ملڪ ۾.

4. اي سڄڻ سڻا صنم، عرض آهي هڪ اهم،  
 چو 'غنيءَ' کي گهور گهايو پور ساري ملڪ ۾.



مل مون سان تون مل مونسان،  
منهنجو ساه ٿو ساري پڪاري مل مونسان.

1. آيس روز ازل کان راتا، تنهنجا محب مان سهندو ماڻا،  
هاڻي در تان ڇڏ نه ٿڪاري، پڪاري مل مونسان.

2. آهين نيه وارن سان نيڙي، الا نحن اقرب ويڙهي،  
اڄ اظهر ٿي ته اوتاري، پڪاري مل مونسان.

3. ڏاڍو تابش تنهنجي تايو آهي سورن جو مٿان سايو  
'غني' ڪيئن غمن ۾ گذاري، پڪاري مل مونسان.



مون سان نٿو ڳالهائي، دلبر خدا ٿو ڄاڻي،  
ديدرن نٿو ملائي، دلبر خدا ٿو ڄاڻي.

1. مغرور ڏاڍو آهي، پنهنجي حسن بي مثل تي،  
هر هر پيو ڏئي ٿو عاشق کي داغ دل تي،  
آهي ائين الائي دلبر خدا ٿو ڄاڻي.

2. بيدرد دار دنيا بيدرد هي زمانو  
ڪاڻي اڏڻ نه ڏي ٿو مون کي ڪو آشيانو  
در در پيو رلائي دلبر خدا ٿو ڄاڻي.

3. مجبور حال دل جو ڪنهن کي نٿو ٻڌايان،  
نازڪ 'غني' آ ناتو پيو نيه ٿو نڀايان،  
پل پل پيو ستائي، دلبر خدا ٿو ڄاڻي.





ڪنهن کان سڪيو آن محبوب ماڻا.  
جنهن جي ڪري اچي سوز ساماڻا.

1. نازن مان ٿو جڏهن نهارين.  
دلڙي ٿئي ٿي دلبر داڻا.

2. قسم خدا جو چين نه آهي.  
سڪ ڪيا هن سنڌ سنڌ ساڻا.

3. اڄ ته اسان جا ڪاڏي الائي.  
يارو خدا سنه خيال اڏاڻا.

4. 'غني' شل تون غمگين هوندين.  
اهڙا ڏنا ڪي ماءُ اولاڻا.



هجان توکان پري پيارا نه ڪو ديدار ٿو گهرجي،  
آهي هي عرض عشق وارو رڳو آزار ٿو گهرجي.

1. نه مل مونسان مٺا مارو مٽان ڪاڻي ميارِي ٿئين،  
نه ڏس مون ڏي نه ڪل مونسان اهڙو ئي پيار ٿو گهرجي.

2. هميشه خوش گذارين تون خدا توکي حياتي ڏي،  
الله واهي اسان جو آ مالڪ مختيار ٿو گهرجي.

3. 'غني' گل جي محبت کان ڪنڊن جو قرب آ بهتر،  
خزان ۾ خوش گذاريان ٿو نڪي گلزار ٿو گهرجي.



رمز رلائي رائل سائين رندن تي نه رول،  
ڍول منهنجا ڍول تو سان ٻڌل آهن ٻول.

1. اهي ڳالهيون ياد پون ٿيون جڏهن ڪيو هئي پيار نئون،  
هاڻي وڃي چوپري پرين ٿو يا ته ڪيو ٿي يار نئون،  
منهنجي حال جا همدم هيرا خاوند ڪر نه ڪول.

2. هاءِ زمانو زور ٿي ويو هڏ رت ڪي وئي آهه لڳي،  
ڪوئي ڪنهن جو ناهي سونهون هر ڪنهن جي دل ڀڳي،  
هر ماڻهوءَ کي پنهنجي پنهنجي دل جا آهن هول.

3. آهي جدائي موت برابر، ڪيئن اهو مان سُور سمان،  
'غني' آهيان گهور جو گهايل، ڪيئن لالڻ توکي لهان،  
تنهنجي صحبت يار پيارا آهي شيءِ انمول.



سُور ڏئين توڙي پُور ڏئين سانول سهنداسي،  
الا سائين ڪين ڪي چونداسي.

1. زهر پيالو عشق تنهنجي جو پيارل پيئنداسي،  
الا سائين ڪين ڪي چونداسي.

2. محبوباڻي مام پروڙي، مٽوئا مرندياسي،  
الا سائين ڪين ڪي چونداسي.

3. وايوڙين سان ويراڳين سين وره وٺيندياسي،  
الا سائين ڪين ڪي چونداسي.

4. 'غني' مرضي ماڻا تنهنجا، مُحب مڃيندياسي،  
الا سائين ڪين ڪي چونداسي.



سڪڙ بنا ٿئي سري، آهيان دوست اوهانجي ٻانهن ٻانهي.

1. اٿم اميدون ملندم مونسان محب اوهان لئي ٿي مري،  
گهوريان گنوايان جنم جواني.

2. مَنج تون مئي ڏي دوست دلا سو قرب مونسان ڪري،  
پيارا پسائج پياري پيشاني.

3. ”غني“ اوهان جو آهي مياڙي، پرين ڪر نه تون پري،  
آءُ اچي ڪر اوکيون آساني.



ڪهڙي دعويٰ ڪجي دلدارن تي،  
الا حُسن وارن هوشيارن تي.

1. جن جي اک اڻيءَ ماريا مرد لکين،  
ڪيئي ڦرن گهرن پيارو لکين ڪيئي چاه چريا چوگرد لکين،  
تيا چشمن جي چمڪارن تي.....

2. سوين ساهه سُڪن پيا سونهن ڏسي،  
سوين جگر جهرن پيا پيار پسي، سوين وحدت ڀريا ونگجي وسي،  
سوين سوليءَ تي تلوارن تي.....

3. سُهڻا ڪنهن جي ڪين نٿا ڪاڙ ڪڏهن،  
سُهڻا ڪنهن کي ڪئن نٿا ساڙ ڪڏهن،  
سُهڻا برهه جي ڏين تاپاڙ ڪڏهن، تڪا تيز "غني" تڪرارن تي.





دوست جي دم ڏيد سان درمان منهنجو ٿي ويو.  
من اندر ۾ محبوب اڄ مهمان منهنجو ٿي ويو.

1. درد ۾ دل دربدر هئي، سا ڪيئي قيدي قريبي،  
زلف جي زنجير سان، زندان منهنجو ٿي ويو.

2. سياه سنبل زلف سهڻا، مارَ جان مارن پيا،  
ڪارڪاڪل جي ڪڙن تان قلب قربان منهنجو ٿي ويو.



احمر عجائب، اتم تنهنجون اڪيون،  
بنا سُر مي سهڻيون، صنم تنهنجون اڪيون.

1. جنون شوق ارمان ايمان الفت،  
مون لاءِ قرآني قسم، تنهنجون اڪيون.

2. ڪنهن کي ٿيون گهاين ڪنهن کي چُٽائن،  
فراقي ڦٽن لاءِ مَلَمَ، تنهنجون اڪيون.

3. سڄي تنهنجي صورت چڻ شاعري آ،  
تنهن ۾ غزل شعر نظم، تنهنجون اڪيون.

4. گدائي 'غني' ڪيو سورن سودائي،  
درد عاشقانوالم، تنهنجون اڪيون.



توسان سهڻل سائين سرڙو لڳي، توڙي لوڪ ڪڍي پوڄا به چوي

1. توسان نازڪ نينهن ٺپائيندس، پلڪ پاند پرين گل پائينديس،  
اهڙي رمز راڻا آءُ رلائيندس، چوندين پاڻ پرين آهين اڳ کان اڳي.

2. آهين ساهه سان گڏ توڙي دور آهين، نٿو ملڻ ٿئي مجبور آهين،  
منا تنهنجي ڪري مشهور آهين ڪيو سوز وندو آهي سڪ جي سڳي.

3. سنڌي سانول تنهنجا ٿورا ٿو مڃان، توکان پيرو ڪوبه نه يار مڃان  
'غني' ڪاڏي پلامان سهڻا وڃان، تنهنجي ترهي ٿو هي ساهه تڳي.



گُجر تنهنجي جدائيءَ ۾ جلي وئي جان ۽ جيرو  
آهيان مدهوش محبت ۾ وره تنهنجي ڏنو ويرو.

1. اوجاڳن ۾ اڪيون ڳاڙهيون، جاڙيون پروان سدا سڻيون،  
مٿان تنهنجي محبت جو سدائين گهوٽ هو گهيرو.

2. مرد منصور تون نيارو سڄي سنگت جو پرين پيارو  
جهاڳي جهر جهنگ ايندو هئين، فقير اٿو ڏٺي ڦيرو.

3. ويراڳين سان تنهنجي دل هئي، متل هر هنڌ محفل هئي،  
وسائي سڄ مٽخانا، لڳائي درد جو ديرو.

4. نئون ديرو رتوديرو نگاهن ۾ آئون شھرو  
چتل شير شاه، حبيب شاه کان پڇان، پيارا تنهنجو پيرو.

5. هدايت تنهنجي گفتن ۾، محبت تنهنجي تن من ۾،  
غلام حيدر غني سان مل پلائي جو ڪري پيرو.



هي وعدو ڪيو ٿي ننگي ننگ پالجان،  
جانب جڏي سان گهڙي پل ته گهارجان.

1. نظر تنهنجي سمڻا رهي شل سدائين،  
چوان چا پيو مان آهين سر جو سائين،  
محفل ۾ منڙا نظر ڪا ملائجان.

2. پلي رهه رقيب سان مڪيار آهين،  
مگر تون قسم سان منهنجو يار آهين،  
نه جانب تون جيئري جدا ٿي جلائجان.

3. زماني ۾ ڏاڍا مليا سور آهن،  
پلئ يار پيارا پيا پور آهن،  
ڏسي غم 'غني' جو خوش ٿي ڪلائجان.



جو هيئين جو هارُ هو ها اهو مننار هو.

بحرِ صورتِ باوفا هو دوستيءَ تند تار هو  
ها اهو مننار هو.

1. سنڌڙيءَ جي محفل ۾ مڙس مڙيادار هو  
ها اهو مننار هو.

2. دوستن جي معامري ۾ هو سراپا پيار هو  
ها اهو مننار هو.

3. لمحو لمحو ساريان ٿو جو دلي دلدار هو  
ها اهو مننار هو.

4. پيئندي پيئندي جيئندو هو مئي پرست مئخوار هو  
ها اهو مننار هو.

5. دنيا جي هر غم سندو سوئي ”غني“ غمخوار هو  
ها اهو مننار هو.



## ”سر هارئي“

اباڻن جي آس، رهندي اندر ۾ عمر پڄاڻي.

1. واري تي ٿا وچائن وهاڻا، تن جي تن کي تاس،  
ملندا مونسان اڄ ياسيائي.

2. سانگي سمهن ڏئي پانهن سيراندي ويڙهيچين ويندياس،  
آهيان انهن لاءِ ويتر ويگاڻي.

3. عمر ادا تون ڪر نه اجايو ننگ پرايوناس،  
بيوس بند ڪري بنديائي.

4. کڻي ۾ ”غني“ پاليو پيڪن، ننڍي کان ئي نراس،  
هت ڪيئن آءُ رهندس راڻي.

## ”سروهاڳ“

ڳايو راڳ وهاڳ جوڳي،  
جاڳي جاڳي جاڳ جوڳي.

1. اُپري تاري طلبئون طالب،  
لا سان رک تون لاڳ جوڳي.

2. هن دم پاڻ پرين ٿو ڳائي،  
محبت واري ماڳ جوڳي.

3. ڇڏ تون ويراڳي ويسر غفلت،  
ٿي سوير سجاڳ جوڳي.

4. ڪُلهي پائي ڪينرو،  
ماڻ سلطاني سهاڳ جوڳي.

5. پاءِ وهاڳ ۾ محوبت مُغني،  
پلو ٿيندئي پاڳ جوڳي.

## ”سر جوگ“

جوڳي هئين جيئن، جوڳي هئين جيئن،  
سڀني سوز جنين جي، وٽيون وهه پيئن،  
جوڳي هئين جيئن.

1. جن تي فرض فنا جو موتو مري جيئن،  
جوڳي هئين جيئن.

2. ڏئي جذبو جيءَ کي، جهوري منجهه جهرن،  
جوڳي هئين جيئن.

3. هڪڙي يار جي خاطر، لانگها سڀ لنگهن،  
جوڳي هئين جيئن.

4. سوجهي صاحب منجهه سڀني، غني غم نه ڪن،  
جوڳي هئين جيئن.

## ”سر جوڳ“



جوڳي جوڳ جوڳ جيا، ويا وجودئون نڪري

1. من عرف جي مام پروڙي موتو محو ٿيا،  
ويا وجودئون نڪري

2. ڇڏي هول هٽئون جا لاحد پائين ليا،  
ويا وجودئون نڪري

3. برسر باربره جا ڪنيائون خاصا خمار ۾ خيا،  
ويا وجودئون نڪري

4. ’غني‘ غازي غير خيالون، پري نيئي پيا  
ويا وجودئون نڪري

## ”سر جوڳ“



جوڳين جي جنسار  
ماءُ ويراڳن ماري آهيان.

1. سُنڱ صوفين کان سوز پرايم،  
عشق وڏو آزار  
ماءُ ويراڳن ماري آهيان.

2. سدا تن کي الف اندر ۾،  
گهڙي گهڙيءَ غمخوار  
ماءُ ويراڳن ماري آهيان.

3. ڏٺي اشارو اناالحق جو  
چئي ويا سرُ سينگار  
ماءُ ويراڳن ماري آهيان.

4. ’غني‘ انهن جي گهوري آهيان،  
هئي هئي آءُ هر وار  
ماءُ ويراڳن ماري آهيان.

## ”سر نوري ڄام تماچي“

- سمن جو سردار نوريءَ کي نت نياز ڪٿايو.
1. ڪينجهر ڪنڌين قرب ڪرايو شاهي شيل شڪار.
  2. محصول مڙوئي معاف مهاڻن، مڇي وجهن مار.
  3. راءِ ريجهايو نوري نوڙي، ڀلو سو پوتار.
  4. پيڙو ٻڌائين ’غني‘ گندريءَ کي، هاڪاري گل هار.



- تون ڄام تماچي شاهه، آءُ تان گندري غربت ماري
1. نالائق نوازئين ويڇاريءَ جي واه، سونهين توکي سنڌڙي ساري.
  2. نوري تي ڪر ڪا ستاري، نوري ناز نگاهه، مون ۾ آهي بدبو باري.
  3. ڪينجهر شال قائم هوندئي سَما تو ۾ ساھه ڍڪ ڏئي پاند ’غني‘ گينواري.



## ”سرمومل راڻو“



- ماڙيءَ اٿئي ميندرو سوڍل سياڻوالا.
1. ونحن اقرب ويجهڙو گهر اندر گهاڻوالا.
  2. مومل ڇڏ ماڻي ڪي، ريجهائي وٽ راڻوالا.
  3. چڪيا چاڪ اندر جا، ڳجهو ڳاراڻوالا.
  4. ائين ساهه سڪي ’غني‘، جيئن ڪو ٻاراڻوالا.



- راڻا مومل ماڻ، سوڍل سرت ڪري ڪا سياڻا.
1. ڪيئي مجازي موتيا، مڃين مومل جي آڻ.
  2. ناتر تي رک تون نظر، ڏئي نه ڀلائي پاڻ.
  3. پٽ جي ڪٽ هيٺ آ، ڪوهه خطر جي ڪاڻ.

## مومل راڻو

ڪاڪ ڪنڌيءَ تي سوڍل ساريان، آءُ چڙهي چانگي،  
آ چڙهي چانگي سوڍل ڪنهن سانگي وو يار.

1. ٺهاريندي رات وئي، ٻانگ ڏني ٻانگي وو يار.  
سوڍل ڪنهن سانگي وويار.

2. چڪيا ڦٽ فراق جا، نيھن مٺيس نانگي وو يار.  
سوڍل ڪنهن سانگي وويار.

3. ڪانهي ڏيم ڏسان ٿي، ولهي مون وانگي وو يار.  
سوڍل ڪنهن سانگي وويار.

4. 'غني' ماريس مينڌرا، گلا جي گانگهي وو يار.  
سوڍل ڪنهن سانگي وويار.

## ”سر کوهياري“



منهنجو توه ساھه سڪي ڙي سڪي الاءِ  
جيگل ماءُ جتن لاءِ

1. هيٺون هوت هڻي ويا،  
هتري کان ٽڪي ڙي ٽڪي الاءِ،  
جيگل ماءُ جتن لاءِ

2. ڏئي ويا ڦٽ فراق جو  
ڇت اندر توه چڪي ڙي چڪي الاءِ،  
جيگل ماءُ جتن لاءِ

3. جنهن کي نيه نهوڙي نروار ڪيو  
سا ڪيئن لوڪڻ لڪي ڙي لڪي الاءِ،  
جيگل ماءُ جتن لاءِ

4. مان ’غني‘ مون سان ملن،  
تن توه منهنجو تڪي ڙي تڪي الاءِ،  
جيگل ماءُ جتن لاءِ

## ”سُرڪوهياري“



پسمل پت جي پار لهُ ڪا سار  
سورن ساڙي سسئي

1. موزائي ته ڦٽائيا، سڙيءَ جا سينگار، لهُ ڪا سار  
سورن ساڙي سسئي

2. ڌرمون ڌوپڻ آهيان، ڌاري ڪر نه تون ڌار لهُ ڪا سار  
سورن ساڙي سسئي

3. هيٺيون توهيٺو ٿئي، ڏسي ڏونگر ڌار لهُ ڪا سار  
سورن ساڙي سسئي

4. جمرِي آهيان تمرِي اوهان جي، ’غني‘ گنهگار لهُ ڪا سار  
سورن ساڙي سسئي

## ”سُر کوهياري“



هوت پنمونء جا پير، مون ري کير،  
ووڙيندي وٽڪار ۾.

1. ڏئي ڏونگر ڏاج ۾ ڏکي کي ويا ڏير مون ري کير،  
ووڙيندي وٽڪار ۾.

2. وچوڙي ته وڃائيا، پنيوري جا پير مون ري کير،  
ووڙيندي وٽڪار ۾.

3. ’غني‘ سڪ گهمائيا، گوندر وارا گهير، مون ري کير،  
ووڙيندي وٽڪار ۾.

## ”سُر کوهياري“



ڏکيءَ کي ڏولاوا، ووڙي ٿي وندر ۾،  
رُليءَ کي رولي ويا چوريءَ کي چپر ۾.

1. آڏيءَ جو اُٿاري ڪيچي اُٺ قطاري،  
صبح جو ٿي ساري، ڏسي پير پٿر ۾.

2. مھڻن جي ماريل ۽ پورن جي پاليل،  
نڪا ڪيچ پھتي سا بي بي ٿي بَر ۾.

3. جبل روھ راڙو چريءَ کي آ چاڙھو  
گھمي ڪيئن هي هاڙھو ’غني‘ غم گوندر ۾.







درد جگر ڏنو آ دلبر انعام ۾  
 مون کي نمبر ملي ويو بهتر انعام ۾  
 حاذق هڙيئي موٽيا مايوس ٿي هتان،  
 مون کي ڏئي بيماري بستر انعام ۾  
 پياسو ڏسي پياريو مون کي پرينءَ پري،  
 سقراط جيان سراسر ساغر انعام ۾  
 تنهن کي ڪهڙي ضرورت غم جي 'غني' پلا،  
 جنهن کي مليو آ سمڻو ستمگر انعام ۾



جگر مان تير ابرؤ جو نشان کان بي نشان نڪتو،  
ويو بس هوش هيئن هونئن ٿي ڪٿان کان آ ڪٿان نڪتو.

ڏسي ڀرتل پيارن سان پيارل ٿي چوي دل هيئن،  
رُٿل جنهن جو صنم سوئي، جهان ۾ بي جهان نڪتو.

وهي پيا سيف ابرن جا ٿيس مقتول مان جڏهين،  
ڏسي هي حال حيرت مان هتان ڪو آ هتان نڪتو.

ازل کان ابد تائين هي ڪري پهره ڪو سگهيو،  
منا مڌڪور محبت جو بيان کان بي بيان نڪتو.

ٻڌائي ٿو 'غني' يارو ٻڌو بس ڳالهه آ ٿوري،  
هيو جو پيار الفت سو دڪن جو داستان نڪتو.



خزائن جو هتي ڪونهي بهارن جو زمانو آ،  
پراون جي نه پرواهه آ پيارن جو زمانو آ.

ڏکائيل ڏيل آ جنهنجو انهيءَ تي رحم ڪو ڪائي،  
دنيا چند تي وڃي پهتي، سگهارن جو زمانو آ.

ٿڙي گلزار پيا آهن سڄي سنڌڙي سُڪي سائي،  
اجايو ٿو ڏسين ڪاڏي نظارن جو زمانو آ.

پيهي پاتال ۾ وڃجي ڪنارا ڇا ڪري ڏيندا،  
سمونڊن جو چيري سينو غواصن جو زمانو آ.

’غني‘ سي مالوند مارو وساريان ڪيئن ڀلا وسرن،  
خوابن ۾ خيالن ۾ پنوهارن جو زمانو آ.



انتظاري آنه ڪائي بيقراري وئي هلي،  
يار آ ياري ڪٿي يار ياري وئي هلي.

بس ڪريان بيحد صبر! چو ته آهيان شوقور،  
لڇڻ ڪڇڻ ڪوبه ڪونهي ننڊ نيار وئي هلي.

هو ڪري ٿو مون مٿان وانگي رقيب ڇو پڇو  
منهنجي ته ڪنهن سان ناهه پيارا دل پياري وئي هلي.

نا ڪٿي آ جوش جنبش، نا ڪٿي ڪا قيل قال،  
اڄ ڪٿي پوءِ هيئن چئجي آه زاري وئي هلي.

نا مهرم مهر ڌاري ڪئين پلا ممڪن ٿئي،  
ڪنهن عزيز محترم جي غمگساري وئي هلي.

اي نگاهِ ناز نينان، ناز پرور مون پرين،  
ڏينهن ٿيا ڪيئي ڏٺي چو قربداري وئي هلي.



دل م تنهنجا رستا ناهيم،  
ڏاڍا سهڻا سستا ناهيم.

دل جو نير اکين ۾ اوتي،  
بال برهه برستا ناهيم.

تنهنجي بزم سجائن خاطر،  
لڙڪن جا گلدستا ناهيم.

توڪي پنهنجي نان ڪرڻ لاءِ،  
لفظ زبان به شستا ناهيم.

تنهنجي رنگ ۾ رنگجن چاهيم،  
رنگ سيئي سربستا ناهيم.

اڄ ڪلهه جي ڪا ڳالهه ته ناهي،  
رشته روز الستا ناهيم.

خون جگر جا قطرا ڏيئي،  
شعر 'غني' برجستا ناهيم.





مان فدا ٿيندو هئس مون تي فدا ٿيندا هئا،  
مهربان مون تي سدا بحر خدا ٿيندا هئا.

اڳ به وحشي حملہ آور ٿيندا هئا انسان تي،  
هيئن نه هو قهر و غضب، جاني جدا ٿيندا هئا.

سر وڍائي سرخرو ٿيا پر نه ويڪو ٿيا ضمير،  
سالڪن جا گفته گوهر بي بها ٿيندا هئا.

هڪ نظر سان طالبن کي جور سائي عرش تي،  
اڳ ته وڪ وڪ تي اُهي مرد خدا ٿيندا هئا.

مرد مانجهين جي اشارن ۾ هئا سَوَ انقلاب،  
راه خود منزل هئي جي رهنما ٿيندا هئا.

جان گلشن سير گلشن ۾ اگر مرڪي ڏٺو،  
صدقي ٿيندو هو چمن ۽ گل ڦڪا ٿيندا هئا.

قيس ۽ ليليٰ جڏهن مڪتب ۾ هڪٻئي کي ڏٺو،  
هر نگه سان وعده ٿيڻ ٿيڻي ٿيندا هئا.



هن خدائي ۾ خدائي جو خدا ڏسجي نٿو  
دردمندن جو نه ڪوئي چوپيلا ڏسجي نٿو؟

ڪيئن وڃي ڪنهن کان پڇان مان يار جو پورو پتو  
ساه سان آهي سڄڻ جاني جدا ڏسجي نٿو.

گل ڦري گل خار ٿيا ۽ باغبان صياد ٿيو  
اڄ قفس ۾ بلبِلن جو همنوا ڏسجي نٿو.

آسمان تان سِرُ جُهڪائي ٿا ڏسن تارا ڪتيون،  
ڪير لاهي ڏي اچي اهلِ رسا ڏسجي نٿو.

دولتِ دل پاند ۾ ٿو آءُ ڪٿيو گهمندو وتان،  
بن رقم ڪوئي وٺي مردِ خدا ڏسجي نٿو.

هن زماني جي وفا آبي وفائي ۾ لڪل،  
تنهنجي ڪري اڄ اي 'غني' ڪو باوفا ڏسجي نٿو.



وصل جو آ وريو وارو خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو؟  
لبن تي دم سڄو سارو خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو؟

حسن ۽ شوق پئي گڏجي اچن ٿا اڄ اسان جي در،  
لڳي ٿو عشق اوتارو خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو؟

ڪرن پڙڪا ٿيون بجيلون ڏسان مان شور هر سُو ٿو  
ڪڪائون گهر آهي يارو خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو؟

مجازي مام ۾ مرندي گئي، سن عمر ساري پر،  
وري ٿئي ٿو پيو اشارو خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو؟

فراقي ڦٽ ويندا ڀرجي، گداز دل رُسي ويندو  
'غني' ٿيندو زخم ڪارو خدا ڄاڻي ته ڇا ٿيندو؟



تنهنجي تصور جي آهي اڄ رونمائي ٿي وئي  
دل جي اندر ۾ ڪا اُن جي روشنائي ٿي وئي

آبِ دل ۾ تون تري بيٺين ايئن ئي اي سڄڻ،  
ڄڻ ڪنول جي ڪاڪ سان اڄ آشنائي ٿي وئي

تو چيو منهنجو تصور جا بجا آهي سڄڻ،  
مون پسڻ جي ڪئي پڪ پڪائي ٿي وئي

تون جو وينين، سُن صفا هي ڪائنات آ ٿي وئي،  
تون ائين تان آسمان جي رهنمائي ٿي وئي



جهڙو اوهان جي آهي نيٽن جي ناب ۾  
اهڙو نشو وڪڻي آ شربت شراب ۾

مرجان پان مهندي شرمائجي وڃن ٿا،  
رنگت لبن جي ناهي گهري گلاب ۾

هر ساز راز ۾ سنڌي آهي ثنا پيارا،  
سُر تار شاعري ۽ رندي رباب ۾

تنهنجو نظارو آهي هر جاڳ خواب ۾  
منهنجي نظر رهي ٿي هر سُو حجاب ۾

رخ تنهنجو پيار پيارا، اسود ۽ ڪعبو آ،  
زاهد لئه ڏوهه سارو مون لئي ثواب ۾

ذاتي مٿان صفاتي پھري هي پيرهن،  
مظھر مثال ماڻهو نوري نقاب ۾

محبوب آ ملاقي دل ۾ 'غني' دلارو  
ڳوليان وڃي پيو ڪاٿي ڪهڙي ڪتاب ۾



اڃان ڪي منزلون شايد ڏسي هي ڪاروان منهنجو!  
انهيءَ آه ڪيو رسوا بنيو جو رازدان منهنجو!

نڪي ڪي ديس جا دلبر رڳو بس ويس پهريندڙ  
غلاميءَ ۾ ڪندي خوشيون ڏنم پيرو جوان منهنجو!

پراڻا ٿي ويا رشتا پراڻا پيار ٿا ڏسجن،  
نڪي مهمان ڪو منهنجو نڪي ڪو ميزبان منهنجو.

غني غمخوار ڪونهي ڪو پراڻو پيار ڪونهي ڪو  
زمانو ۾ سواءِ توکان نه ٿيو ڪو مهربان منهنجو.





## (شوڪت بخاريءَ جي ياد)

تو جهڙو جڳ ۾ شوڪت، تصور نٿو ملي.  
تصوير بنائيندڙ مصور نٿو ملي.

هيرا لکين جواهر هت ٿا ملن مگر،  
تو جهڙو جڳ ۾ جاني گوهر نٿو ملي.

دریا به آهي ساڳيو ساوڻ به آيو آ،  
سهڻي به آهي ليڪن ميهڙ نٿو ملي.

شاعر ته ڪوڙ آهن سنڌڙيءَ ۾ ڪيترا!  
شوڪت بخاري جهڙو شاعر نٿو ملي.

جيڪو هتان وڃي ٿو موٽي نٿو اچي،  
ڪيڏو به وس ڪجي پر آخر نٿو ملي.

’عبدالغني‘ کان تخيل هرگز نٿو هلي،  
افسوس چو ته اهڙو منظر نٿو ملي.



ڪيئن ته زمانو ٿي ويو آءِ ڪيئن ته فسانو ٿي ويو آءِ،  
ڪوئي ڪنهن جي پيار جي خاطر هاءِ ديوانو ٿي ويو آءِ.

مان به مسافر تون به مسافر ساڳي پنهنجي جي منزل آءِ،  
قسمت سانگي سهڻل سائين برهه بهانو ٿي ويو آءِ.

پيءُ ۽ پُٽ جو جهيڙو جاري، دوست پرينءَ جو دشمن آءِ،  
پيءُ سان پاءِ جو پيلو منهن ٿيو پنهنجو بيگانو ٿي ويو آءِ.

روشن اڪيون سهڻا تنهنجون، درد به دل کي بخشين ٿيون،  
گهايل دل جو مالڪ عاشق نيمن نشانو ٿي ويو آءِ.

مون کي تصور تنهنجو آهي تنهن ۾ 'غني' مان گم آهيان،  
هي حياتي پانيان ٿو چڻ خواب سُهانو ٿي ويو آءِ.



دل لڳي جنهن کي چيم پئي سو بره جو بار ٿيو.  
چا منجهار ان چا ٿيس، اهڙو وره جو وار ٿيو.

ڏس دل غمناڪ توکي چا ڪڏهن مون ٿي چيو  
جو هيئن جوهار هو سوئي اڃ اغيار ٿيو.

ميڪده رندان ڏسي جنهن پئي نفرت ڪئي،  
تو ڏسان خود پاڻ هو ساقي و مئخوار ٿيو.

وبا چڙي ميدان کي، غازي هئا جي غير سي،  
اڃ رقيب ساط اهڙو تيغ ور تڪرار ٿيو.



آءُ جي هٿي نه هوندس منهنجو خيال هوندو.  
تو ساڻ منهنجا همد، شامل سو حال هوندو.

جڏهن جتي به مچنديون، ڪچھريون ڪي قرب واريون،  
اُتي به آءُ هوندس وڻي نه وال هوندو.

محبت منجهه مدامي، موتو مري ڏٺوسي،  
تنهنجي ڪري هميشه قائم ڪمال هوندو.

سُھڻن کي سنمُ خدا جو هئي هئي لبن تي هوندي،  
عاشق مزاج کي به منهنجو ملال هوندو.



دنيا هوندي اها ئي ليڪن غني نه هوندو.  
آخر فنا فنائي، ليڪن غني نه هوندو.

قربتون قبر تي ايندين، هڪ لحظه لاءِ توڙي،  
جور و ڇڏي جفائي، ليڪن غني نه هوندو.

مون راهه ويندي منزل، پنهنجي ڏسي ڇڏي،  
وري وڃڻ اجائي، ليڪن غني نه هوندو.

هڪ مشتِ خاڪ آهيان، هڪ روح پاڪ آهيان،  
بازي خدا بنائي، ليڪن 'غني' نه هوندو.



بي راه- راهي آهيان منزل نٿي ملي.  
جنهن ۾ سڄڻ هجي سا محفل نٿي ملي.

جنهن سان هئي چمن جي رونق مٺي مٺي،  
بيتاب سا ڏسان ٿو بلبل نٿي ملي.

گوليان ڪٿان جگر کي آهي ذرا ذرا،  
دلبر ڪٿي ويو جيڪا سا دل نه ٿي ملي.

ڪيئي گهمن ٿا مجنون ۽ قيس پيا هتي،  
باقي سا ليلي واري محفل نٿي ملي.

هي حال دل جنهن سان اوريان 'غني' ڪٿي،  
محبوب جي مورت مقابل نٿي ملي.





نظر ۾ حسن جا نظارا ٿا جهومن.  
پرڻن پيار وارا پيارا ٿا جهومن.

لهرن جا لهر، نوائن جا جهوٽا،  
ڏسي موج دريا ڪنارا ٿا جهومن.

تصوير هن جي هئين تي هري ٿي،  
پاڇا پرڻن جا اشارا ٿا جهومن.

رفيقن رقيبن جو ٿيس آءُ سلامي،  
'غني' جي خوشي جا سهارا ٿا جهومن.



تون ڪٿي تنهنجو ڪٿي آ آشيانو ياد ڪر،  
چاهئين ۽ چاڻهين آڻ داستانو ياد ڪر.

خيال ڪي رک خيال ۾ خيال ۾ آهي خيال،  
جنهن وقت هئين خود خيال تون سوز مانو ياد ڪر.

سوز جي صفات ۾ ذات جو آهي ظهور  
حسن پنهنجي تي ٿيو آڻ چو حيرانو ياد ڪر.

بڻجي آئين آدم خدا، آدم خدا ناهي جدا،  
برهه باطن جو آهين تون نيمن نشانو ياد ڪر.

اوچتي اڙجي وئين چوپاڻ تي مشتاق ٿي،  
”غني“ سهين ٿو دمبدم سوز نهانو ياد ڪر.



سوز غم ويو آ وڌي هاءِ ڇا ڪجي؟  
جانِ من اڄ ويو رُسي هاءِ ڇا ڪجي؟

ديس ڪي پرديس پايان ٿو پرين،  
جهڙڪ ڏئي ڪنهن دل ڪسي هاءِ ڇا ڪجي؟

رڙ وئي نڪري رقيبِ کان ائين،  
منهنجي ڏسي هي بيوسي هاءِ ڇا ڪجي؟

گم خيال يار ۾ آهيان ”غني“  
بي نه گهرجي زندگي هاءِ ڇا ڪجي؟

وايون

وائي



ٿرم ڪيئن رهن الا او منهنجا ماروئڙا.

پرڏيهن جي پيمه ڏسي، ڏيهي روز ڏڪن،

الا او منهنجا ماروئڙا.

جيڪي ڌرتيءَ سانڍيا آهن تن، ڪوئلن منجهه ڪڙهن،

الا او منهنجا ماروئڙا.

پنهنجن گهر گهٽين گسن کي، اوڀرن جيئن پسن،

الا او منهنجا ماروئڙا.

اڳتي الائي چاهي ٿيڻو چيڙن منجهه چون،

الا او منهنجا ماروئڙا.

نيڻين ننڊ وڃائي ويٺا، ڪين ڪين پين،

الا او منهنجا ماروئڙا.

’غني‘ غم گوندر جا گهايل، پٽن پاس پُٽن،

الا او منهنجا ماروئڙا.

بوندن لایا بهار عمر اباڻي پار ڏي الا.

تڏيون واريون، ڀتن تي بهاريون، ٺري ڪيڙا نار  
عمر اباڻي پار ڏي الا.

هر سو آيا ڪڪر هي ڪارا، موج ڪئي ملهار  
عمر اباڻي پار ڏي الا.

وسن شال ويڙهيچن جا، ڏن چاريندڙ ڏنار  
عمر اباڻي پار ڏي الا.

نيٺ ته ڪوٽ به ڪرندا ڪارا، ڏسان پنهنجا پنوها  
عمر اباڻي پار ڏي الا.

'غني' هت آءُ ڪيئن گذاريان هت وسن وسڪار  
عمر اباڻي پار ڏي الا.



## وائي



پيهي مونکي پس الا وو ڪهڙي لڳئي ٿي گس.

ڪس ڪري نه وڃ ڪسي، دل ڏئي دلڙي ڪس الا وو  
ڪهڙي لڳئي ٿي گس.

ترس ڪري تون اڇ، اچي هڪڙو پل ٿي ترس الا وو  
ڪهڙي لڳئي ٿي گس.

جيئڙو عشق جلائيو ساجن، بادل بڻجي برس الا وو  
ڪهڙي لڳئي ٿي گس.

جلدي رس رلي، ڪي ڪر رهائين رس الا وو  
ڪهڙي لڳئي ٿي گس.

واجهايان ويئي سدا، 'غني' تنهنجو گس الا وو  
ڪهڙي لڳئي ٿي گس.

## وائي



جنهن جي تند تنوار سڄڻ آيو سپرين.

جيڪا هئي جيءَ ۾ سائي لذئين سار  
سڄڻ آيو سپرين.

ڏيندو ڏکوبل کي، پاڇهه پُڪي پيهار  
سڄڻ آيو سپرين.

چڪائي جنهن چاهه جي، لالڻ لنو لغار  
سڄڻ آيو سپرين.

والي واري آئيو 'غني' مُحَبُّ مَهار  
سڄڻ آيو سپرين.

## وائي



آوس ويڙهي يار تو بن منهنجو جيئڻ ڪهڙو.

آهيان نماڻي عيبن هاڻي، روئان زارئون زار  
تو بن منهنجو جيئڻ ڪهڙو.

چپر چولي روهن رولي، آهيان منجه آزار  
تو بن منهنجو جيئڻ ڪهڙو.

ڪرم ڪري ڪورحم ڪري ڪو مٽيڇ عيب اپار  
تو بن منهنجو جيئڻ ڪهڙو.

’غني‘ غمن سڪن، ڏڪن ۾، آهيان تو آڌار  
تو بن منهنجو جيئڻ ڪهڙو.

# سرائیکی کافیون



## ”تاج پوشي سيد جان محمد شاه جيلاني گادي نشين درگاه انباه“

- سِر تي تاج فقير نهندا، جان محمد شاه دا انباه دا.
1. قطري قطري آبي وسدا، مالڪ ساهه پسله دا انباه دا.
  2. شكل شڪيل شاهانه شاهي، والي تيا وهواه دا انباه دا.
  3. نوري نين حضوري هر دم ناظر نيمن نگاه دا انباه دا.
  4. سائين بگن دي صورت ساڳي، كامل قرب كلاه دا انباه دا.
  5. تاج محمد شاه ولايت، والي شاه ويساهه دا انباه دا.
  6. شهنشاهه ۽ ميران سائين، ماهي منور ماهه دا انباه دا.
  7. قادر پير حق موجود سدا، صفت فقير فقرايه دا انباه دا.
  8. شير علي جوشان نرالو، فالم فتح درياهه دا انباه دا.
  9. پير محمد محسن علي شاه، دائر دم درگاهه دا انباه دا.
  10. ثمر علي اياز الاهي، بالا بگن شاهه دا انباه دا.



واهه راڻل رنگ رچايا، مَنُ حيرت وچ هئي آيا،  
رَل مِل راز دَرُونِي رمزي، اپنا آپ چُڀايا.

1. پهلون آها لامڪاني، هن بڻيا هئي جاءِ مڪاني،  
حق الحق هئي يار حقاني، انا الحق الايا.

2. بار غماندا سر تي چايس، چولي عَبدِي وچ نه مايس،  
انا احمد ايوبن آکيس، سڀ تون يار سوايا.

3. خاڪ دا پتلا ٻوليان ٻولي، پتلي ڏاڳا ڪيلڙا ڪيلي،  
تول اها ڪوئي دانا تولي، دل دا بن ڪي دايا.

4. ڪول ڪتاب ملان ڪوڙا، ڏکا ماهي من دا موڙها،  
سڀني دا تون بن نه سوڙها، صورت صاف سمايا.

5. غازي مرد 'غني' تي آوين، پير نه پچتي هڪڙا پاوين،  
اياز بن 'محمود' ملهاوين، چوڙڪي ملڪيت مايا.





صورت پرستي دين اساڏا، ساجن آپ الله.

1. آبي اونها آبي تانگها، آپ بحر هئي آپ ملاح،  
ساجن آپ الله.

2. جلوه يار دا هر جا ظاهر، توڙي مسجد مندر گاه،  
ساجن آپ الله.

3. 'غني' اولي عبد دي آيا، جيوين بادي وچ سورج ماه،  
ساجن آپ الله.



ميين راهنما تي رهبر هان،  
ميين طالب اندر پاهر هان.

1. ميين اعلي اطهر اكبر هان،  
ميين خاك و خس تي كمتر هان.

2. مئن باغ و بهشت تي باز هان،  
مئن بحر جهنگل تي برتر هان.

3. مئن دلڙي نازڪ نادر هان،  
مئن مارِ معشوقي منتر هان.

4. مئن ٿيڪ ڪهيندي آڌر هان،  
مئن 'غني' گهورا گهر گهر هان.



مئن مسجد ممبر مندر هون،  
مئن كعبا دل دي اندر هون.

1. غريب نواز غريب هان مئن،  
ايوين حاتم طائي سڪندر هون.

2. ڪڏان ڪسي قلزم والي هان،  
ڪڏان سارا سود سمندر هون.

3. ڪڏان ڪُن ڪلاچي والا هان،  
مهرار ڪينجهر دا منظر هون.

4. ڪڏان خوش خرم تي خاور مين،  
ڪڏان غم 'غني' تي گوندر هون.



لنگه لاهوتي لولاڪ ويندي،  
اهي عرش اُتي افلاڪ ويندي

1. دم انالـحق دا مارن او  
تت پوندي دوئي دي دام سپو  
ست سولي سر بيباڪ ويندي

2. وچ پوندي ملڪ امان گني،  
چت پوندي دُوهين جهان گني،  
سپ چوڙ علم ادراڪ ويندي

3. جتان نيه والي نئي وهندي اي،  
اُتان ديمهي ٽم ٽم ڊهندي اي،  
ساري اسم جسم لڙه خاڪ ويندي

4. جڏان عشق ماهي دا آوندا هئي،  
ڪر جذب جلال جلاوندا هئي،  
'غني' گم ٿي غازي غمناڪ ويندي



عجب ڏٺوسي اعليٰ، ڳيا سارا سُرَت سنڀالا،  
آدم دي وچ آڀي آيا، والي ولايت والا.

1. سئين سئين رنگ سُرُوپ سُرُوري، موهن دا مُڪ مئي مخموري،  
ڏيکڪي نين نظارا نوري، مين هوبا متوالا.

2. مرشد سارا سئير ڪرايا، ميڪون چقمق وانگون چايا،  
پير پريم نگر وچ پايا، بانورا اي مَنُ بالا.

3. ڪٿان ملان ڪور ڪتابي، ڪٿي مست و مست شرابي،  
ڪٿان دانا ڪٿان دولابي، هر رنگ وچ رنگ نرالا.

4. گهير وحدت وچ 'غني' غازي، سر ڳيا هي حال ڪيا ماضي،  
بره بڻائي واهه دي بازي، چوڪا چلڪي چالا.



خوشيان پُل پُل ڳئيان، آيا عشق آفات.

1. لڳڙي چوٽ نينان دي، پلپل روئندي پيان.

2. صبر نهي ڪوئي سڪڙا، نوڪان نيه ديان ٿيان.

3. الله ميلي دل دا، 'غني' سڄڻ سٺيان.



هر جا باغ بهار آمل سانول يار

1. چيمي پيمي ڪوئل ڪوڙي سڻ وي پياري پڪار

2. رُت بسنتي ڳاوي ونتي، واه گل و گلزار.

3. سنڌو ڪناري نيه نظاري سنڌڙي جيوي سو سو وار.

4. 'غني' دا اي عرض اگهاوين، محب ميڏا مننار.





هڪ ديد ويڪو ڪا عيد ڪران،  
پوري آس اندر دي اميد ڪران.

1. لُت نال نينان دي نيتا هئي، ڪيها قرب ڪُني اُتي ڪيتا هئي،  
ڪر مهر و وفائي مئن اڀڻي تقدير دي ڪا تدبير ڪران.

2. مئين چريائي دي هان چوٽ پرين، تون الف دي اولي اوٽ پرين،  
نمين پيا جيءُ ڪريندائين ڦوٽ پرين، لڳا نيه پلا ڪيون ننڊ ڪران.

3. 'غني' يار آوي تي بهار آوي، ميڙا دلبر تي دلدار آوي،  
ويڪان مُحب منا منٺار آوي، اهين برهه باري ڪون بعيد ڪران.



واه سئر ڪيتم سلطاني هر صورت وچ سببحاني،  
وحدت دا وبساه جو آيا اوت ڳئي انساني.

1. عشق آتل آرام وڃايا، ويس فقيري مين جو پايا،  
سولان دا هوبا سوؤ سوؤ سايا، برهه ڪيتا برياني.

2. پير مغان دا حسن هزاري جنهن بخش ڏئي هوشيار،  
چشمان دي چمڪار چوڌاري عشق ڪيتي احساني.

3. نور الاهي ڪيتا اشارا، سينا ساڌا بندر دُوارا،  
'غني' اساڌا وريا وارا، لاشڪ هون لاثاني.



جنبش جوش جگاوين ول آوين تون يار ميڏي در،  
يار ميڏي در دوست ميڏي در.

1. نال نمائي ڪهڙي ماڻهي، پوري ڳون تون پاوين،  
ول آوين تون يار ميڏي در.

2. مٺڙا عشق دا مٺن هان ماهي، سوز فراق سکاوين،  
ول آوين تون يار ميڏي در.

3. اڪيان دي وچ يار اساڏا، آوين مول نه جاوين،  
ول آوين تون يار ميڏي در.

4. گهايل دل هئي يار 'غني' دي، گهورين نال ڪيون گهاوين،  
ول آوين تون يار ميڏي در.



ميڏي دل دي دلبر آون، من ڪون پاون،  
آون تي غم ڪاون.

1. ڪجھيان ڪجھيان يار ميڏي ديان، چشما چيٽڪ لاون،  
آون تي غم ڪاون.

2. زلف بيهر لب لال گلابي پروون من ڪون پاون،  
آون تي غم ڪاون.

3. 'غني' ڪون پر نال نينان دي، جم جم جام پلاون،  
آون تي غم ڪاون.



ڪڏهان ماندا هون، ڪڏهان ماندا هون،  
ڪڏهان آوندا هون، ڪڏهان جاوندا هون.

1. انسان ڪڏهان، رحمان ڪڏهان،  
اهين ورد ڪنون نه وائدا هون.

2. ڪڏهان هان ڪلونت مئن صوفي،  
ڪڏهان چير ڪون پا چمڪاوندا هون.

3. ڪڏهان گيتا "غني" قرآن پڙهون،  
ڪڏهان رندي رمز رلاوندا هون.

تپہ

اکریون



## تيه اڪري

## فراق نامو



الف: اوهيڙا ڪيون، نيڙ وهائن نار  
 غمن منجهه غلام جي سڄڻ لڏي نه سار  
 ويسند ناهي وار، ڏک ڏهاڙي ڏيل ۾.

ب: بس نه ڪن، نماڻن جا نيڙ،  
 تن جو تاب حسن ۾، مَن مُسي ٿيو ميڙ،  
 ويچارن ڪي ويڙ، سيڪو سڻائي پيو.

ت: نه توهان ڌار، دل ڪر ڪري تانگهه،  
 آءُ پيارل اوري تون، سُرِي ڪنهن ته سانگهه،  
 مُنل مُئن وانگهه، توريءَ گهاري ڏينھڙا.

ث: ثابت سور، پلڪ نه گذري پَر رِيءَ،  
 جهوري ڪيو جُهور، جوين جوانيءَ ڪي.

ج: جدائي جاني، مون سان مُورُ نه ڪريو  
 جا قرب هنئي ڪاني، تنهن چيري دل چاڪ ڪئي.

ح: همڙو حال، جو ڏيلئون ڏک نه نڪري،  
منهنجي مڏي مال، پرين پسڻ تنهنجو.

خ: خيال خواب، ڦوڙائي ڦٽايو  
ڪيو مونکي ڪباب، سنڌي گهور 'غني' چئي.

د: درد وندي دل، ڪري دانهن مٿي دانهن،  
پيلي لاه نه پانهن، فراقِي فقير تان.

ڌ: ڌرو ياد نه ڪرين، جا يار رکيئي ياري،  
آهيان محبت جي ماري، پرچائج پرين اچي.

ر: ٻڌين نه روج، سورن سندا ساز،  
نماڻن سان ناز نازڪ نه ڪجن نيه ڀر.

ز: دل تي زبرو تنهنجي پورن جو پيش،  
درد ڪيو درويش، هجر منجهه هڻي ڪري.

س: سونهن سنڌي سنهڙا، آه رڳو لئي مارڻ،  
اڪيون تنهنجون عجيب، آهن ڪمڻ جو ڪارڻ،  
پرين نا پارڻ، وعدا هو جي وصال جا.

ش: شوريل اكيون تنهنجون، شيمن وانگر چريل،  
 ڪٽي تون خمار مان، مارين ٿو ماريل،  
 وار تنهنجا وارييل، وارا ڏئي وڙهن پيا.

ص: صبر نه اچي، نيٺه نهوڙي جندڙي،  
 ڪيئن هي روح رچي، آڳ اندر عشق جي.

ض: ضرورت زور، تنهنجي دم ديدار جي،  
 محبوب منهنجو مور، مٿائن کان پي مٽڙو.

ط: طلب تات، پسڻ لاءِ پرين جي،  
 جڳ پانيا جبلات، توڻ منهنجا ميندرا.

ظ: تون ظالم، ٿي ڪيو زور ظلم،  
 ڏئي سوز صنم، ڦريئي دل فقير جي.

ع: عياني ڪري ياري رکيئي يار،  
 آئين ڪين پيهار، غمگين هن "غني" ڏي.

غ: غم نه نڪري، اندر مٿون اونهون،  
 قرب تو سان ڪهنو آه عبدالغني جو.

ف: فقر فڪرات راتو ڏينهن راڻو  
پرين مون پاڙو ڪڏهن ڇڏج ڪينڪي.

ق: قرب قريب، توسان آهي توڙ کان،  
نيه ڪندو نصيب، پاڙو تو پرين جو.

ڪ: ڪرامت قرب اسان لاءِ دلبر جو ديدار،  
ڏٺي ڪري نه ڌار، مونڪان مون پرڻتو.

ل: لنو لڳي توسان توڙئون تو طلب،  
ٿيو ساهه سلب، سمڻل تنهنجي سڪ ۾.

م: ٿيس موڳو سالين سڪ نه سنبهان،  
اندر عشق اوڳو دم اندر ڏٺڪا ڪري.

ن: نيه نه نيري، ڦريل هن فقير،  
اندر منجهه اڪير، آهي تو پرين جي.

و: وار وري، واڳون يار وصال جون،  
توري پئي هري، مٺي مونجهارن ۾.

ه: ڪيو هيٺو تنهنجي جانب جدائي،  
عجيباتون اجائي، ڪرين ماڻا مٺي سان.

ي: يڪونه وڃي پرين پار گذار،  
ڌاريل يڪوئي ڌار ڦٽيل هي فراق جي.

## ٽيه اڪري



الف: آه اڙي، توسان دلبر دلڙي،  
 ازلتون ناتو نيه جو پيل قرب ڪڙي،  
 'غني' چوي گوندر جي، گذري تان نه گهڙي،  
 ڏئي ڏک ڏڙي، وساري ويهي رهين.

ب: بار بره جو ڪڙي، پيم چيله چڪي،  
 نڪي پرين آئيو نه ميار ئي مڪي،  
 ديهي درد فراق ۾، ڏکن منجه ڏڪي،  
 ناهيان سڱ سڪي، تڏهن ور وساريو.

ت: ٽپ نه تاء، آهيان فراق ڦٽي،  
 دلڙي درد ونديءَ جي، تنهنجي قرب گئي،  
 بره سان ڪاه پتي، ته ويجهو ٿئين وصال کي.

ث: سوز ثواب، سَهڻُ ڪارڻ سپرين،  
 وٺ دامن درد جي، جو آه نيه نواب،  
 اکين منجهان آب، هار ته ملين هوت کي.



ج: ڏي جواب، ڇڏ وجود وساري،  
وڻجارو ٿي وحدت جو، ڇڏ خودي کي ڪاري،  
پوءِ ساري سنڀاري، لهندئي سار سڀد اچي.

ح: حيران هرهند ڪيو سندي هوت هجڻ،  
اڳ نه ڏٺو مون ڪڏهين، قلم جو ڪڙڪڻ،  
وحدت جن وجود ۾، تنين نيه نيم،  
سڌڙيائپ جو سڪڻ، اي پڻ غير 'غني' چوي.

خ: رک خبر، خير واري خيال جي،  
نظر ڪڻ نمائي تون اٿئي ويئي دلبر،  
آب توڙي آبر، پڇاڻڻ ۾ پاڻي ٿيو.

د: ديد دروني پائي پسج پنهنجو پاڻ،  
سجڻ تو سان ساڻ، ناهي پري پريتڻو.

ڌ: ذري ذوق جي، دنيا ڪئون ڪيو ڏور،  
سسئي ۽ سؤر پيلي ٿيا هڪ ٻئي جا.

ر: رمز پرين جي، روهي آه راحت،  
عشق جي امانت، پسڻ تنهن پرينءَ جو.



ز: زير زير، پيش جزم به پاڻ،

پنهنجو وڃائي ڄاڻ، ڄاڻ انهيءَ ڄاڻ کي.

س: سوز فراق جا، دل مٽانن داغ،

مون لاءِ بهار باغ، اڌما عشق اندر جا.

ش: شور ڇڏي ماڻ مٺن اندر جي ماڻ،

اندر ٺاهه اٿاڻ، سمنڊ سمايو سور جو.

ص: صبر سور سان، نپائج ناتو

اندر اورا تو هجي، سدا سڪ سوز جو.

ض: ضايع نه ڪر عمر پنهنجي افراد،

رکي شوق شهيدن جو دل کي ڪر شاد،

”عبدالغني“ آباد، سڪ سداين سيد جي.

ط: طلب توحيد جي سيني منجهه سماءِ،

جتي جانب نه هجي، اهڙي جوءِ نه جاءِ،

پُرجهي ڀرتئون پاءِ، قدم ڪاڀرين جيان.

ظ: سڀ ظلمات، سواءِ عشق الله جي،

اصل کان ئي آهي قائم سندس قدرت،

اها ئي عبادت، سڪ سيد پاڪ جي.

ع: عين ٿيو جت ڪت مون جاني،  
لالڻ لاثاني، لا و الا پاڻ ٿيو.

غ: غير نه آهي جو پسين سو پاڻ ٿيو  
نيهه بنا ناهي، جيئن همڙي جڳ ۾.

ف: جي فنا ٿيا، سيئي باقي بقاء،  
الله نور سماوات والارض آهي لالڻ جو لقاء،  
اها صاحب جي سخا، جيئن جو سمايو سڀ ۾.

ق: تون قريب رک نماڻي ننگ،  
سائين توسان سنگ، آهي روز ازل کان.

ڪ: مون ڪريم، نوازج نگاه سان،  
پاڪ تون پريم، ڪر سڻايون سيدا.

م: ٿي محبت، پنهنجي پنجن پاڪ سان،  
سهڻي ٿي صحبت مون لاءِ پاڪ فقير جي.

ل: لعل لبيس ڪري ڪوهيارو آ ٿيو  
باقي خام خبيس، وهم وچان ويو نڪري.

ن: نياز نماز سان اچي ٿو الڪ،  
معني واري مڪ، ناه منجهان نروار ٿي.

و: تون وره سان، چئو حق موجود،  
سيد سدا موجود، احمد ٿيو احديت ۾.

ي: ٿيو ياقِي احد احمد پاڻ،  
سائين تو سان ساڻ، سچو ساهه پساهه ۾.

## سر جوڳ

## تيهه اڪري



الف: آديسن ڪي سيني ۾ ٿيو سورُ  
محبت ماري موڳا ڪيا پل پل ۾ تن پورُ  
انئي پهر اداس ۾ چارئي پهر چور  
جُهرِي ٿيڙا جُهور، ويا وجودئون نڪري

ب: بار بره جو ٿين باري پيپرواهه،  
ووڙيندي وجود ۾ سڪي وڃن ساهه،  
واهي ٿين والله، ويا وجودئون نڪري

ت: تات تنين، هيڪڙائي جي حق جي،  
جدا ڪيو جنين، پيائي واري پڪ ڪي

ث: ثابت سوز ۾ نه گناهه نه ثواب،  
وحدت جي ويڙهه ۾ ڪڙهي ٿي ڪباب،  
جوڳين جو جواب، نا ميسر ملڪ ۾

ج: ڪمائن جوڳ ڪي، جوڳي سي جاني،  
جڇن نام گروءَ جو گيان ڪري گياني،  
ڌيان منجهه ڌياني، دائر رهن دوس سان

ح: پنهنجو حال، ٻڌائن نه ٻين کي،  
 اُتي وڃي اڙيا، موٽڻ جتان محال،  
 فنائي واري فهم سان، ماري خوديءَ خيال،  
 جانب جو جمال، پسي پوري ٿيا.

خ: کائن خار کي، ڪيا جو نيءَ نرم،  
 محبت مٿين تن ۾ قربت ۽ ڪرم،  
 پاري جن ڀرم، ويا وجودئون نڪري.

د: درد دائري، منجهان نه منهن ڪين،  
 سيني سانڍي سڄڻ کي، سنڀاسي سونهن،  
 پچارون ڀرين، ٻي نه ٻولن ٻولڙي.

ذ: ذڪر ذات جو، فڪر سين ڦولهين،  
 لا مقصود اله گجها ٿي ڳولهين،  
 'غني' سر گهورين، ويا وجوئون نڪري.

ر: سڏجن رول، جوڳيڙا جهان ۾،  
 بگريون پائي بغل ۾، جڙهائڻ جڙيل جهول،  
 راءِ ريجھائڻ رمز سان، راتل سي رتول،  
 پلايائون ڀول، ناهي ڪيائون نفس کي.

ز: منجه زوال، کارا تيل ڪڍڪوه،  
 لاهوتين لقاء جا، لڳين لڳل لوه،  
 گن گت ڏانهن ڪوه، ڪوه ويا ڪي ڪاڙي

س: ساز سرور سان، ويراڳن ويراڳ،  
 ماڻن سي ماڳ، تنهن ڪي تيار ڪري

ش: شڪر شوق سان، منهن مونين خود ماڻ،  
 اندر ذڪر ذات جي، 'غني' گين گان،  
 پُرجهي ٿيا پاڻياٺ، ويا وجودئون نڪري

ص: صبر سور ۾، توڙئون نه تڪراري،  
 وڙهن پنهنجي وجود سين زار ڪري زاري،  
 وحدت جا واپاري، ويا وجودئون نڪري

ض: ضامن ضرور، ڪن مدايون معاف،  
 خودي ڪي ڪائي ويا، صوفي ٿيا صاف،  
 'غني' لاهي غلاف، ويا وجودئون نڪري

ط: طالب توحيد جا، سوجهائون صورت،  
 ظاهر ڪيائون ذات جي، منجهائون مورت،  
 پنهنجي گن پورت، ويا وجودئون نڪري



ظ: ظلمت زود مان، نظر آين نور  
دوستي واري دم ۾ پريائي ڀرپور  
ڪاپڙين ڪوه طور موسي وانگي ماڻيو.

ع: ڪان ڪيال، جدا ٿيا جوڳي،  
هڪڙي ڪارڻ هڪ ٿيا، سدا سي سوڳي،  
رهن ٿا روڳي، ويا وجودئون نڪري

غ: غور فڪر، فراقين فهم،  
الله ڪل شيءِ مُحِيط، واريائون وهم،  
چڙي لڱ لحم، ويا وجودئون نڪري

ف: ٿيا ڦارون، 'غني' غم فراق ۾،  
لا سنديون لون لونءِ ۾ لڳن ڪي لارون،  
درد ٿين دارون، ويا وجودئون نڪري

ق: سندن قرب، الفت سان الله،  
راتيان ڏينهان روح ۾ ريجھائن ٿا رب،  
چڙي سارا سڀ، ويا وجودئون نڪري

ڪ: ڪرامت قرب ۾ وڙئون ڪين ويا،  
سور تنين سها، ويا وجودئون نڪري.

ل: اڄ لاهوتين، لنو لڳي لاهوت جي،  
جوڳي ٿا جلن، ويا وجودئون نڪري.

م: رهن موڳا، حيرت ۾ حيران،  
ته ڪيئن چپائي پاڻ کي الله ٿيو انسان،  
اھو ڪري ارمان، ويا وجودئون نڪري.

ن: ناهِ نشان، ويراڳن جو واھ ٿيو  
لاھوتي لنگهي ويا، لاحد لامڪان،  
سنيا سي سُبْحان، ويا وجودئون نڪري.

و: ويراڳن جي، اُتي جڙي جاءِ،  
نڪو آدم اُتمين، نڪو هو نه هاءِ،  
هي هي واءِ واءِ، ويا وجودئون نڪري.

هه: حق شناس ٿيا، ڏسين هاديءَ حقيقت،  
 طلب رکي توحيد جي، تر يا طريقت،  
 منجهان معرفت، لائئون شريعت شڪ،  
 دليرن دل، پوشاڪ نانءُ پرينءَ جو.

ي: پسن يار، هر صورت سوچ ڪري،  
 آڏوتي اسرار ويا وجودئون نڪري.

# عاشقن اندوه

شاعري



فقير عبدالغني اياز پتي

مرتب: اختر درگاهي



داتا بگن شاہ اکیڈمی

مدیحا مسیحا پبلیکیشن لاڑکانہ

هن ڪتاب جا جملي حق ۽ واسطا شاعرو ت محفوظ

## عاشقن اندوه

شاعر: فقير عبدالغني اياز ڀٽي

مرتب: اختر درگاهي

پهريون ڇاپو: 2013

ڇپائيندڙ: داتا بگن شاهه اڪيڊمي

مديها ماسيها پبليڪيشن - لاڙڪاڻو

ڪمپوزنگ: شيخ رفيق - آزاد ڪمپيوٽر ڪميونيڪيشنز لاڙڪاڻو

ڇپيندڙ: سلام پرنٽرز ۽ پبلشرز حيدرآباد 0300\_3222430

300/=

پڪو جلد

250/=

ڪچو جلد

ASHIQAN ANDOUH

Poet: FAQEER ABDUL GHANI AYAZ BHATTI

1<sup>st</sup> Edition: 2013

Published by:

Data Bagan Shah Academy

Madiha Maseeha Publication Larkano.

Composed by: Shaikh Rafique - Azad Composers Larkano.

### ڪتاب ملڻ جا هنڌ:

♦ سنڌي ادبي بورڊ جو پڪ اسٽال تلڪ ڇاڙهي حيدرآباد

♦ ڪالنيا واڙ پڪ اسٽور بندر روڊ لاڙڪاڻو.

♦ رابيل ڪتاب گهر اسٽيشن روڊ لاڙڪاڻو.

## ناشر طرفان به اکر

سنڌ جي سرزمين شاعرن، اديبن، عالمن ۽ سگهڙن ۽ سڃاڻن سان ڀري پئي آهي، اسان پنهنجي وٽ ۽ ست آهر انهن عالمن جا شھڪار ڇپائڻ لاءِ پاڻ اڀريو آهي، جن ڪلاڪن جا شھپارا اڃان تائين منظر عام تي نه آيا آهن، انهن کي ڇپائي نروار ڪريون هن ڪتاب کان اڳ ۾ داتا بگن شاھ اڪيڊمي لاڙڪاڻو طرفان صوفي شاعرن جا جيڪي شھپارا جھڙوڪ ”آباد عشق انباھ“ سيد بگن جيلاني جو صوفيانو ڪلام ”قلندري خطاب“ داتا فيض محمد شاھ ”ميرل“ مشهور داتا فيض درياءَ جو ڪلام ”ڍولا ماھي آ“ داتا ولايت علي شاھ جيلاني جو سرائڪي ڪلام ”فقير راضي الله راضي“ فقير محمد هدايت علي تارڪ نجفي جي ڪافين جو ڪتاب ڇپجي نروار ٿيا آهن.

زير نظر ڪتاب عبدالغني اياز پٽيءَ جو هي صوفيانو شاعريءَ جو ڪتاب ”عاشقن اندوه“ ان جي هڪ ڪٽي طور پڙهندڙن اڳيان پيش ڪري رهيا آهيون، جنهن کي اختر درگاهي صاحب ترتيب ڏنو آهي. مطالع جي مشتاق سڄڻن کي عرض آهي ته ڪتاب خريد ڪري اسان کي آئنده خدمت ڪرڻ جو موقعو فراهم ڪندا ته سندن ثورائتا رهنداسون. آمين ثم آمين

لاڙڪاڻو

2012 عيسوي

چيئرمين

داتا بگن شاھ اڪيڊمي

لاڙڪاڻو





مهاڳ

## ”عشق ۾ غازي غني“

شاه ولايت سُخن سڄي سان،  
 پوئي گلن کي سڪَ جي سڳي سان،  
 گندي قُرب جي پايان مان،  
 ماهي باغ جو آهيان مان.  
 (داتا ولايت شاه)

سنڌي شاعريءَ جي شروع کان ئي پنهنجي هڪ نرالي خوشبو رهي آهي جيڪا اصل ۾ تصوف جي باغ جي خوشبو آهي جنهن سنڌ جا جهرجھنگ واسي ڇڏيا آهن. تصوف جي انهيءَ باغ جي حُسن سان سينگاريل سنڌي شاعريءَ ۾ اهورنگ آهي جيڪو گلاب جي گل ۾ ٿيندو آهي ۽ اهو هُڳاءُ شامل آهي جنهنجو احساس ۽ تاثير دل ته ڇا رُوح جي گهراين تائين محسوس ٿيندو آهي. سنڌي شاعريءَ ۾ تصوف جي باغ، ان جي گلن ۽ هُڳائن جو اهو اثر ۽ ڪمال تڏهن ئي قائم رهيو آهي جو ان جا ماهي اهڙا ته سڄا سُخنور رهيا آهن، جن من ۾ محبت پائي، نور نچوئي ان جي آبياري ڪئي آهي ۽ داتا ولايت شاه جي مٿئين شعر جيان انهن سرڄڻهارن عشق، حُسن، سچ ۽ سُرَت جي خوشبوءِ سان سلهاڙيل گلن کي سڪَ جي سڳي سان ويهي پويو آهي. سنڌ جي سرتاج شاه عبداللطيف ڀٽائي کان وٺي داتا ولايت شاه تائين سنڌ جا سهڻا صوفي شاعر اهڙا ته سڄا سُخنور آهن جن

سڏي ساقي ڏيو سُرڪي پيئڻ وارن جي ڀارت ٿو  
مٺ ڪي پي جيئن ٿا جي جيئڻ وارن جي ڀارت ٿو.

هر سنو شاعر پنهنجي شاعريءَ ۾ نون لفظن، نون قافين ۽ نون  
رديفن جي حوالي سان به مقبول بڻبو آهي. عبدالغني ڀٽيءَ جي شاعريءَ ۾  
به اهڙيون ڪافيون ملن ٿيون جن ۾ سندس استعمال ڪيل قافيا،  
رديف ۽ لفظ نوان ۽ وڻندڙ آهن، مثال طور:

اڱڻ تي عشق آيو آ، چڪيا هن چاڪ بسم الله،  
وبا وسري سيئي سارا، عقل ادراڪ بسم الله،  
بره جو بار ٿيو بالا، حاصو مصلو وئي مالها،  
پيتا سي ڀرت جا پيالا، محبتي ماڪ بسم الله.

انهن شعرن ۾ هڪ طرف قافيا خوبصورت آهن ته ٻي طرف  
رديف 'بسم الله' جو استعمال شاعر جي بيان کي وڌيڪ اثرائتو ۽  
سندس اندر جي اظهار کي وڌيڪ چٽو پيش ڪري ٿو. ٻئي پاسي  
انهيءَ ڪافيءَ ۾ اندروني قافين جو استعمال به ڪيو ويو آهي، خاص  
ڳالهه ته انهيءَ ڪافيءَ ۾ عبدالغني ڀٽيءَ "محبتي ماڪ" جهڙو  
خوبصورت ۽ جمالياتي اصطلاح پڻ پيش ڪيو آهي. ان حوالي سان  
سندس هڪ ٻي ڪافيءَ جي هيٺين شعرن کي داد ڏيڻ کانسواءِ رهي نه ٿو  
سگهجي جنهن ۾ سندس جمالياتي ذوق ۽ حسن جو بيان ڀرپور ملي ٿو.

محبوب جا ڏٺا مون گهنڊي وار گهرا گهرا،  
دل تي زخم لڳي ويا سئو وار گهرا گهرا،  
لب لعل ها گلابي ڳل ها ته جڻ شرابي،  
ڀاتا هٿائين ڪپڙا رنگدار گهرا گهرا.

فڪري حوالي سان سندس غزلن تي به تصوف جو رنگ ٿي غالب آهي پر جيئن ته غزل هڪ رومانوي صنف آهي، تنهنڪري عبدالغني ڀٽي پنهنجن غزلن ۾ مجازي عشق جو رنگ اوتري هن صنف سان به انصاف ڪيو آهي. نه صرف ايترو انهن غزلن ۾ ’تغزل‘ به برقرار آهي.

درد جگر ڏٺو آ دلبر انعام ۾،

مونکي نمبر ملي ويو بهتر انعام ۾.

پياسو ڏسي پياريو مونکي پرينءَ پري،

سقراط جيان سراسر ساغر انعام ۾.

عبدالغني ڀٽي جي هيٺين غزل کي پڙهڻ سان مونکي ته فارسي جي عظيم شاعر حافظ شيرازيءَ جي هڪ سٺ ياد ٿي اچي، ته ”عشق آسان نمود اول ولي افتاد مشڪلها“ اهڙي ڪيفيت عبدالغني ڀٽي جي غزل مان به ڀرپور نظر اچي ٿي.

دل لڳي جنهنڪي چيم پئي سو بره جو بار ٿيو،

ڇا منجهاران ڇا ٿيس اهڙو وره جو وار ٿيو.

ننڍي بحر ۾ غزل لکڻ توڙي جو جديد شاعريءَ جي خاص سڃاڻپ آهي پر ساڳي وقت اهڙي بحر ۾ خيالن کي نڀائڻ مشڪل به آهي. عبدالغني ڀٽي ماهر شاعر آهي جنهن ننڍي بحر جي غزلن ۾ به پنهنجي خيالن کي مضبوط نموني پيش ڪيو آهي.

تنهنجي بزم سجائڻ خاطر،

لڙڪن جا گلدستا ٺاهيم.

دل ۾ تنهنجا رستا ٺاهيم،

ڏاڍا سهڻا سستا ٺاهيم.

عبدالغني ڀٽي جي هن خوبصورت غزل ۾ فني حوالي سان

اهڙي طرح هلندڙ دور ۾ اڄ جو روحاني رمزن جو ڄاڻون شاعر، معتبر ۽ گهڻو متاثر ڪندڙ نالو فقير عبدالغني "اياز" جو به آهي. چو ته عبدالغني "اياز" جي شاعريءَ ۾ احساس، فڪر ۽ خوبصورت مزاج جو جذبو سمايل آهي.

هن حساس شاعر جي تخليق جي تصوف ۾ معراج ۽ احتجاج جو لهجو، انڪار ۽ اقرار جو لهجو، ٻئي پاسي سندس شاعري ۾ مجازوي ۽ رومانيت جو اثر به هم از اوست جي تصور مطابق آهي. سندس دل تي عشق جو اثر ايترو ته اهم آهي جو روحاني رمزن جي واقفيت رکڻ، تصوف جي معراج ماڻڻ لاءِ پنهنجي مرشد کي محور ڏسي عبدالغني "اياز" چوي ٿو:

اُتي خيال اڙيو جتي آدم نه الله،  
نڪا سير سموند جي نه پيڙي نه ملاح،  
ويراڳين وهواه، ملڪ مٿاهون ماڻيون.

عقل جي پاسي کان پُر اميد حڪمت پسند شاعر حقائق حيات يعني زندگيءَ جي حقيقتن جي جستجو ۾ مشق ڪندڙ ئي اهڙي ڳالهه ڪري سگهي ٿو.

فقير عبدالغني "اياز" ڀٽي نظرياتي تصوف جي معرفت ۾ مرشد سان ازلي لئو لائي فيض وٺي مخفي رمزن جون ڳالهيون پنهنجي شاعري ۾ سموبون آهن. هونئن به فقير عبدالغني "اياز" جو وسيع مطالعو به آهي. مضمون نگاري، ڪتاب لکڻ ۽ ڇپائڻ، راڳ ويراڳ، سُر تار جو ڄاڻو، راڳ جي سکيا ڏيندڙ استاد جي حيثيت ۾ ڪيترن ئي شاگردن کي فيض ڏئي فنڪار بڻائي ڇڏيو اٿائين. فقير عبدالغني "اياز" جي پوري زندگي اڄ تائين عالمائي انداز



ماسٽر ۽ صحافي اميرالدين ”عاجز“ پڻو ڊاڪٽر عبدالغني پڻو، سيد  
مراد علي شاه ”مراد“ اڪبر علي ”دايل“ خورشيد انور عباسي، شهزادو  
دايو، مسعود پڻو، نورالدين پڻو، نبن سومرو صاحب خان سھتو، سگھڙ  
قائم سھتو، بهار فقير ڊڪڻ، ڀاڻوالهه بخش پڻو، شبير احمد پڻو ۽ ٻيا  
ڪيترائي ايندا هئا.

هن مڪان تي ٻار هوئي سومر شاه ۽ پيرنگ شاه جا ساليانہ  
عرس ملهائبا هئا. اتي ڪيترائي صوفي راڳي ايندا هئا. جن مان دريا  
خان فقير، محبوب فقير جيھو غلام حيدر گجر ۽ ان جو راڳي اربا ب  
علي شرفقير، همت علي ۽ شمن علي ميرالي صوفي امام الدين فقير  
ڊڪڻ، بيگم فقيرائي (روھڙي)، ماسٽر لونگ، گلزار علي خان، عرس  
شيخ، غلام قادر ٻرڙو، امام علي فقير (پنج موريو) رسول بخش پٽ،  
باغن شاه، سڪندر فقير ۽ عبدالمجيد سيال، ڪانڊيرو ماڇي، شمن  
علي سومرو (شڪارپور) نيڪ محمد اڏو سيد شير شاه خير محمد  
ڪوڪر چٽل فقير ڪوڪر، ڏٺي بخش مائري، ميان نظير احمد تنيو ٻيا  
ڪيترائي پڻ ايندا هئا.

### عشق:

عبدالغني پڻي هڪ حسن پرست شاعر آهي. هن حسن ۽  
عشق جي راه ۾ رفيقن ۽ رقيب هٿان جيڪو حال ٿيو سو پڻ هنجو  
حال هن طرح اوريو اٿائين

مړندو ڏسي غنيءَ کي سھڻن مٿان سراسر

جاني جدا ٿي ويٺا، سڀ يار گھرا گھرا.

سندس حسن پرست ۽ گلن ۽ بلبلن سان شغف رکندڙ

طبيعت اهڙي ته عشق جي آري ۾ اڙايس جو هي سادو سودو هجڻ جي



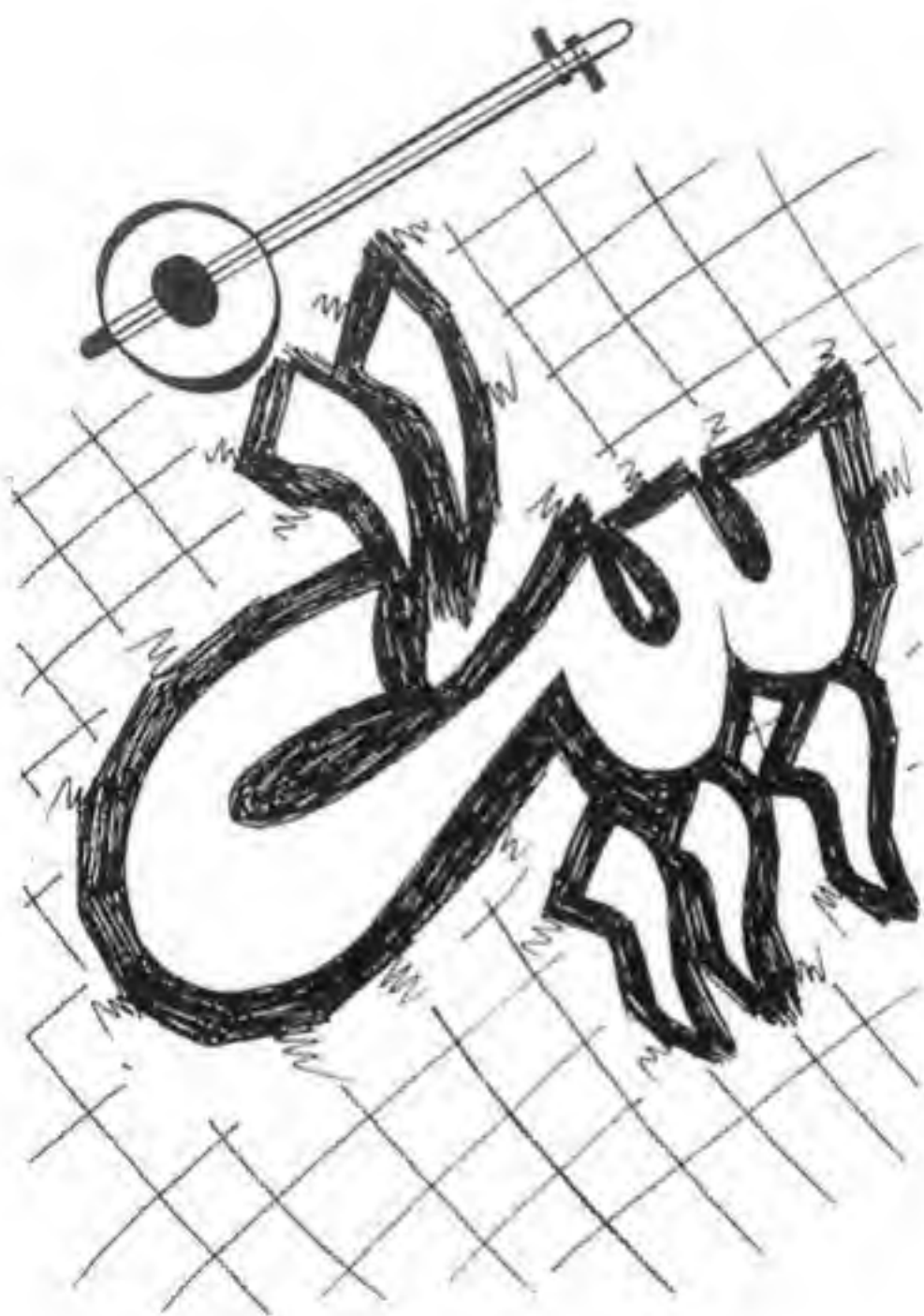
وفائي پرننگ پريس:

عبدالغني پتي 1980ع ۾ ايس. آر. تي. سي جي نوڪري ڇڏي اچي پنهنجي چاچي محترم علي نواز وفائيءَ جي شاگردي هيٺ وفائي پريس ۾ ڪم ڪرڻ لڳو. هن پريس مان مشهور هفتيوار ”آزاد“ اخبار نڪرندي هئي جنهن جي پروف ريڊنگ ۽ ٻيو ڇپائي جو ڪم به هتي سڪيائين. هفتيوار آزاد ۾ ڪم ڪندي ڪيترن ئي مختلف موضوعن تي مضمون لکيائين. سندس مضمون آزاد کان سواءِ روزانه هلال پاڪستان ۽ روزانه جنگ ۾ ڇپيا. هلال پاڪستان جي دفتر ۾ ويندي جن شخصيتن سان ملاقات ٿيس. انهن مان فقير محمد لاشاري، سراج ميمڻ، اسلم آزاد، نصير سومرو ۽ قطب گهنچو ۽ ٻيا. وفائي پريس ۾ ڪم ڪرڻ ۽ مطالعي جو شوق کيس سندس وڏي پاءُ مرحوم عبدالطيف آخوند ڏياريو.

**بزم طالب طالب الموليٰ جمن هالو شاخ ڪراچي:**

وفائي پريس ۾ رهڻ دوران محترم اصغر هالي سان ملاقات ٿيس ته بزم طالب الموليٰ جو ميمبر ٿيو جتي کيس پريس سيڪريٽري ڪري رکيائون، بزم جي سالياني ڪنوينشن ۾ مخدوم محمد زمان طالب الموليٰ جي زيارت نصيب ٿيس ڪراچي، هالا ۽ ڪرڙ سولنگي ڳوٺ ۾ مشاعرن دوران مخدوم جميل الزمان سان ويجهڙائي ٿيس.

وفائي جي صحبت ۾ جيڪي اديب، شاعر، عالم ۽ محققن سان ملاقات ٿيس، انهن مان مختصر نالا هي آهن، پير سيد حسام الدين راشدي، مؤمن مليرائي، ڪريم بخش خالد، در محمد پٺاڻ، بدرالدين اڄڻ، نصرت ابڙو، آفتاب ابڙو، ممتاز بخاري ۽ ٻيا.





آهن گم الله ۾ هاتڪ سي هوشيار  
برسر باربره جو چائي، سوريءَ ٿيا سوار  
وحدت جو واپار، ويراڳين وجود ۾.



چوڻو ڪرين سڌ، تون فنا ۽ فڪر جي،  
سيئي بقا با الله ٿيا، جن عشق جي آمد،  
حدئون لنگهي لاهند، عين سي اسرار ٿيا.  
(مونکي محبوبن جي)

مونکي محبوبن جي، من اندر ميخ،  
انهيءَ تيزي تيڪ، جهوري جيءَ جدا ڪيو.



سجڻ سندن سور، مرڻ بنانه لهي،  
جلوي ڪيو جهور جواني ۽ جوت ڪي.



مرڻ بنانه لهي، تانگهه پرين جي ٽڪ،  
جيءَ اندر ۾ جُڪ، سدا سمڙي يار جي.



چري دل چوي ته پرين وٽ وسان،  
پل پل منجهه پسان، ڏوڏاڀان ڪين ڪي.





پن اها پيائي جنهن سان دلبر دور ٿئي،  
هن ذڪر جو مذڪور، ذاتيلا ڪن ذوق سان.



ذاتيلن کي ذوق، ظاهر باطن ذات جو  
شائقن جو شوق، شائون مائون مٿي ٿيو.



وري وري وريا، ويراڳي وريام  
ناهه اندر نام ناهه ڪري ويا نڪري

### ”سهڻو يار سنڌي“

سهڻي يار سنڌيءَ جي، چلڻ عجب چال،  
جانب جي جمال سان، مَورن ڪنهن مجال،  
پرين پريت جا پال، مڙني کي موهي وڌو.



سهڻي يار سنڌيءَ جي، سادگيءَ سُونهن،  
ورھه جي وڙونهن، راحت منهنجي روح جي.



سهڻي يار سنڌيءَ جي، مٺي آ محبت،  
قريبن قربت، اصلئون آه عجب جي.



سهڻي يار سنڌيءَ جي، سِڪَ ڪيو آ سڪ،  
روح ڀرائي هنئي ڪا، محبت واري مُڪ،  
چوڻ آهي چُڪَ، مڙڻ آهي مامرو.

اُتي خيال اڙيو جتي آدم نه الله،  
 نڪا سير سمونڊ جي، نه پيڙي نه ملاح،  
 ويراڳين وهواهه، ملڪ مٿاهون ماڻيو.

### ”جلووءَ جوت“

جلووءَ جوت، آه جانب سنڌي جُوءِ ۾،  
 جيئن آهي موت، ري پسڻ پرينءَ جي.



پرين بنا پاڻ، پوري پانيان پت،  
 جيئن ڏک سکن ساڻ، تيئن مونسان مون پریتڻو.



توڙي آهي ڏک توڙي آهي سُڪ،  
 محبن سندو مُڪ، مون لئي مڙئي هڪڙو.



پرين ناهه پري، مان پاڻ پري نه ٿيان،  
 جا محبن لاءِ مري، سا پرين پري نه ڪندا.



آءُ انهن جي آهيان، جن پريءَ کي ٻاري،  
 غني کي گهاري، محبوبن جي، من ۾.







پيٽ پلي ڏي ويٺ، جيئن مون وساريو ور،  
 نيندي سو نند ۾ رهيس، اٿيس ڪين عصر،  
 ڪنيم ڪين ڪر، تان سورج شاخون ڪڍيون.



پاءُ پلي ڏي گهاءُ، جيئن مون وساريو ور ڪي،  
 پاڙيم ڪين پاءُ، قالو بلي جي قول ڪي.



سرتيون ڪڍو ساه، جيئن مون وساريو ور ڪي،  
 ڪڏهين رڪنم ڪين ڪي، الفت سان الله،  
 مڙي لاهيو ماه، هڏن مٿان هوڏ جو.



والد وڍ اچي، جيئن مون وساريو ور ڪي،  
 چڱايون چٽ ڪري ڪوڙي ٿيس ڪچي،  
 لوئي آءُ لچي، جو وساريم وصال ڪي.





دستگير پير منمنجا دائم ڏکين دلارا،  
تنمنجوئي آسرو آ هادي انباهه وارا.

1. طالب جي ڪاڙ پارس سيني ۾ ساڙ پارس،  
ڏئين توڏڏن کي ڏاٽر اُهيڇاڻ ڇاڙ پارس،  
حق سچ ڏسين تو سڀ کي اهڙا ڏئي اشارا.

2. در تي ڌمال دائم، قرب و ڪمال قائم،  
نانگا نچن ٿا نيهمي، فائق فدا ٿي فالم،  
گهڙيال گهند چيريون انحد وچن نغارا.



پيئڻ شوق شراب، سِرُ وِڌاءِ تہ سولو آهي.

1. ٿي قربان ڪلال هٿان تون، تڪو جنهن جو تاب،  
سِرُ وِڌاءِ تہ سولو آهي.

2. مري پئڻ تہ مطلب ماڻين، باقي پيو هئڻ حجاب،  
سِرُ وِڌاءِ تہ سولو آهي.

3. مرد اهوئي "غني" مانجهي، جيءَ کي ڏئي جو جواب،  
سِرُ وِڌاءِ تہ سولو آهي.



ملان قاضي سبق سٽي وڃ،  
آءِ اسان وٽ ويهه.

1. بنا محبت محب نه ملندو  
ڏوري ڏس پل ڏيهه.

2. مرد ڏين ٿا مام اها ئي،  
پنهنجو پاڻ ۾ پيهه.

3. غني مذهب آهي مونجهارو  
شوق جو ناهي چيهه.



اڏا اسان کي آهي اڇانڪ،  
لڳڙي عشق جي آري، بي اختيارِي

1. گم رهون ٿا غم ۾ هر دم،  
هوش ويو هوشِياري، بي اختيارِي

2. طعنا ڏين ٿا، ماڻهو مھڻا،  
ڪيو آورھ ويچارِي، بي اختيارِي

3. راتيان ڏينھان روئڻ ڌاري،  
جوش جگر ۾ جاري، بي اختيارِي

4. درد منجھارون خبر 'غني' پئي،  
ناھيان نوري ناري، بي اختيارِي



مُلڪِ عَدَمُ جا مسافر ئي آهيون،  
نہ مسلم سڳورا نہ ڪافر ئي آهيون.

1. پهري پوش آدم ڪياسي ڪشالا، وڳا ويس وهوا ڏيکياسي دوشالا،  
صفا صاف صوفي سراسر ئي آهيون .....

2. يگانا بيگانا بهانا بنائي، مست و مست موڳا چريو خود چوائي،  
برهه وارا بيشڪ برابر ئي آهيون .....

3. ڪوڙي خيال خدائي 'غني' تا گذاريون، مندر مسيتيون نٿا پيا نھاريون،  
آهيون توڙي ناھيون نشانبر ئي آهيون .....

۵

پنچو پاڻ کار ریاسی جوت چڑھیاسی

۱. اسیا عقیسی تیس مذاہبہ ازجی عقیس ازیاسی  
جوت چڑھیاسی

۲. عشق ازلی آہو میر تی نیف نعوزی نیاسی  
جوت چڑھیاسی

۳. عقیس جی عقیس و عظام عقیس عقیستون عقیس نیاسی  
جوت چڑھیاسی

۴. معراہی عقیس ۱۰ جون چڑھیون لعون منجہ لڑھیاسی  
جوت چڑھیاسی

۵. عرشین پنچجا خیال اناری 'عقیس' سان گڈھیاسی  
جوت چڑھیاسی





منڪ مٿانهون مائي وڃ تون  
تار طلب جي ٿاڻي وڃ تون

1. ڏيمي ڪاڻا ڪري پورا  
ڌات چاڻي پر چاڻي وڃ تون

2. ساڳيو ميڙ آهين سالڪ توهين  
جان اهو ئي چاڻي وڃ تون

3. پوءِ جي ڳالهه ته پوئتي آهي  
هفت سان ئي هائي وڃ تون

4. 'غني' غازي هڪم ذات کي ظاهر  
خيال خودي کي اڳاڻي وڃ تون



اڄايو ٿو ڪٿي ڳولين آهيان موجود مٿخاني،  
صراحي سان اٿم صحبت آهيان پيهم ۾ پئماني.

1. مندر مسجد ڪليسا ۾ پيل آ ڀرتوو منهنجو،  
اندر ٻاهر باطن ظاهر آهي بس مرتبو منهنجو،  
مگر جلوي نمائي آ، منهنجي خود خاص ڄمخاني.

2. هوائن ۾ صدائن ۾ بزم بيحد فضائن ۾،  
بحر برتر بازارن ۾ رضائن ۾ قضائن ۾،  
گلن بلبل حسن حيرت ادائن ۾ عجيبائي.

3. محو مخفي ٿي مورت ۾ صفاتي ساز ۾ آيم،  
ڪري ذاتي ظهورو هي انا اياز ۾ آيم،  
بشر جي پيد ۾ بالا، فهم عالم فقيراني.



ذوق ڪيو آهي ڏيون،  
هه ڙي قدرت عشق تنهنجي جي!

1. تنهنجي ڏين ڪولي ڇڏيون،  
واري دل جون دريون،  
هه ڙي قدرت عشق تنهنجي جي!

2. خاڪي پوش مان ظاهر ٿيون،  
سڪ واريون ڪي سريون،  
هه ڙي قدرت عشق تنهنجي جي!

3. 'غني' تو سان عشق وارون،  
اٽڪيل آهين اريون،  
هه ڙي قدرت عشق تنهنجي جي!



يڪي ڇڏ منهن نه زلفن سان پريشان رات ٿي ويندي،  
ستارن جي مٿان طاري، صنم سڪرات ٿي ويندي

1. ادا تنهنجي سزامون لئي، مٺا دلبر ڪري شفقت،  
ڪيو ڪي برهه جون باتيون، پرين پريات ٿي ويندي

2. غلاف زلف ڇڏ لاهي، ٿيڻ ڏي رات ڪي روشن،  
ڇڏي ڏي ضد اي زوراور موچاري مات ٿي ويندي

3. ملي ويوهر ڪوئي چوندو ”غنيءَ“ کي يار مستانو،  
جڙي ويو جوڙ وهوا جو وائي هر وات ٿي ويندي

## ”سر جوڳ“



آئي منهنجي ماءُ آهيان آءُ وڌيل ويراڳين جي  
 سبق ڏئي ويا سوريءَ جو مان سائينءَ جو ساءُ.  
 وايوڙين جي وڳ جو وري وري ڪو واءُ.  
 مون به سيني سانڍيو رمزن وارو راءُ.  
 پرديسين پوربين جو ’غني‘ آهي گهاءُ.

## ”سر بسنت“



لائي بسنت بهاري وي،  
برسر باغ ۽ برثر وسيا.

1. سونا گل سرنهن جا سونهن،  
واهه ڦلن ڦلواڙي وي.

2. بلبل توکي گل مبارڪ،  
شال رهين سرشاري وي.

3. ٿڌڙي هير جيءَ جياريو،  
صبح جو سو واري وي.

4. 'غني' ايندا يار اسان جا،  
خوب ڪندا غمخواري وي.



